

การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

นางสาวภาวิณี บุญเสริม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

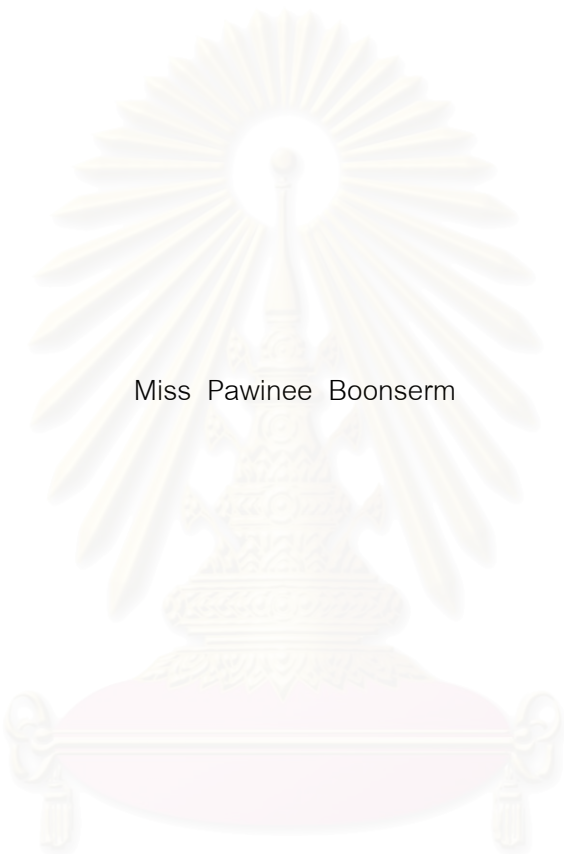
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5765-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A FACTOR ANALYSIS AND A STUDY OF BACKGROUND
RELATED TO DRAMA TEACHERS' COMPETENCIES AT AN ELEMENTARY EDUCATION LEVEL

Miss Pawinee Boonserm

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5765-4

ภาวิณี บุญเสริม: การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของ
ครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา. (A FACTOR ANALYSIS AND A STUDY OF BACKGROUND
RELATED TO DRAMA TEACHERS' COMPETENCIES AT AN ELEMENTARY EDUCATION
LEVEL) อ.ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล, จำนวนหน้า 150 หน้า.
ISBN 974-17-5765-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับ
ประถมศึกษา และเพื่อศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
คือ ครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 388 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรม LISREL
และวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ด้วยโปรแกรม SPSS

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา มีทั้งหมด 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 1) องค์ประกอบคุณลักษณะร่วมทั่วไป ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านวิชาการ
ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ด้านบุคลิกภาพ
 - 2) องค์ประกอบ
คุณลักษณะเฉพาะ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ และด้านทักษะนาฏศิลป์
2. โมเดลโครงสร้างสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างมีค่าไคสแควร์ (chi-square) เท่ากับ 1.15 ; $p = 0.56$
มีองศาอิสระเท่ากับ 2 มีค่า GFI เท่ากับ 1 ค่า AGFI เท่ากับ 0.99 และค่า RMR เท่ากับ 0.00
3. ตัวแปรภูมิหลังที่สามารถจำแนกสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ
 - 1) ตัวแปรจำแนกคุณลักษณะร่วมทั่วไป ได้แก่ อายุต่ำกว่า 30 - 49 ปี ประสบการณ์ และการฝึกอบรม
 - 2) ตัวแปรที่จำแนกคุณลักษณะเฉพาะ ได้แก่ วิชาเอกนาฏศิลป์ โรงเรียนขนาดเล็ก และจำนวนคาบที่สอน
โดยสามารถจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ได้ถูกต้องร้อยละ 42.3

ภาควิชา_วิจัยการศึกษา...
สาขาวิชา_วิจัยการศึกษา...
ปีการศึกษา...2546

ลายมือชื่อนิสิตร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4583756027: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: FACTOR ANALYSIS / COMPETENCIES OF DRAMATIC TEACHERS

PAWINEE BOONSERM: A FACTOR ANALYSIS AND A STUDY OF BACKGROUND RELATED TO DRAMA TEACHERS' COMPETENCIES AT AN ELEMENTARY EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. AUYPORN RUENGTRAGUL, Ph.D. 150 pp.
ISBN 974-17-5765-4.

The purposes of this research were to study competencies of dramatic teachers at elementary education level and to study characteristics and backgrounds of the teachers who had different competencies. The samples consisted of 388 dramatic teachers at elementary education level in Bangkok under the Jurisdiction of the Metropolitan Administration and the Jurisdiction of the Office of Private Education Commission. The data of this research were collected by questionnaire and analyzed by confirmatory factor analysis and second order confirmatory factor analysis through LISREL and discriminant analysis through SPSS.

The following conclusion were drawn based on the finding of this research:

1. The competencies of dramatic teachers at elementary education level consisted of 2 factors; 1) General Characteristic Factor, which could divided into 5 subfactors; academic, teaching, instructor, moral and personality 2) Specific Characteristic Factor, which could divided into 2 subfactors; knowledge of drama and skill of drama.
2. The structural model of competencies of dramatic teachers at elementary education level was consistent with empirical data. The results of the model validation indicated the chi-square, goodness of fit test was 1.15; $p = 0.56$, $df = 2$, $GFI = 1$, $AGF = 0.99$, and $RMR = 0.00$.
3. The background variable discriminating competencies of dramatic teachers divided into 2 factor. First, the general characteristic variable consisted of age 30-49, experience and training. Second, the specific characteristic consisted of dramatic major, small size of school and teaching period. The such variable could discriminate groups of dramatic teachers with the 42.3 percent of correctness.

Department Educational Research

Field of study Educational Research

Academic year 2003

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้ทั้งแนวคิด คำแนะนำ และเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการทำ วิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้วิทยาการต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอกราบ ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม ที่ให้แนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์จากการ สัมมนาการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และพัฒนาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน และครูนาฏศิลป์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำ วิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ทั้งเพื่อนร่วมงาน และ พี่ๆ เพื่อนๆ นิสิตวิจัย การศึกษาทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายสุดนี้ งานวิจัยฉบับนี้คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ หากปราศจาก บุคคลเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ คุณพ่อ และ คุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้ชีวิตและการศึกษา ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์ ตลอดจน พี่ ๆ และน้อง ๆ ของผู้วิจัยซึ่งถือเป็นกำลังใจสำคัญใน การศึกษาเล่าเรียนของผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
ขอบเขตในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู.....	9
ตอนที่ 2 ภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน.....	26
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา.....	27
ตอนที่ 4 ลักษณะของโมเดลลิสเรลและการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	35
ตอนที่ 5 เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis).....	41
ตอนที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง.....	64
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	66
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อทดสอบความสอดคล้องของ โมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัว.....	67
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรคุณลักษณะและภูมิหลังของครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน.....	75
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	91
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	91
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	100
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสมรรถภาพครูนาฏศิลป์.....	112
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือ.....	119
ภาคผนวก ง หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	121
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	123
ภาคผนวก จ ผลการพิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม.....	128
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2.....	133
ผลการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant).....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	150

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 สมรรถภาพครูตามพรศนะของนักรการศึกษา.....	24
2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสำรวจและ การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน.....	41
3.1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	50
3.2 ข้อคำถามที่ได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	52
3.3 ตัวบ่งชี้สมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา.....	56
3.4 จำนวนข้อคำถามและองค์ประกอบแต่ละด้านจำแนกรายข้อ.....	59
3.5 ความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
3.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง และอัตราตอบกลับแบบสอบถาม.....	61
4.1 จำนวนและร้อยละของครูนาฏศิลป์จำแนกตามลักษณะของตัวแปรจัดประเภท.....	65
4.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของ ตัวแปรสังเกตได้.....	67
4.3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สันของตัวแปรสมรรถภาพครูนาฏศิลป์.....	68
4.4 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป.....	69
4.5 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลคุณลักษณะเฉพาะ.....	71
4.6 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถภาพครูนาฏศิลป์.....	72
4.7 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง.....	74
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน.....	77
4.9 ค่าต่างๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจจำแนกประเภท.....	78
4.10 ตารางแสดงตัวแปรจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน.....	80
4.11 ผลการจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกันจากสมการจำแนกประเภท.....	81

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 โมเดลการวัด (Measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model).....	36
2.2 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	49
4.1 โมเดลผลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะร่วมทั่วไป.....	70
4.2 โมเดลผลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะเฉพาะ.....	71
4.3 โมเดลผลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถภาพครูนาฏศิลป์.....	72
4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลลิสเรลสมรรถภาพครูนาฏศิลป์จากการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง.....	75
4.5 ตัวแปรจำแนกสมรรถภาพครูนาฏศิลป์.....	80

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเกื้อหนุนและพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าสังคมโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่ในการจัดการศึกษาที่จะสามารถเอื้อให้พัฒนาประเทศได้นั้น ผู้จัดการศึกษามีความจำเป็นที่จำต้องคำนึงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการศึกษาที่จัดขึ้นนั้นด้วย

ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้นขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในงานวันครู (16 ม.ค. 2544) ความว่า

“...ครู นอกจากจะมีหน้าที่ให้วิชาความรู้ ให้สติ ปัญญาแก่ศิษย์ ยังต้องอบรมสั่งสอนศิษย์ในด้านศีลธรรมจรรยา บ่มนิสัยขัดเกลาจิตใจให้ศิษย์เป็นคนดีมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย ความรู้นั้นจะช่วยให้ศิษย์มีงานมีกรทำเป็นหลักฐานทำประโยชน์แก่สังคมและชาติบ้านเมืองได้เมื่อถึงวัยอันควร ส่วนคุณธรรม ช่วยเสริมสร้างให้ศิษย์เป็นคนโดยสมบูรณ์และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ครูจึงมีความสำคัญ เป็นผู้ที่มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ที่บรรดาศิษย์ทั้งหลาย พึงจดจำรำลึกไว้อยู่เสมอ...”

นอกจากนี้คุณภาพของครูยังส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของเยาวชน ดังที่เกททอลล์ (Gattari, 1959 อ้างถึงใน รัชณี ขวัญบุญจันทร์, 2536) กล่าวว่า พลเมืองของชาติจะมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้ทำหน้าที่ประสาทความรู้และอบรมวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน ถ้าหากครูมีคุณภาพดีย่อมสามารถให้การศึกษแก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี ถ้าครูหย่อนคุณภาพก็ยากที่จะอบรมเยาวชนให้มีประสิทธิภาพได้

การที่ครูจะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ครูต้องมีสมรรถภาพ จึงสามารถนำผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรได้ สมรรถภาพครูจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งใน Dictionary of Education ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1973: 200) เป็นบรรณานุกรม ได้อธิบายความหมายของ สมรรถภาพครูไว้ว่า สมรรถภาพครู คือ การแสดงออกถึง ทักษะมโนทัศน์ (Concept) และเจตคติ (attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครูและคุณภาพครูโดยระบุไว้ในหมวด 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตราที่ 52 กำหนดว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง” (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูมืออาชีพที่รอบรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และสังคมไทยมีคุณภาพสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2543)

จากการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว ครูสุภาจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ขึ้นในปี 2533 โดยระบุคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบอาชีพครูไว้ 4 ประการ (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2537) คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา และจากการสังเคราะห์มาตรฐานวิชาชีพครูของต่างประเทศร่วมกับของประเทศไทย โดย สุวิมล ว่องวานิช (2544) ได้จัดหมวดหมู่ขององค์ประกอบมาตรฐานวิชาชีพครูได้เป็น 8 องค์ประกอบ คือ

ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นของครู ได้แก่ ความรู้ในวิชาที่สอน วิชาครู ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชน บทบาทหน้าที่ครู ทักษะทางภาษา การคำนวณ ทักษะการจัดการ เป็นต้น

ด้านการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การมุ่งมั่นและอุทิศตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเข้าใจผู้เรียน

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ด้านความสามารถด้านการสอน ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ การสื่อสาร การบริหารจัดการชั้นเรียน เป็นต้น

ด้านการประเมินผลผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการใช้เทคนิคการประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย การรายงานผลพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ทักษะการสร้างแบบสอบและประเมินผล การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและกับชุมชน การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพครูและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ ความศรัทธาในการประกอบอาชีพครู และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การพัฒนาและปฏิบัติตนที่จะช่วยพัฒนาวิชาชีพครูให้ดียิ่งขึ้น การทำงานเพื่อองค์กรวิชาชีพครู เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในการสอนวิชาต่าง ๆ ที่จัดไว้ในหลักสูตรการศึกษานั้น นักเรียนต้องเรียนหลายวิชาซึ่งแต่ละวิชาย่อมต้องการครูที่มีสมรรถภาพเฉพาะที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละวิชาที่สอน โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กรมวิชาการได้ให้ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนี้ว่า เป็นสาระที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาการระบอบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545)

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนี้ ประกอบไปด้วยสาระวิชา 3 วิชา ได้แก่ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี และสาระนาฏศิลป์ ทั้ง 3 วิชานี้ต่างมีสำคัญในการมุ่งส่งเสริมพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทั้งสิ้น โดยเฉพาะในวิชานาฏศิลป์นั้นเป็นวิชาหนึ่งในสาระนี้ที่มุ่งส่งเสริมทักษะทางการปฏิบัติและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งวิชานาฏศิลป์ได้มีการกำหนดมาตรฐานผู้เรียนไว้ 2 ข้อ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545)

มาตรฐานที่ 1 มีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่า นาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

นอกจากนี้การสอนวิชานาฏศิลป์ยังมีความแตกต่างจากการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ โดยจะเห็นได้จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยอุษา สพฤกษ์ (2537) นั้น ได้สรุปวิธีการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติไว้ดังนี้

1. ใช้วิธีการสอนโดยเลียนแบบครูเป็นหลัก ครูทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจำได้ขึ้นใจและสามารถปฏิบัติได้เอง

2. อธิบายท่ารำในขณะที่ปฏิบัติ ในขณะที่ครูสอนท่ารำนี้จะต้องบอกท่ารำล่วงหน้าก่อนที่จะถึงจังหวะเพลงของท่ารำนั้น ๆ จนกว่าผู้เรียนจะสามารถจำท่ารำได้ รวมถึงจะต้องอธิบายนาฏยศัพท์ คือ คำศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกกิริยาของการทำท่านาฏศิลป์ไปด้วย

3. การจับท่ารำของผู้เรียน ในการสอนนั้นผู้สอนจะต้องจับให้ผู้เรียนรำท่าทางได้ ถูกต้อง สวยงามตรงตามความต้องการของครู โดยปกติแล้ว หลังจากที่ครูต่อท่ารำและผู้เรียนสามารถจำท่ารำได้ตามลำดับแล้ว ครูจะใช้วิธีจับตัวผู้เรียนให้ท่ารำเข้าระดับ จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างอัตโนมัติ (ประทีน พวงสำลี, 2512) แต่ในบางครั้งขณะที่ครูต่อท่ารำครูก็จะจับตัวผู้เรียนไปด้วย การจับตัวผู้เรียนถือได้ว่าเป็นเทคนิคการสอนด้วย ซึ่งเทคนิคในการจับนั้นมีแตกต่างกันไป เช่นใช้เล็บที่แหลมคมของครูจิกลงไปที่ตัวนักเรียนแทนการใช้มือจับอย่างนุ่มนวล หรือเวลาฝึกหัดท่าใดท่าหนึ่งครูจะให้ผู้เรียนทำท่านั้นอยู่นาน ๆ จนกว่าครูจะเดินจับท่าทางให้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนทุกคน เป็นต้น (อาคม สายาคม, 2525 อ้างถึงใน วิจารณ์ โปธิงาม, 2538)

และจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์เกี่ยวกับหลักการสอนของครูนาฏศิลป์ของ ครูจำเรียง พุฒประดับ (จำเรียง พุฒประดับ สัมภาษณ์ อ้างถึงใน ชมนาด โสภณ, 2531) ได้กล่าวถึงมีเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ที่แตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความสามารถจดจำท่ารำได้อย่างแม่นยำ และเชื่อมั่นในตนเองไม่เปลี่ยนแปลงท่ารำบ่อย ๆ จนผู้เรียนเกิดความสับสน ต้องทำตนเป็นแม่แบบที่ดี มีความแคล่วคล่องว่องไว ซึ่งเป็นบุคลิกที่ดีอย่างหนึ่งของครูผู้สอนนาฏศิลป์

2. ต้องพยายามปรับปรุงตนเอง ฝึกหัดท่ารำและท่วงทีลีลาให้อยู่ในระดับมาตรฐานและถูกต้องในการวางอวัยวะต่าง ๆ เช่น การตั้งวง ได้แก่ วงนาง วงพระ ว่ามีความผิดแผกแตกต่างกันอย่างไร ต้องให้นักเรียนเข้าใจและสามารถจำแบบการรำท่าได้

3. ไม่ปิดบังอำพรางวิชามีความจริงใจและตั้งใจที่จะถ่ายทอดวิชาให้ศิษย์เต็มความสามารถ สอนอย่างไม่ปล่อยปละละเลย ต้องคอยกวาดขันจับวงสูง วงต่ำ แขน ขา ทำ การทรงตัว การใช้ตัวอยู่เสมอ โดยครูต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนจดจำแบบได้ถูกต้อง

4. ครูต้องพยายามให้การเรียนนาฏศิลป์เป็นการเรียนด้วยความสนุกสนาน โดยครูต้องคอยทำอารมณ์ให้แจ่มใสอยู่เสมอ ต้องใจเย็น หนักแน่น และอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย โดยเฉพาะในระยะเริ่มฝึกหัดใหม่ ๆ

จากหลักการสอนที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การสอนวิชานาฏศิลป์ได้ให้ความสำคัญต่อตัวผู้สอน เพราะการสอนจะได้ผลดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดต้องพัฒนาที่ตัวผู้สอนก่อนเป็นอันดับแรก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า ครูนาฏศิลป์นั้นประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ลักษณะของครู และลักษณะของนาฏศิลป์ จึงทำให้ครูนาฏศิลป์แตกต่างไปจากครูสามัญทั่วไป ทั้งนี้ เพราะวิชานาฏศิลป์ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา (Content) และ การปฏิบัติ (Performance) เพื่อฝึกทักษะซึ่งรวมถึงเจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์ไทยด้วย ครูนาฏศิลป์จึงต้องมีทักษะและความสามารถอื่น ๆ ประกอบเพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอน และจากการศึกษาพบว่า ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์โดยตรงนั้นไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาพบว่าภูมิหลังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู ดังที่ ไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี (2523) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการสอนและภูมิหลังของครู พบว่า อายุของครู ประสบการณ์ (จำนวนปีในการสอน) ความรักในอาชีพครู มีความสัมพันธ์กับผลประเมินประสิทธิผลการสอนโดยครูประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ คณะ (2523) เรื่อง การสำรวจภูมิหลังและคุณภาพของครูในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีคุณภาพในการประกอบอาชีพครูต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 13 ปี มีคุณภาพสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์สอน 6 ปี หรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และในงานวิจัยของ สุภาพร สุขี (2529) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังต่างกัน พบว่า เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา และ สังกัด ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองแตกต่างกันด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ โดยมุ่งหวังให้ได้องค์ประกอบสำคัญของสมรรถภาพ และศึกษาภูมิหลังที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งการศึกษานี้จะพัฒนาไปสู่การประเมินคุณภาพของครูนาฏศิลป์ และนำไปเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรผลิตครูนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการสร้างเกณฑ์ประเมินสมรรถภาพ

ครูนาฏศิลป์และจะนำไปสู่การจัดฝึกอบรม ครูนาฏศิลป์ทั้งก่อนประจำการ และครูประจำการ ให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่สอนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากระดับประถมศึกษาถือเป็นระดับพื้นฐานในการเรียนการสอนนาฏศิลป์
2. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ภูมิหลังที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา (วิชาเอก) ประสบการณ์ สังกัด ขนาดโรงเรียน การอบรม และ จำนวนคาบที่สอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และคุณลักษณะของครูนาฏศิลป์ ที่สามารถแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนาฏศิลป์ในโรงเรียน ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ 7 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ และ ด้านทักษะทางนาฏศิลป์ ที่วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูนาฏศิลป์ ในการเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน และบริบทของโรงเรียนสามารถวิเคราะห์จุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านทักษะการสอน หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนาฏศิลป์ ที่วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านความเป็นครู หมายถึง ความรู้สึกรักของครูนาฏศิลป์ ที่จะแสดงออกว่ามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณในการเป็นครู ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูนาฏศิลป์ที่แสดงออกว่ามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา เสียสละ เพื่อส่วนรวมและมีเมตตากรุณา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของครูนาฏศิลป์ ที่แสดงออกว่ามีท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดชัดถ้อยคำ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สุภาพอ่อนน้อม มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีอารมณ์ขัน ว่าเรื่องสนุกสนาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูนาฏศิลป์ในการอธิบายเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีทางนาฏศิลป์ ประวัติที่มาของชุดการแสดงต่าง ๆ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมรรถภาพด้านทักษะนาฏศิลป์ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูนาฏศิลป์ในการแสดงออกทางนาฏศิลป์ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

คุณลักษณะร่วมทั่วไป หมายถึง สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่มีลักษณะเหมือนกับครูทั่วไป

คุณลักษณะเฉพาะ หมายถึง สมรรถภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูนาฏศิลป์

ครูนาฏศิลป์ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนวิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาภายใต้สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสมรรถภาพที่สำคัญในการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์
2. เป็นประโยชน์ต่อสถาบันที่ผลิตครูนาฏศิลป์ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ตามความต้องการของสังคม
3. เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำความรู้นี้มาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร อบรมครูนาฏศิลป์ทั้งก่อนประจำการ และ ครูประจำการเพื่อเสริมสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ที่ทำให้รู้และตระหนักถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
5. เป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู ตอนที่ 2 ภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ตอนที่ 4 ลักษณะของโมเดลลิสเรล และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตอนที่ 5 เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท ตอนที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู

ความหมายของสมรรถภาพ (Competency)

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าสมรรถภาพ (Competency) ไว้ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531: 785) ได้ให้ความหมายของคำว่าสมรรถภาพว่า หมายถึง ความสามารถ

ปิติพร ถาวรสุข (2534) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถที่จะประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎี ประสบการณ์ และความสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา หรือสร้างให้เกิดพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ซึ่งครู-อาจารย์จะมีสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ครู-อาจารย์ที่สมรรถภาพสูง จะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาและ การทำงาน

สุจิตรา จันทร์วิภาส (2537: 32) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถแสดงออกถึงการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ปรียาพร บุษบา (2538) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกภาพของครูที่มีต่อการปฏิบัติงานการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กรรณิการ์ บาร์มี (2539) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่บุคคลผู้เป็นครูพึงมีอย่างเพียงพอและสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อนงศ์นารถ วงศ์อัครางกูร (2539) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติและพฤติกรรมต่างๆ ของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ และการพัฒนาการเรียนของผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

สุรพล พลเยี่ยม (2544: 25) ให้ความหมายว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลแสดงออกโดยออกการกระทำอันแสดงถึงผลงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร คุณภาพแต่ละสมรรถภาพประกอบด้วยงานย่อย ๆ มีความแตกต่างกันไปตามความซับซ้อนของสมรรถภาพ นั้น ๆ ประกอบด้วย (1) มีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนอย่างกว้างขวางแม่นยำและทันสมัย (2) สามารถสอนผู้เรียนให้เข้าใจในบทเรียนได้อย่างชัดเจน (3) สามารถสอนได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของวิชา (4) สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาทางวิชาการแก่ผู้เรียนได้ (5) พัฒนาผู้เรียนให้ช่วยเหลือตนเองในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) มีความรู้เรื่องระเบียบวินัย และรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (7) สามารถถ่ายทอดวิชาได้กว้างขวางกว่าที่อยู่ในตำราประกอบการสอน (8) มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำทางวิชาการ (9) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน (10) มีความรู้ในการ วัดผล และการประเมินผลเป็นอย่างดี (11) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ (12) สามารถวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประโยชน์ในการสอน และประเมินผล (13) พัฒนาเนื้อหาให้มีประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้เรียน (14) มีความสามารถในการบริการชุมชน

ใน Dictionary of Education ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1973: 200) เป็นบรรณานุกรม ได้อธิบายความหมายของสมรรถภาพครูไว้ว่า สมรรถภาพครู คือ การแสดงออกถึง ทักษะมโนทัศน์ (Concept) และเจตคติ (attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

แอนเดอร์สัน (Andersen, 1972 อ้างถึงใน อนงศ์นารถ วงศ์อัครางกูร, 2539) ให้ความหมายของสมรรถภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่เราสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อการเรียนรู้ในทางบวก เช่น สมรรถภาพในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สมรรถภาพในการใช้เทคนิคคำถาม เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในพฤติกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู

วิจิตร ศรีสอาน (2535) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูในการประชุมนานาชาติเรื่องการเตรียมครูสำหรับเด็กทั่วโลกในยุคแห่งสารสนเทศ สรุปได้ว่า ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปมาก การเตรียมครูเพื่อสอนเด็กในโลกปัจจุบันต้องเน้นให้มีสมรรถภาพดังนี้

1. มีความสามารถด้านวิชาการ ครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นผู้นำทางวิชาการครูต้องมีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้และมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร

2. มีความสามารถด้านการสอน นอกจากครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการศึกษาที่จะสอนแล้วยังจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการสอนด้วย

3. มีความสามารถในการเป็นครู มีจิตวิญญาณของการเป็นครู ครูนอกจากทำหน้าที่สอนแล้วต้องทำหน้าที่ครูให้เต็มทีเดียว คืออบรมสั่งสอนให้เด็กเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา

4. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

5. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน

6. มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล

7. สนับสนุนในความคิดเห็นใหม่ ๆ หรือที่ท้าทายของเด็ก

8. สนับสนุนเด็กในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากจะเป็นสมรรถภาพที่มุ่งเน้นสำหรับครูที่สอนเด็กแล้วยังเป็นสมรรถภาพที่ครูสอยการศึกษาผู้ใหญ่ควรจะมีเช่นกัน เพื่อครูจะได้เข้าใจและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

กมล สุคประเสริฐ และคณะ (2535) ได้กล่าวถึงลักษณะครูแบบใหม่ที่ใช้ต้องการ โดยแยกเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้แก่

1. เรื่องของความสามารถ ครูต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการทางการศึกษาได้ โดยเฉพาะที่กรมวิชาการเน้นในหลักสูตรฉบับปรับปรุง ก็คือการศึกษาที่เด็กเป็นผู้ปฏิบัติ หลักการทั่วไปของการศึกษา เด็กจะเรียนรู้ได้ดี ก็คือการศึกษาที่เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้เอง ซึ่งครูจะต้องประยุกต์ใช้หลักการนี้ให้ได้

2. สามารถใช้กระบวนการ หรือเทคนิค หรือกิจกรรม ตลอดจนถึงสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนของตน ตอนไหนควรจะใช้เทคนิคอย่างไร การที่จะพัฒนาเด็กในด้านความคิดด้านความสามารถหรือจะพัฒนาเด็กในด้านคุณธรรมควรใช้กระบวนการที่ต่างกันอย่างไร

3. ความสามารถในการปรับปรุงงานอยู่เสมอ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ความก้าวหน้าของผู้ที่เป็นครูเอง คนที่จะปรับปรุงงานอยู่เสมอนั้นจะต้องมีกระบวนการทำงาน และเมื่อทำงานไปแล้ว ก็วิเคราะห์ว่ามีจุดไหนที่ควรปรับปรุงแก้ไข การแสวงหากระบวนการ หรือสิ่งใหม่ ๆ หรือที่เรียกว่านวัตกรรมทางการศึกษามาใช้เพื่อปรับปรุงงานของตนเอง

4. ด้านจิตใจต้องเป็นคนที่มีความรักความเมตตาต่อเด็กมุ่งมั่นต่อการพัฒนาและรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของเด็ก

5. ครูที่มีความเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนพัฒนาได้

6. เชื่อมั่นในหลักการศึกษว่าการให้เด็กลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กมีความรู้

7. การเป็นสุภาพชน รู้จักปฏิบัติตนให้สมกับฐานะ

กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้กำหนดคุณภาพของมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงและเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การให้การศึกษแก่กลุ่มบุตรธิดา โดยกำหนดไว้ 3 ประการคือ (1) คิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างมีระบบ (2) วางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ (3) ปรับได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

สุรวงศ์ ไคว้ตะกูด (2536) ได้อธิบายถึงลักษณะครูที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คือเป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจังให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม และมีคุณลักษณะของครูตามที่เสนอของนักจิตวิทยา มนุษยวิทยา และเป็นปัญญามิตรของนักเรียน

2. เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ และสามารถที่จะให้วิธีสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูจะต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง

3. เป็นผู้ที่ยุ้จักนักเรียน ครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ฉะนั้น ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา และด้านบุคลิกภาพโดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนากบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นในทางบวก เพื่อนักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภูมิใจในตัวเอง และมีความสุข

4. ผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนจะต้องสอน

ประยูร อาษานาม (2536: 12) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถภาพ (Competencies) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย(Cognitive Domain) ทักษะพิสัย(Technical Domain) จิตพิสัย (Affective Domain)

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง ความรู้ ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบาย การวิเคราะห์ปัญหา (2) หลักทฤษฎีการวางแผน (3) เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง (4) มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยสถิติ (5) มีความรู้ทั่วไป เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี

2. ทักษะพิสัย (Technical Domain) ได้แก่ (1) การติดต่อสื่อสารในด้านการเขียน การอ่าน การพูด (2) การประสานงาน (3) การคิดคำนวณ (4) การประเมิน (5) การรวบรวมข้อมูล

3. จิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ (1) มีความคิดริเริ่ม (2) มองการณ์ไกล (3) มนุษยสัมพันธ์ดี (4) มีความละเอียดรอบคอบ (5) ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ (6) ทนต่อเหตุการณ์ ทนสมัย (7) ใฝ่รู้ใฝ่หา (8) เป็นนักวิเคราะห์วิจารณ์ (9) รู้จักสังเคราะห์ (10) เป็นนักประเมิน

และผลจากการวิชาการประชุมทางวิชาการเรื่อง การศึกษากับกระแสโลกาภิวัตน์ : ผลกระทบและแนวโน้ม (2538) โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดบทบาทและสมรรถภาพของครูผู้สอน ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญ กล่าวคือ ถ้าครูอาจารย์ มีความรู้ดี และมีวิธีการสอนที่ดี การเรียนการสอนก็จะมีคุณภาพ ตามเกณฑ์ที่ระบบการศึกษาได้กำหนดไว้ แต่ปัจจุบันสังคมโลก สังคมไทยและการศึกษาแปรเปลี่ยนไป การใช้วิธีการเดิม ๆ เพื่อการศึกษาและ การฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีความทันโลก ทันเหตุการณ์และมีความสามารถในการปรับตัว เพื่อการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการต่าง ๆ นั้นก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของผู้สอนในศตวรรษหน้า ผู้สอนจะต้องมีบทบาทและมีความสามารถในการฝึกอบรมคน ให้รู้จักวิธีการเรียน วิธีการแสวงหา ความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ จากเครือข่ายของการ เรียนรู้ ซึ่งมีโยงใยทั่วโลก ผู้สอนจะต้องเป็นที่เลี้ยง ช่วยเหลือผู้เรียนในระยะแรกโดยเฉพาะในการสร้างความพร้อมในการพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านภาษา คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ ผู้ที่จะมีอาชีพเป็นผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาแนะแนวทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับกับการอาชีพของผู้เรียนผู้สอน จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการคิด การตั้งคำถาม การกำหนดปัญหา การกำหนดกระบวนการ การกำหนดโครงสร้างของระบบและเทคนิควิธีการเข้าถึงข้อมูล ผู้สอนจะต้องสร้างสื่อใหม่ ๆ ที่ไม่สามารถจะหาได้จากระบบสารสนเทศ ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และแหล่งประกอบการ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการแบ่งกลุ่มการเรียนสำหรับผู้เรียนตามความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน

ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม จึงสรุปได้ว่าในอนาคตผู้สอนหรือครูอาจารย์จะมีบทบาทเป็นผู้ฝึกฝนความพร้อมให้กับผู้เรียนในเรื่องของพื้นฐานสำหรับการเรียน หรือเป็นเครื่องมือสำหรับแสวงหาความรู้ เช่น วิชาด้านภาษา วิชาด้านคณิตศาสตร์และการคำนวณ วิชาด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ และเป็นพี่เลี้ยงของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดทั้งแนะนำให้ผู้เรียนรู้จัก

แหล่งการเรียนรู้ และการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น บทบาทการเรียนรู้การสอนในลักษณะปัจจุบัน จะหมดไปอย่างสิ้นเชิง

นอกจากนี้จะมีผู้สอนหรือผู้สอนร่วมเสริมจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ผู้สอนลักษณะนี้ จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเนื้อหาสาระมากกว่าวิธีการ และหาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาและหลักสูตรต่างๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539) ได้อธิบายถึง การที่จะได้มาซึ่งสังคมที่พึงปรารถนา คนมีความสุข มีศีลธรรม มีการศึกษาและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัย ครอบครัวยุคใหม่ที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง ประเทศชาติที่มั่นคง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการในประเด็นหลัก คือศึกษาจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ได้สรุปคุณลักษณะของ“ครูแบบใหม่ ที่สังคมไทยต้องการ” ประกอบด้วยคุณสมบัติ 10 ประการดังนี้ (1) เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านคุณธรรมและคำพูด (2) ครูต้องมีลักษณะชีวิตที่ดี (3) ต้องสอนให้คนคิดเป็น ทำเป็น (4) ต้องมีใจใฝ่รู้รักวิชาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (6) ต้องมีอุดมการณ์และมีใจรักในงานสอนอย่างแท้จริง (7) รักในอุดมการณ์ประชาธิปไตย (8) ต้องมีบทบาทเป็นผู้ชี้นำมากกว่าการเป็นผู้ผลักดัน (9) ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู (1) ต้องตระหนักในหัวใจถึงความ เป็นพ่อแม่ที่สองของเด็ก

อมรวิทย์ นาครทรรพ (2539: 121-123) ได้รายงานสรุปจากการสัมมนาในระดับชาติ ณ หอประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ของโครงการการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ว่า

“ครูในโลกยุคโลกาภิวัตน์นั้น ต้องเป็นทั้งผู้ให้ความรู้ ผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และผู้จุดไฟแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นครูจะต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชา ครูจะต้องแตกฉานในทักษะ และวิธีหาความรู้สมัยใหม่ และเป็นผู้ที่มีหูตากว้างขวางเกี่ยวกับแหล่งความรู้ต่างๆ อีกทั้งยังต้องเป็นนักจิตวิทยาชั้นดีที่จะกระตุ้นการใฝ่รู้ของเด็กได้อีกด้วย”

เพิ่มวุธ บุญพามาตนะ (2542: 22-26) กล่าวถึงลักษณะครูในยุคข้อมูลข่าวสารไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้นเป็น แหล่งความรู้สำหรับนักเรียนและครู สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม สนใจใคร่รู้ค้นคว้าวิจัย พัฒนาตนเองและพัฒนางานในหน้าที่อยู่เสมอ

3. มีหัวใจเป็นนักประชาธิปไตย มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน รู้จักปรับบทบาทด้านต่างๆ ให้สมดุล

4. เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

5. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. ประกอบด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
7. วัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง

ประกอบกับปีพุทธศักราช 2542 ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาประกาศออกมาบังคับใช้ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อน ครูต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนตามตามที่พระราชบัญญัติการศึกษากำหนดไว้ซึ่งสามารถวิเคราะห์คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครูได้ดังนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2, 2545)

1. ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22)
2. การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23)
3. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (มาตรา 24)
4. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (มาตรา 24)
5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 24)
6. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ในทุกรายวิชา (มาตรา 24)
7. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (มาตรา 24)
8. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และ บุคคล ในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24)
9. ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (มาตรา 25)

10. จัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26)

11. ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ(มาตรา 29)

12. ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 30)

พลสัณห์ โพธิ์ศรีทอง (2541: 11-14) ได้กล่าวถึงลักษณะครูผู้เชี่ยวชาญหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

ครูผู้เชี่ยวชาญ (Master Teacher) หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่สอนประจำในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในระบบ นอกกระบบโรงเรียน และการศึกษาอภัยาศัย มีความรู้ความสามารถและมีทักษะ มีคุณลักษณะและความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย พัฒนา และการให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน ครูผู้เชี่ยวชาญ เป็นบุคคลที่มีลักษณะ คิดกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ใฝ่งาน และมีวิญญานความเป็นครู เป็นครูที่มีความเก่งและเชี่ยวชาญในด้านการงาน ด้วยความรอบรู้ ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และเป็นครูที่ดีที่เป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านความรักศรัทธาในอาชีพครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 7) ได้กำหนดตัวบ่งชี้ลักษณะครูที่ดีไว้ตามลำดับดังนี้

1. ต้องมีความรัก และความเข้าใจเด็ก มีความเมตตาและปรารถนาดี รักเด็ก
2. ยิ้มแย้มแจ่มใส น่าศรัทธา มองโลกในแง่ดี
3. เสียสละอุทิศเวลา เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และประโยชน์ที่เกิดกับตัวเด็กมากกว่าส่วนตน
4. พัฒนาตนเองเสมอ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข
6. ซื่อสัตย์อดทน ขยันหมั่นเพียร จริงใจ ตั้งใจค้นหาศักยภาพของเด็ก
7. ตั้งใจสอน มีความสามารถในการปฏิบัติงานสอน มีการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง
8. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถวิเคราะห์หลักสูตรเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงในการจัดการเรียนการสอน
9. ตรงต่อเวลา จัดสรรเวลากิจกรรมอย่างเป็นระบบ

10. มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น แก้ปัญหาให้นักเรียนรายบุคคล
11. รักและศรัทธาในวิชาชีพ
12. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แต่งกายและวางตนเหมาะสม
13. ยอมรับความคิดเห็น และ ความสามารถของคนอื่น
14. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้
15. เป็นนักประสาน ร่วมมือกับชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2543: 38-39) ได้กล่าวถึง ครูยุคปฏิรูปการศึกษาว่าต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (1) สอนนักเรียนได้ฝึกคิดและปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเองได้ (2) เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (3) เป็นนักวางแผนชั้นยอด เป็นนักคิดชั้นเยี่ยม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (4) เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้ทันข่าวสารใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยการแสวงหาข้อมูลผ่านสารสนเทศสมัยใหม่ (5) สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ชนาธิป พรกุล (2543: 6-7) ได้กล่าวถึงความเป็นครูในยุคสมัยปัจจุบัน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ (1) มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่ลุ่มลึก (2) ติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีสอนตลอดเวลา ครูจึงต้องเป็นสมาชิกของสมาคม หรือ ชมรมทางวิชาการ (3) เป็นแบบอย่างในการคิดการทำ (4) เป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ (5) เป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศ (6) เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ (7) เป็นผู้เรียนรู้อยู่ตลอดชีวิต

คุรุสภา (2544) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 12 ข้อ ดังนี้ (คุรุสภา, 2544)

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
12. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับคุณภาพทางวิชาชีพของครู (National Teacher Qualification: NTQ) ซึ่งครูสภาพัฒนามาจากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2537 โดยแบ่งคุณภาพครูเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ครูปฏิบัติการ

เป็นครูที่ปฏิบัติงานโดยยังอาศัยการชี้แนะ การสั่งการ และรูปแบบจากผู้อื่น หรืออาศัยคำสั่งเอกสารแบบแผนต่าง ๆ และมีความมุ่งมั่นที่จะทำตามแบบแผนนั้น ๆ ให้สมบูรณ์โดยคำนึงถึงเป้าหมายปลายทางเป็นลำดับรอง

การสอนมุ่งเน้นเนื้อหา ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ สอนตามแผนที่กำหนด กิจกรรมทุกอย่างตัดสินใจโดยครู สื่อ เน้นความรู้ ความจำ ประเมินผลเน้นการทดสอบ เกิดผลต่อผู้เรียนในด้านความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่ ผลงานของผู้เรียนเป็นแบบเดียวกันตามที่ครูกำหนด รายงานผลเป็นภาพรวมของผู้เรียนทั้งชั้น

เป้าหมายในการพัฒนาคำนึงถึงผลที่เกิดกับตนเองเน้นความถูกต้องตามระเบียบกฎเกณฑ์มากกว่าเป้าหมายของงานหรือผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ

ระดับที่ 2 ครูชำนาญการ

เป็นครูที่ปฏิบัติงานโดยมีกระบวนการพัฒนาไปสู่ความสามารถในการคิดเองทำเองตัดสินใจเองได้ โดยมีความมุ่งมั่นที่จะลงมือทำ รู้จักกำหนดเป้าหมายของงานไปที่ผู้ใช้บริการ แต่ยังไม่มีส่วนตอนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายนั้นอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

การสอนมุ่งเน้นความรู้ความเข้าใจ มีตัวอย่างมากขึ้น ดัดแปลงแผนสื่อให้เหมาะสมกับสภาพจำกัดต่าง ๆ ได้ มีอุปกรณ์มากขึ้น ผลงานของผู้เรียนยังเป็นเรื่องเดียวกัน แต่มีรายละเอียดแตกต่างกันรายงานผลเป็นกลุ่ม

เป้าหมายในการพัฒนา คำนึงถึงความถูกต้องระเบียบ กฎเกณฑ์ ให้ความสำคัญต่อกระบวนการและเน้นผลที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้รับบริการเท่า ๆ กัน

ระดับ 3 ครูเชี่ยวชาญ

เป็นครูที่ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย มีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบสร้างสรรค์งาน คิดและตัดสินใจได้เอง จัดลำดับความสำคัญของงานได้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนมุ่งเน้นกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ ครูใช้คำถามมากขึ้น ถามหาวิธีการ มีแผนการสอนที่พัฒนาขึ้นเอง จัดทำเองให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้สื่อเน้นกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น คำตอบของผู้เรียนหลากหลายเกิดจากการแสวงหาและสรุปความรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายของครู กล่าวคิด กล่าวแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

เป้าหมายในการพัฒนา คำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้รับบริการอย่างรอบคอบ สมดุลทั่วถึงและเสมอภาค

ระดับ 4 ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

เป็นครูที่ดำเนินงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงบุคคลอื่น องค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัตินั้น แต่ยังไม่สามารถสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสร้างความเป็นเอกภาพในทุก ๆ ส่วน ทุกองค์ประกอบต่าง ๆ นั้นได้

การสอนมุ่งเน้นการพัฒนาจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน กิจกรรมและสื่อ สอดคล้องและสัมพันธ์กัน ส่งผลต่อพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้โอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระ ผลงานของผู้เรียนแตกต่างกันตามกระบวนการเรียนการสอนที่เลือก

เป้าหมายในการพัฒนาคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้รับบริการและการพัฒนาวิชาชีพ และการพัฒนาสังคม

ระดับ 5 ครูผู้ทรงคุณวุฒิ

เป็นครูที่ปฏิบัติงานด้วยกระบวนการพัฒนาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของผลพัฒนาทางบวกอย่างเท่าเทียมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสร้างความเป็นเอกภาพของงานและกลุ่มบุคคลทั้งหมด รวมทั้งความสมดุลของสิ่งแวดล้อม

การสอนมุ่งเน้นการค้นหา สร้างความรู้ร่วมกันกับผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการเรียน และกำหนดหลักสูตรของห้องเรียนเกือบทั้งหมด ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและการสอนของครู ใช้สื่อหลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ผลงานของผู้เรียนคนละอย่าง คนละเรื่องตามความสนใจและความถนัดอย่างแท้จริง เป็นผู้สร้างผู้นำให้ผู้เรียนและเพื่อนครูเป็นผู้นำ คิดเอง พัฒนาเองได้รอบด้านอย่างยิ่งขึ้น

เป้าหมายในการพัฒนาคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่ส่งผลให้เกิดการสร้างและพัฒนาวิชาชีพอย่างถาวร มีเกียรติภูมิ เป็นตัวอย่างได้ทั้งวิชาชีพและชีวิตส่วนบุคคล

ส่วนนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพครูโดยทั่วไปไว้ดังนี้

ไวกลอร์ (Vogler, 1972) ได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครู (Competency Based Teacher Education) โดยกล่าวถึงสมรรถภาพทั่วไปของครูไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ (1) มีสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ (2) รู้จักใช้สมรรถภาพให้เกิดประโยชน์ (3) สามารถประเมินผลนักเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ (4) สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้พัฒนายิ่งขึ้น (5) ก่อให้เกิดการพัฒนาในตัวนักเรียน

ฮาเบอร์แมนและสติลแนล (Haberman and Stinnell, 1973 อ้างถึงใน รัชณี ขวัญบุญจัน, 2536) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูไว้ 9 ประการดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ทักษะของผู้ที่จะเป็นครู ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านวิธีการสอน และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างดี การสอนแบบจุลภาพเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีลักษณะตามต้องการ

ประการที่สอง จริยธรรมและค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต

ประการที่สาม มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด ผู้เป็นครูควรจะต้องเลือกเรียนรู้มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง

ประการที่สี่ จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี

ประการที่ห้า สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้นครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาทางการศึกษาด้วย

ประการที่หก หลักการเรียนรู้ วิชาที่มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่าโดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร

ประการที่เจ็ด วิชาครูหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตร จะต้องจัดให้มีการเรียนวิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอนวิทยาศาสตร์ วิธีสอนคณิตศาสตร์ และวิธีสอนอื่น ๆ

ประการที่แปด ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีปรัชญาของตนเอง เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับตนควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วย

ประการที่เก้า ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า “ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดถาวรมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงในเรื่องหลักสูตรและวิธีสอน ”

เฮนนี่และมอร์เทนสัน (Henney and Mortenson, 1973 อ้างถึงในรัชณี ขวัญบุญจันทร์, 2536) ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่ดีจากกลุ่มของผู้ปกครอง ครู และผู้บริหาร โดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนจากวีดีโอ แล้วนำมาอภิปรายหาข้อสรุป ได้ข้อสรุปว่าครูประถมศึกษาที่ดีควรมีคุณลักษณะดังนี้ คือ (1) มีความรู้ในเนื้อหา (2) ใช้วิธีสอนได้หลาย ๆ แบบในการดำเนินการเรียนการสอน (3) ใช้กิจกรรมต่าง ๆ กระตุ้นนักเรียนระหว่างการเรียนการสอน (4) สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (5) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน (6) มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (7) สนับสนุนในความคิดเห็นใหม่ ๆ หรือที่ท้าทายของเด็ก (8) สนับสนุนเด็กในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง

ฮอลล์ และโจนส์ (Hall and Jones, 1976) ได้จำแนกสมรรถภาพของครูทั่วไป ออกเป็น 5 ด้าน

1. สมรรถภาพด้านสติปัญญา (Cognitive Competencies) ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้ ชาญปัญญา ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์โปรแกรมที่สอนและหลักสูตร

2. สมรรถภาพด้านปฏิบัติการ (Performance Competencies) ได้แก่สมรรถภาพการปฏิบัติการสอน การใช้สื่อการสอน การใช้คำถาม ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานทางด้าน สติปัญญา

3. สมรรถภาพด้านผลการสอน (Consequence or Product Competencies) เป็นสมรรถภาพที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน

4. สมรรถภาพด้านการศึกษาค้นคว้า (Exploration Competencies) เป็นสมรรถภาพที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพของคุณ

5. สมรรถภาพทางด้านอารมณ์และจิตใจ (Affective Competencies) เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ ความสนใจ และความซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าในวิชาชีพครู

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1990) ได้ศึกษาความแตกต่างของครูที่มีประสิทธิภาพและครูที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้พบตัวแปรที่ทำให้ครูมีประสิทธิภาพดังนี้

1. อธิบายวัตถุประสงค์ของบทเรียน และหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อย่างแจ่มแจ้ง

2. ใช้อุปกรณ์วัสดุเกี่ยวกับการสอนหลายชนิด

3. เตรียมการสอนและเครื่องใช้ที่จะใช้ในการสอนอย่างพร้อม

4. ใช้หนังสือ ประสบการณ์ กิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

5. บอกนักเรียนถึงความสำคัญของบทเรียน

6. รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ทุกวินาที และปรับเนื้อหาให้เหมาะสม โดยคิดถึงระยะเวลาความใส่ใจของนักเรียน

7. ครูควรสอนนักเรียนให้มีอัตราความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

8. เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของนักเรียน

9. การตั้งความคาดหวังของครู และการตั้งเกณฑ์ของความสำเร็จของนักเรียน จะต้องเหมาะสม ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป

สคริเวน (Scriven, 1991) ได้เขียนรายงานที่แสดงถึงหน้าที่ครู ซึ่งได้มาจากการรวบรวมประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีรายละเอียดครอบคลุมหน้าที่ และภารกิจหลาย ๆ ด้าน ในฐานะการปฏิบัติหน้าที่ของครู นอกเหนือไปจากภาระการสอนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งหน้าที่ครูต่อไปนี้ครูอาจทำเพียงถือว่าเป็นความสามารถขั้นต่ำที่ครูต้องทำ แต่ในบางรายการเป็นสิ่งที่ดีหากครูสามารถปฏิบัติได้ ได้แก่

1. ครูควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชา เป็นความสามารถของครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเฉพาะที่ตนเองรับผิดชอบในการสอน พิจารณาได้จากการศึกษาของครูในวิชานั้น ๆ โดยเป็นการศึกษาในระบบหรือการที่ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในภายหลังก็ได้ นอกจากนี้ครูควรมีความรู้ในวิชาอื่น ๆ ที่อยู่ในหลักสูตรด้วยเพื่อช่วยให้นักเรียนทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ครูควรมีทักษะการสอน ซึ่งประกอบด้วยทักษะที่สำคัญหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการจัดกระบวนการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียน และนักเรียน การกระตุ้นให้นักเรียนมีความพยายามในการศึกษา เพื่อเสาะหาความก้าวหน้าอยู่เสมอและการจัดการในกรณีที่มีเหตุการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงเกิดขึ้น ในส่วนของครูเอง ก็ต้องเพิ่มทักษะการสร้าง และพัฒนาวิชาโดยมีการวางแผนรายวิชา การคัดเลือก และการสร้างสรรควัสดุอุปกรณ์และใช้แหล่งทรัพยากรที่มีประโยชน์จากท้องถิ่น การใช้สื่อและผู้เชี่ยวชาญให้เป็นประโยชน์ต่อการสอนในวิชาของตน อีกทั้งต้องมีทักษะในการประเมินในเรื่องวิชา การสอน

3. ครูควรมีทักษะการประเมิน ที่สำคัญคือความรู้เกี่ยวกับการประเมินนักเรียน การสร้างและบริหารการสอบ การให้เกรด การจัดลำดับ การให้คะแนน ทั้งในรายละเอียดของกระบวนการและการแสดงผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนแนวปฏิบัติในการรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความรู้เกี่ยวกับการรายงานผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียน ผู้บริหารและผู้ปกครอง หรือ บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. ครูต้องเป็นผู้ที่แสดงตนได้ว่า เป็นผู้ที่มีลักษณะของผู้ที่มีความเป็นครู อันได้แก่การมีจริยธรรมในวิชาชีพ ความมีทัศนคติที่ดีในวิชาชีพ มีความรู้ในหน้าที่ของครู มีความสามารถในการพัฒนา วิชาชีพ และการให้บริการในวิชาชีพแก่เพื่อนครูหรือผู้ร่วมงานหรือผู้ที่เริ่มปฏิบัติงาน ครูควรมีการวิจัยการสอนที่ตนเองทำอยู่ รู้จักสภาพหรือบริบทของโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

5. ครูควรมีหน้าที่การให้บริการอื่น ๆ แก่โรงเรียน อาทิเช่น การเข้าร่วมเป็นกรรมการ หรือ การแสดงความคิดเห็นต่อกิจการหรือนโยบายของโรงเรียน หรือช่วยในกิจกรรมของนักเรียนทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสม

เดวิด แอสซิน (Assin, 1995) ได้สรุปกิจกรรมเกี่ยวกับคุณภาพครูไว้ว่าต้องเน้นรวมถึงมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับสาระเนื้อ ๆ ของหลักสูตร ตลอดจนเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ๆ

2. ทักษะวิชาครู (Skill of Effective Pedagogy) ครูต้องมีทักษะรวมทั้งความสามารถในการนำวิชาครูไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีสอนที่หลากหลาย ตลอดจนทั้งวิธีการและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ

3. การไตร่ตรองไตร่สวน (Reflection) และความสามารถในการวิพากษ์ตนเอง

4. ความสำนึกและการยอมรับผู้อื่น (Empathy) การรู้จักยกยอมรับผู้อื่นทั้งที่เป็นผู้ร่วมงานและศิษย์ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษาทั้งทางด้านจิตพิสัย และ พุทธิพิสัยของศิษย์นั่นเอง

5. ความสามารถในการจัดการ (Managerial Competence) ความสามารถพื้นฐานประการหนึ่งของครู คือความรับผิดชอบในการจัดการทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดต่างๆที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับสมรรถภาพที่สำคัญในการปฏิบัติงานของครูทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า นักการศึกษาทุกคนต่างมีความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพครูที่คล้ายคลึงกัน แต่อาจมีการรวมกลุ่มตัวแปรที่แตกต่างกันออกไป สำหรับในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้จำแนกสมรรถภาพในการปฏิบัติงานออกเป็น 5 ด้านใหญ่ ๆ ตามแนวคิดของสคริเวน (Scriven,1991) ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ โดยในด้านบุคลิกภาพนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมกับความคิดของนักการศึกษาท่านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 สมรรถภาพครูตามทัศนะของนักการศึกษา

รายการสมรรถภาพครู		กมล สดประเสริฐและคณะ (2535)	วิจิตร ศรีสอ้าน (2535)	สุรางค์ ไชยประไพ (2536)	ประยูร อาษานาม (2536)	สมทรง พิชัยพันธุ์วัฒน์ และคณะ (2538)	เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539)	คุรุสภา (2537)	พระราชบัญญัติการศึกษา (2542)	สทศ. (2543)	ชนาธิป พงกุล (2543)	Harberman ansirmell (1973)	Henry and Monterson (1973)	Hall and Jone (1976)	Scriven (1991)	Anderson (1990)	David assin (1995)	
1	ด้านวิชาการ																	
	มีความรู้ในวิชาที่สอน		√	√	√						√	√	√		√		√	
	มีความรู้ในเรื่องทั่วไป				√										√			
	เข้าใจในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้			√		√					√	√						
	มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม	√														√		
	มีความรู้ทางด้านโครงสร้างหลักสูตร	√													√			
	เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล		√	√		√			√				√	√				
	แสวงหาความรู้อยู่เสมอ		√		√	√	√	√								√		
	มีความรู้ความก้าวหน้าในเทคโนโลยี		√		√						√							
2	ด้านทักษะการสอน																	
	สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					√				√		√		√	√			
	ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย			√								√	√				√	
	จัดทำแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง							√										
	แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้															√		
	วัดและประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม			√	√										√	√		√
	ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	√	√				√	√	√				√		√			
	มีทักษะในการจัดกิจกรรมการสอน															√		
	ใช้สื่อในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ								√	√			√		√	√		
	สร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้		√													√		
	ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ				√			√		√	√		√					
	ติดตามความก้าวหน้าของเทคนิคการสอน										√				√			

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการสมรรถภาพครู		กรมส่งเสริมการเกษตร (2535)	วิจัย ศรีสุข (2535)	สุรางค์ ไชยประทีป (2536)	ประยูร อักษรานนท์ (2536)	สมทรง พิเชียรวัฒน์ และคณะ (2538)	เกษียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539)	คุณสมภา (2537)	พระราชบัญญัติการศึกษา (2542)	สทศ. (2543)	ชานธิป พงศ์ (2543)	Herberman anslimmell (1973)	Henny and Monterson (1973)	Hall and Jone (1976)	Scriven (1991)	Anderson (1990)	David assin(1995)
	สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง								✓								
	บูรณาการการสอนได้อย่างเหมาะสม								✓								
	สามารถควบคุมชั้นเรียนได้														✓		
	มีทักษะการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้								✓								
3	ด้านความเป็นครู																
	มีจิตวิญญาณในการเป็นครู		✓			✓											
	ยึดมั่นในอุดมการณ์ของความเป็นครู						✓										
	มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู														✓		
	เห็นคุณค่าและศรัทธาในวิชาชีพครู									✓				✓			
	อุทิศเวลาการสอนให้นักเรียน							✓		✓							
	เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน	✓				✓	✓	✓		✓							
	มีความรับผิดชอบในหน้าที่					✓											
4	ด้านคุณธรรม จริยธรรม																
	มีศีลธรรม มีความเมตตา							✓		✓		✓					
	มีความยุติธรรม มีเหตุผล			✓													
	ซื่อสัตย์				✓					✓							
	ตรงต่อเวลา					✓				✓							
5	ด้านบุคลิกภาพ																
	แต่งกายสะอาดเรียบร้อย	✓								✓							
	มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถประสานงานกับผู้อื่น		✓		✓			✓	✓	✓							
	มีความเชื่อมั่นในตนเอง															✓	
	มีความสัมพันธ์ที่ดี		✓	✓									✓				
	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น		✓	✓						✓			✓				✓
	มีความคิดสร้างสรรค์		✓		✓					✓							
	มีวิสัยทัศน์กว้างไกล				✓					✓							

ตอนที่ 2 ภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน

บุคคลแต่ละคนย่อมมีภูมิหลัง (Background) ที่แตกต่างกัน ซึ่งมักจะส่งผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรม ทักษะคติต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันด้วย ดังเช่นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533: 15) ได้นำเสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการประถมศึกษา ด้านภูมิหลังของครู ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษ โดยอายุของครูมีส่วนสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานและการสอนของครู วุฒิการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โรงเรียนที่ครูมีวุฒิการศึกษาสูง นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการเลื่อนชั้นและอัตราการเรียนต่อสูง ส่วนโรงเรียนที่ครูมีวุฒิการศึกษาต่ำ จะมีผลในทางตรงกันข้าม และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานมีอิทธิพลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

นอกจากนี้ ไพรวัลย์ พิทักษ์สาธิต (2523) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการสอนและภูมิหลังของครู พบว่า อายุของครู ประสบการณ์ (จำนวนปีในการสอน) ความรักในอาชีพครู มีความสัมพันธ์กับผลประเมินประสิทธิผลการสอนโดยครูประเมินตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ คณะ (2523) เรื่อง การสำรวจภูมิหลังและคุณภาพของครูในอำเภออัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีคุณภาพในการประกอบอาชีพครูต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 13 ปี มีคุณภาพสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์สอน 6 ปี หรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และในงานวิจัยของ สุภาพร สุขี (2529) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังต่างกัน พบว่า เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา และ สังกัด ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองแตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้นักการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับตัวแปรเหล่านี้ และได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวแปร โดยให้เหตุผลสนับสนุนต่างๆกัน และมักจะทำการศึกษากันไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น ในการวิเคราะห์เอกสารจึงขอล่าถึงตัวแปรข้างบนนี้พร้อม ๆ กันไป

1. วุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษาของครูมีผลต่อความรู้ความสามารถของครู ซึ่งอาจจะส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูได้ ในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ครูมีวุฒิมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่ามากกว่าครูวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคกลางจะมีจำนวนร้อยละของครูวุฒิมัธยมศึกษาตรีทางครูมากที่สุด และวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถอัตราการเลื่อนชั้น และอัตราการเรียนต่อของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนในโรงเรียนที่ครูมีวุฒิมัธยมศึกษา ป.กศ.สูง หรือสูงกว่าจำนวนมากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตรา

การเลื่อนชั้น และอัตราการเรียนต่อของนักเรียนสูง ส่วนนักเรียนในโรงเรียนที่ครูมีวุฒิต่ำกว่า ป.ศ.สูง จะมีผลในทางตรงข้าม (กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530) และ ครูที่มีวุฒิสองส่วนใหญ่อยู่นในโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนในเมืองมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำ (กองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526)

1. ประสบการณ์ในการสอน

ประสบการณ์ในการสอนส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน มีอิทธิพลในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเกือบครึ่งหนึ่งของครูในภาคเหนือมีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523) นอกจากนี้ สุจิตร์ โนคำ (2527) พบว่าครูวิชาการของกลุ่มโรงเรียนมีประสบการณ์ในการสอน 6 ปีขึ้นไป และครูมีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติ มากกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

2. จำนวนคาบเวลาที่สอนต่อสัปดาห์

จำนวนคาบเวลาที่สอนต่อสัปดาห์ หมายถึง จำนวนเวลาที่ครูต้องรับผิดชอบในการสอนในหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งหากครูต้องรับผิดชอบการสอนเป็นจำนวนคาบในเวลาหลายๆ จะทำให้ครูมีเวลาว่างจากการสอนน้อยลง ทำให้ครูไม่สามารถจัดเตรียมการสอนและตรวจงานนักเรียนได้อย่างเต็มที่ จะมีผลทำให้กระทบไปถึงคุณภาพการสอนอยู่ด้วย ดังนั้น จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ จึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่นักการศึกษาให้ความสำคัญ

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภูมิหลัง มีผลต่อทัศนคติ และการแสดงออกของพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้วย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษา ภูมิหลังด้านอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สังกัด และขนาดของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยมีความเห็นว่าภูมิหลังด้านดังกล่าวน่าจะส่งผลให้ครูมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 นั้นได้กำหนดให้วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมนี้สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (กรมวิชาการ,

2545) อย่างไรก็ตาม นาฏศิลป์จะสามารถพัฒนานักเรียนให้สัมฤทธิ์ผลได้ดังกล่าวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ครูผู้สอน

อมรา กล้าเจริญ (2536) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาไว้ว่า วิชา นาฏศิลป์นี้เป็นวิชาทักษะ มีการฝึกฝนที่ถูกต้องแบบ ฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไข เมื่อมีการฝึกผิดวิธี ดังนั้นในการวางรากฐานในการสอนวิชานี้ไม่ใช่เป็นการถ่ายนัก ครูผู้สอนจะต้องรู้จักพลิกแพลงเลือกวิธีสอนและใช้วิธีการเฉพาะตน ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความนิยม ความรักในวิชาการ และเกิดสุนทรีย์กับตัวผู้เรียนดังนั้น ครูควรจะมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตรการสอนนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

วิชานาฏศิลป์นี้เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่งดงาม มีสุนทรีย์ภาพ มี รสนิยม รักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ เห็นคุณค่าความสำคัญของ ศิลปะวัฒนธรรม สามารถค้นพบศักยภาพ ความสนใจของตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องเน้นการปฏิบัติจริง และเพื่อสนองตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 จึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้นาฏศิลป์ไว้ 2 ประการคือ

มาตรฐานที่ 1 มีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า นาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2. แนวการสอนนาฏศิลป์

การสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ถือว่ามีความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กและช่วยพัฒนาการด้านต่าง ๆ การใช้วิธีการสอนที่ถูกต้องจึงเป็นวิธีหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนวิชานี้ประสบความสำเร็จ

และจากเนื้อหาในหลักสูตร อาจจำแนกการสอนได้ 2 ลักษณะคือ การสอนภาคทฤษฎี และปฏิบัติ ซึ่งก็มีวิธีการสอนที่แตกต่างกันดังนี้

1. การสอนภาคทฤษฎี จะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย โดยใช้สื่อประกอบ เช่น รูปภาพ , หุ่นจำลอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้วิธีสอนแบบสาธิต การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจมีการลงมือปฏิบัติบ้างตามลักษณะเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวิชานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎี ให้มีความสอดคล้องกับภาคปฏิบัติ

2. การสอนภาคปฏิบัติ ยังคงใช้วิธีสอนแบบเก่า ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ใช้วิธีสอนโดยการให้ปฏิบัติเลียนแบบครูเป็นหลัก โดยที่ครูทำให้ดูเป็นแบบอย่าง และผู้เรียนจะต้องอาศัยการสังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนจดจำได้ขึ้นใจ และสามารถปฏิบัติเองได้

2.2 อธิบายท่ารำในขณะที่ปฏิบัติ ในขณะที่ครูสอนท่ารำนี้จะต้องบอกท่ารำล่วงหน้าก่อนที่จะถึงจังหวะเพลงของท่ารำนั้น ๆ จนกว่าผู้เรียนจะสามารถจำท่ารำได้ รวมถึงจะต้องอธิบายนาฏยศัพท์คือ คำศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกท่ารำของการทำทำนาฏศิลป์ไปด้วย

2.3 การจับท่ารำของผู้เรียน ในการสอนนั้นผู้สอนจะต้องจับให้ผู้เรียนท่าทางได้ถูกต้อง สดงามตรงตามความต้องการของครู โดยปกติแล้ว หลังจากที่ครูต่อท่ารำและ ผู้เรียนสามารถจำท่ารำได้ตามลำดับแล้ว ครูจะใช้วิธีจับตัวผู้เรียนให้ท่ารำเข้าระดับ จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างอัตโนมัติ แต่ในบางครั้งขณะที่ครูต่อท่ารำครูก็จะจับตัวผู้เรียนไปด้วย การจับตัวผู้เรียนถือได้ว่าเป็นเทคนิคการสอนด้วย ซึ่งเทคนิคในการจับนั้นมีแตกต่างกันไป เช่น ใช้เล็บที่แหลมคมของครูจิกลงไปที่ตัวนักเรียนแทนการใช้มือจับอย่างนุ่มนวล หรือเวลาฝึกหัดท่าใดท่าหนึ่งครูจะให้ผู้เรียนทำท่าอยู่นาน ๆ จนกว่าครูจะเดินจับท่าทางให้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนทุกคน เป็นต้น (อาคม สายาคม, 2525 อ้างถึงใน วิภาวดี โพธิ์งาม, 2538)

นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอแนวการสอนนาฏศิลป์ที่น่าสนใจไว้ดังนี้

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ (2530) กล่าวถึงแนวการสอนดนตรี – นาฏศิลป์ไว้ว่า ควรสอนให้เด็กได้ปฏิบัติก่อนแล้วจึงสรุปเป็นทฤษฎี สอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ นำกิจกรรมดนตรีทุกด้านมาผสมผสานกันในการสอนแต่ละครั้ง สอนให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่น และ สอนโดยเน้นลักษณะนิสัย

ทศนา เขมณี (2526) ได้เสนอวิธีสอนดนตรี- นาฏศิลป์ไว้ดังนี้

1. ครูควรเน้นหนักในแง่ความเข้าใจศิลปะการดนตรีและนาฏศิลป์อันเป็นวัฒนธรรมของชาติสืบต่อไปได้มุ่งให้เป็นถึงขั้นศิลปิน

2. ในการสอนครูควรเน้นให้นักเรียนได้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

3. ถ้าเป็นไปได้ครูควรจัดชุมนุมดนตรี นาฏศิลป์ขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านนี้

4. ครูควรปลูกฝังคุณสมบัติต่าง ๆ ให้นักเรียนด้วย เช่น การยอมรับความสามารถของผู้อื่น การแสดงออก การปรับปรุงอารมณ์และบุคลิกภาพของตน เป็นต้น

หน่วยศึกษานานาชาติ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอแนะแนวการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ มีใจความว่า “การสอนนาฏศิลป์ควรฝึกให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มาก และในเวลาเดียวกันก็สร้างเสริมความรู้และทักษะพื้นฐานทางดนตรี และ นาฏศิลป์ จึงควรสอนด้วยการสาธิตและปฏิบัติจริงให้มาก”

1. การสาธิต ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือแบบแผนเช่น การทำจังหวะที่กำหนดให้ การใช้เสียงร้องเพลงที่ถูกต้อง การทำท่าทางตามแบบนาฏศิลป์ การใช้อุปกรณ์เครื่องเคาะจังหวะต่าง ๆ

2. การปฏิบัติจริง นาฏศิลป์เป็นวิชาแขนงหนึ่งที่เน้นเกี่ยวกับกิจกรรม ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติจริงให้มาก จึงจะเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ กับเด็กได้ การฝึกปฏิบัติจริงนั้นเพื่อให้เกิด (1) การฝึกร้องเพลงและการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง (2) การฝึกจังหวะต่าง ๆ (3) การฝึกมารยาท การฟังต่าง ๆ (4) การฝึกเกี่ยวกับนาฏศิลป์

3. การทำงานเป็นกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกปฏิบัติแต่เป็นการปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย เช่น กลุ่มทำจังหวะ กลุ่มร้องเพลง และกลุ่มทำท่าทางประกอบเพลง

อมรา กล้าเจริญ (2535) ได้เสนอแนวทางการสอน ในชั้นกิจกรรมการสอนรำไว้ดังนี้

1. ชั้นกำหนดบทเรียน

ครูต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน โดยเฉพาะประวัติความเป็นมาของรำที่จะสอน การจำหรือรู้แต่เพียงท่าทาง เพื่อฝึกหัดนาฏศิลป์นั้นถือว่าไม่เพียงพอ สิ่งที่คุณเรียนจะต้องรู้เป็นช่วงแรก เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนก่อนถึงการเรียนนาฏศิลป์หรือศึกษาระบบาชุดนั้น คือ ชื่อของบทเรียน (ชุดระบำที่จะจัดสอน) ทำนองเพลง ชนิดของเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบรำ ความเป็นมาของบทระบำที่จะสอน ถ้าเป็นพื้นเมืองควรระบุถิ่นฐานเดิมด้วย นักเรียนต้องเข้าใจลักษณะของเนื้อเพลงทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์และความหมาย

2. ชั้นศึกษาบทเพลง

การสอนรำนั้น ก่อนที่นักเรียนจะรำ ครูจะต้องสอนให้รู้จักบทเพลงก่อน คือ

2.1 ฟังทำนองเพลงและจังหวะของเพลงโดยวิธี ครูร้องให้ฟังพร้อมเคาะจังหวะ เปิดแถบบันทึกเสียงเพื่อให้นักเรียนแบ่งวรรคตอนของบทเพลงและทราบกำหนดจังหวะของบทเพลงได้

2.2 นักเรียนร้องตามพร้อมเคาะจังหวะตาม

2.3 นักเรียนร้องเอง เคาะจังหวะเอง

3. ชั้นสอนปฏิบัติรำ

3.1 เตรียมปฏิบัติรำ ถ้ามีอุปกรณ์การแสดงจะต้องใช้ประกอบการแนะนำวิธีใช้ หรือวิธีถือ เช่น พัด ผ้า โคม หรือ อาวุธ

3.2 ปฏิบัติรำ

1) วางท่าทางประกอบเพลง โดยครูเป็นผู้นำ และให้นักเรียนปฏิบัติตามทีละชั้นตอน ตามประโยคของเพลงที่ฝึกไว้

2) วางรูปแบบของการแปรแถวให้เหมาะสมกับระบำและระดับชั้นของนักเรียน

3) ในการดำเนินการสอนครูควรเป็นนักสังเกตที่ดี ให้กำลังใจและแก้ไขแนะนำตลอดเวลาในการดำเนินการสอน

4) การสาธิตของครู การรำนำของครูผู้สอนจะต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจ

5) ให้นักเรียนปฏิบัติเองโดยรำพร้อมกันทั้งหมด แล้วจึงแบ่งกลุ่มโดยเลือกผู้นำที่เห็นว่าเหมาะสมนำหน้าหรือผลัดเวียนกันเป็นผู้นำกลุ่มแล้วแต่จะพิจารณาความเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังใจและสนับสนุนฝึกให้นักเรียนกล้าเป็นผู้นำ

นอกจากนี้การสอนนาฏศิลป์ไทยที่ดีจะต้องมีการยึดถือหลักในการปฏิบัติตัวด้วยดังจะเห็นได้จากหลักยึดถือสำหรับปฏิบัติของครูจำเรียง พุทธประดับ ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติของวิทยาลัยนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 1 จนถึงระดับปริญญาตรี ดังนี้

1. เป็นผู้มีความสามารถจดจำท่ารำได้อย่างแม่นยำ และเชื่อมั่นในตนเองไม่เปลี่ยนแปลงท่ารำบ่อย ๆ จนผู้เรียนเกิดความสับสน ต้องทำตนเป็นแม่แบบที่ดี มีความแคล่วคล่องว่องไว ซึ่งเป็นบุคลิกที่ดีอย่างหนึ่งของครูผู้สอนนาฏศิลป์

2. ต้องพยายามปรับปรุงตนเอง ฝึกหัดท่ารำและท่วงทีลีลาให้อยู่ในระดับมาตรฐานและถูกต้องในการวางอวัยวะต่าง ๆ เช่น การตั้งวง ได้แก่ วงนาง วงพระว่ามีความผิดแผกแตกต่างกันอย่างไร ต้องให้นักเรียนเข้าใจและสามารถจำแบบการรำรำได้

3. ไม่ปิดบังอำพรางวิชา มีความจริงใจ และตั้งใจที่จะถ่ายทอดวิชาให้ศิษย์เต็มความรู้ความสามารถ สอนอย่างไม่ปล่อยปละละเลย ต้องคอยกวาดขันจับวงสูง วงต่ำ แขน ขา ท่า การทรงตัว การใช้ตัวอยู่เสมอ โดยครูต้องรำให้ดูเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนจดจำแบบได้ถูกต้อง

4. ครูต้องพยายามให้การเรียนนาฏศิลป์เป็นการเรียนด้วยความสนุกสนาน โดยครูต้องคอยทำอารมณ์ให้แจ่มใสอยู่เสมอ ต้องใจเย็นหนักแน่น และอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยโดยเฉพาะในระยะเริ่มฝึกหัดใหม่ๆ (จำเรียง พุทธประดับ สัมภาษณ์ อ่างถึงใน ชมขนาด โสภณ, 2531)

และจากการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทย ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ของ อูษา สบฤกษ์ (2536) ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและได้ให้ความหมายเทคนิคการสอนดังนี้

อาจารย์เฉลย ศุขะวณิช กล่าวว่า เทคนิคการสอนรำคือ การรำให้ดูเป็นแบบอย่างและการจับทำให้นักเรียนปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการรำ ระบายเบ็ดเตล็ดต้องคำนึงถึงความพร้อมเพียงเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอนต้องดูความเหมาะสมของบทบาท

อาจารย์จำเรียง พุทธประดับ กล่าวว่า เทคนิคการสอนจะต้องจับทำให้ผู้รำ และ อธิบายประกอบ และต้องดูผู้เรียนให้ทั่วถึงทุกคน โดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยว ลีลาสำคัญมาก ครูจะต้องจับทำรำให้เด็ก เพราะถ้าไม่จับเด็กจะไม่รู้ว่าตัวเองมีข้อบกพร่องตรงไหน การรำให้ดูอย่างเดียวเด็กอาจจำไม่ได้ มือของครูถือว่าเป็นยาวิเศษ นอกจากนี้การรำเดี่ยว ควรให้เด็กได้รับบทบาทหรือลักษณะของเพลง ส่วนการรำประเภทระบำ จังหวะความพร้อมเพียงและการแปรแถวมีความสำคัญมากกว่าลีลาทำรำการแสดงเป็นชุดเป็นตอน สำคัญอยู่ที่การเลือกเด็กที่มีพรสวรรค์

อาจารย์ประเมษฐ์ บุญชัย กล่าวว่า เทคนิคการสอนคือ การอธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจทราบซึ่งในบทเรียนชุดนั้น ๆ แล้วจึงต่อทำรำตามแบบครู นอกจากนั้นการจับเป็นเทคนิคสำคัญมากอีกประการหนึ่งเพราะ เด็กแต่ละคนมีจุดบกพร่องต่างกัน

อาจารย์เสรี หวังในธรรม กล่าวว่า เทคนิคการสอน ต้องเรียนด้วยความเข้าใจโดยครู อธิบายว่าบทเรียนที่สอนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร ใช้อย่างไรถูก ใช้อย่างไรผิด การถ่ายทอด ก็จะต้องเคี่ยวจนกว่าจะได้ไม่จำกัดเรื่องเวลา

อาจารย์เวณิกา บุณนาค กล่าวว่า เทคนิคการสอนคือ การเชื่อมโยงท่าหนึ่งไปท่าหนึ่งให้มีความสัมพันธ์กันรู้จักการใช้ไหล่ใช้ตัวให้กลมกลืนโดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยวจะเน้นความสวยงาม ระบายเบ็ดเตล็ดจะเน้นความพร้อมเพียงในการรำ การแปรแถว

อาจารย์นิตยา จามรมาน กล่าวว่า เทคนิคการสอนคือการแก้ไขท่ารำของผู้เรียนให้ถูกต้องประกอบการอธิบาย โดยการจับทำรำให้ผู้เรียน ใช้นาฏยศัพท์ควบคู่ไปด้วย การสอนรำเดี่ยวต้องใช้ ฝีมือและลีลาจึงควรสอนอย่างเข้มงวด ระบายเบ็ดเตล็ดหรือพื้นเมืองต้องรำให้เป็นกลุ่มดูความพร้อมเพียง

จากเทคนิคการสอนนาฏศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์แต่ละคนก็มีเทคนิคการสอนซึ่งสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนด้วยการจับทำรำ
2. อธิบายประกอบการสาธิตอย่างละเอียด
3. มีเทคนิคการสอนเฉพาะในแต่ละบทเรียนเช่น การรำเดี่ยวจะเน้นลีลาท่ารำ ส่วนการรำเบ็ดเตล็ดเน้นด้านจังหวะและความพร้อมเพียง

3. สื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์

สื่อหรืออุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็ว อุปกรณ์การสอนจึงเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีประสิทธิภาพหลักสำคัญคือผู้สอนจะต้องเลือกใช้สื่อการสอนเหล่านี้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

อุปกรณ์ประกอบการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อช่วยให้การฝึกหัดนาฏศิลป์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้ (อุษา สบฤกษ์, 2536)

1. ไม้เคาะจังหวะและไม้เรียว การเคาะจังหวะมีความสำคัญมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรำหรือเต้นให้เข้ากับจังหวะของดนตรี นอกจากนี้ยังได้ใช้เป็นไม้เรียวสำหรับตีนักเรียนเพื่อเป็นการลงโทษ ถ้าหากรำหรือเต้นผิด จิตใจเหม่อลอย ขาดสมาธิ หลงลืมท่าหรือจำท่าทางการรำนั้นไม่ได้ (ชมนาด โสภณ, 2531)

2. ดนตรีการฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยจะต้องใช้เพลงและดนตรีมาประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักท่วงทำนอง จังหวะการร้องเพลง และสามารถรำหรือ เต้น โขน เข้ากับดนตรีได้นอกจากนี้ในการฝึกซ้อมการแสดงแต่ละครั้ง จะต้องใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบการฝึกซ้อมด้วย ถึงแม้ในการฝึกหัดจะใช้เพียงเครื่องบันทึกเสียงและม้วนเทปเท่านั้น

3. อุปกรณ์ประกอบการแสดง ในเวลาสอนจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น กริช เตียง โคม ดาบ ศร เป็นต้น ทั้งนี้เพราะในการแสดงจริงผู้แสดงจะต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้สอนจึงต้องฝึกหัดวิธีการใช้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องเมื่อต้องออกแสดงจริง

ในการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนที่จำเป็นที่โรงเรียนควรมี ได้แก่

1. สื่อการเรียนที่ใช้เป็นเอกสารประกอบการสอน แผนการสอนรวมอยู่ในแผนสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

2. สื่อการเรียนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์

2.1 เครื่องเคาะจังหวะแบบมาตรฐานต่าง ๆ 1 ชุด ประกอบด้วย กรับ ฉิ่ง รำมะนา กลอง เหล็กสามเหลี่ยม โทน โหม่งเล็ก กระพรวนน้อย ฆ้อง

2.2 เครื่องเคาะจังหวะที่สามารถประดิษฐ์ขึ้นใช้เองได้จากวัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุท้องถิ่น ให้พอ กับจำนวนผู้เรียน เช่น กระพรวนร้อย กระป๋อง ท่อนกระบอกไม้ไผ่

2.3 รูปภาพการแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จะเรียน

2.4 รูปภาพเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีพื้นเมือง

2.5 แผนภูมิเพลงและจังหวะต่าง ๆ

2.6 เทปเพลงหรือแผ่นเสียง

2.7 เครื่องบันทึกเสียง หรือเครื่องเล่นจากเสียง

4. การประเมินผลดนตรีและนาฏศิลป์

ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการวัดและประเมินผลวิชาดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อจะได้สามารถวัดได้ถูกต้อง ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. วิธีการประเมินผล การประเมินผลในขั้นนี้ใช้การประเมินผลทุกครั้งที่ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในแผนการสอนย่อยแต่ละแผนแล้ว เพื่อที่จะดูว่านักเรียนมีผลการเรียนในแต่ละเรื่อง แต่ละกิจกรรมนั้นอย่างไร และสมควรจะปรับปรุงตรงไหน การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์จะต้องอาศัยความถนัดและความสนใจของเด็กเป็นหลักในการสอน ฉะนั้นผลของการประเมินผลย่อยต่างๆ ถ้าเด็กมีความสนใจน้อยและมีความถนัดน้อย ย่อมต้องอาศัยเวลาและการช่วยผู้ที่ยากมากกว่าเด็กที่มีความถนัดและความสนใจอยู่แล้วในด้านทักษะพื้นฐาน แต่ในด้านคุณลักษณะบางอย่างที่เป็นนิสัยเด็กอาจแสดงออกได้เท่าเทียมกัน ฉะนั้นสิ่งที่ครูจะยึดไว้เป็นหลักในการประเมินผลก็คือ จุดประสงค์ของหลักสูตรและเอาจุดประสงค์ย่อยในแผนการสอนมาเป็นเกณฑ์

2. เทคนิคการประเมินผล ในการประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กรมวิชาการ ได้เสนอแนะเทคนิคการประเมินผลไว้ 4 ประการ คือ (1) การสังเกตโดยตรง (2) การสัมภาษณ์ (3) การตรวจผลงาน (4) การทดสอบ

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้แนวการวัดและประเมินผล ไว้ดังนี้

หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม การประเมินผลต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีตัวบ่งชี้ (Benchmark) แสดงคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการประเมินเกี่ยวกับด้านความรู้จะประเมินจากความรู้ที่พัฒนาแล้ว คือ การนำความรู้ไปใช้และรวมทั้งการประเมินทักษะ และประเมินเจตคติผสมผสานกัน

การประเมินด้วยตนเองจะเป็นแก่นของกลุ่มสาระการเรียนรู้นาฏศิลป์นี้ ซึ่งวิธีการประเมินอาจทำได้โดยจัดให้มีการประเมินร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ให้กลุ่มเพื่อนนักเรียนประเมิน ผู้เรียน ผู้สอนประเมินผู้เรียน แล้วนำการประเมินทุกส่วนมาสรุปเป็นผลการประเมินขั้นสุดท้าย และการประเมินผลควรทำอย่างต่อเนื่อง คือ ประเมินผลระหว่างเรียน (Formative evaluation) และประเมินผลรวบยอด (Summative evaluation) ที่สำคัญคือจะไม่เน้นผลงานเป็นตัวหลักในการกำหนดคุณภาพและความสำเร็จของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา สรุปได้ว่าการสอนวิชานาฏศิลป์นั้นมีความแตกต่างจากวิชาทั่วไป คือ วิชานาฏศิลป์นี้เป็นวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกฝนที่ถูกต้อง โดยสอนให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ กล้าแสดงออก มีสุนทรียภาพ และเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ดังนั้น ครูนาฏศิลป์นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการสอน การปฏิบัติงานเหมือนดังครูทั่วไปแล้ว ยังจะต้องมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากครูทั่วไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสมรรถภาพเฉพาะของครูนาฏศิลป์ได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ กล่าวคือ ครูนาฏศิลป์นั้นจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประวัติของการแสดงนาฏศิลป์ไทยชุดต่าง ๆ ความรู้ในการจัดดำเนินการแสดง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีไทยและสากล นาฏศิลป์พื้นเมือง และนาฏศิลป์นานาชาติ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงที่มาความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม อันเป็นมรดกที่สำคัญของชาติ

2. ด้านทักษะนาฏศิลป์ เนื่องจากวิชานาฏศิลป์เป็นวิชาปฏิบัติซึ่งจะเน้นการเลียนแบบท่ารำจากครูเป็นหลัก ฉะนั้นครูจะต้องมีทักษะในการรำรำที่ดีพอสมควร เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามแบบอย่างได้อย่างถูกต้องสวยงาม และครูควรจะสามารถจับท่ารำให้กับนักเรียนได้ เพื่อให้ นักเรียนได้รู้ ข้อบกพร่องของตนเอง และปรับท่ารำให้สวยงาม นอกจากนี้ครูควรมีความสามารถในการเล่นดนตรีบางชนิด สามารถวางรูปแบบการแสดง และประยุกต์ชุดการแสดงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถที่จะแต่งกาย แต่งหน้าให้กับนักเรียน อีกทั้งเป็นผู้ตัดสินการประกวดความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ได้

ตอนที่ 4 ลักษณะของโมเดลลิสเรลและการวิเคราะห์องค์ประกอบ

โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือโมเดลลิสเรลเป็นโมเดลที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎี เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรหลาย ๆ ตัว โมเดลนี้พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์ 2 เทคนิคคือการวิเคราะห์องค์ประกอบของเทอร์สโตน (Thurstonian factor analysis) และการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ (Path analysis) (Kaplan และ Elliott, 1997 อ้างถึงใน สังวรณัฏฐ์ จักรระโทก, 2541) ลักษณะที่สำคัญของโมเดลลิสเรลคือเน้นความสำคัญของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม (Variance-covariance matrix) ระหว่างตัวแปร หัวใจสำคัญของการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล คือ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ กับเมทริกซ์ที่ได้จากการประมาณค่าตามโมเดลลิสเรลที่เป็นสมมติฐาน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

โมเดลลิสเรลประกอบด้วย โมเดลสำคัญสองประการคือ โมเดลการวัด (Measurement model) และ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model)

1. โมเดลการวัด (Measurement model) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับ ตัวแปรแฝง (latent variable) มี 2 โมเดล คือ โมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายนอกและ โมเดล การวัดสำหรับตัวแปรภายใน โดย 2 โมเดลแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่าง ตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โมเดลการวัดเขียนในรูปสมการ เมทริกซ์พร้อมทั้งขนาดของเมทริกซ์ได้ดังนี้

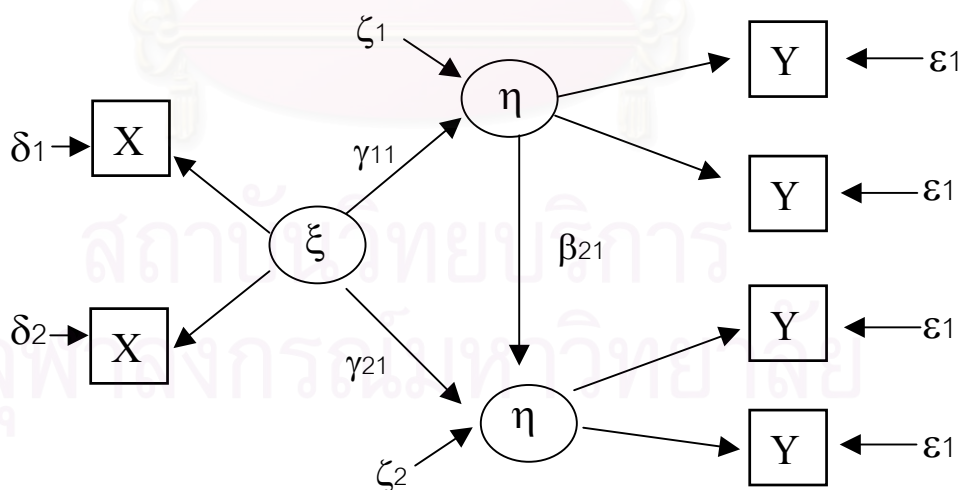
$$X = \Lambda_x \xi + \delta$$

$$Y = \Lambda_y \eta + \varepsilon$$

2. โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model) เป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล มีการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบหรือ ตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง η และ ξ มักมีความสัมพันธ์กันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มตัวแปร โดย η เป็นตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรตาม (latent endogeneous variable) และ ξ เป็นตัวแปรแฝงที่เป็นอิสระ (latent exogeneous variable) ดังสมการ

$$\eta = \beta \eta + \Gamma \xi + \zeta$$

เมื่อนำส่วนประกอบของโมเดลสมการโครงสร้างหรือโมเดลลิสเรลทั้งสองส่วน มาเขียนเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จะเขียนได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 โมเดลการวัด (Measurement model) และ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model)

X		เวกเตอร์ตัวแปรแฝงภายนอกสังเกตได้
Y		เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้
ξ	=Xi	เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง
η	=Eta	เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง
δ	=Delta	เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในตัวแปร X
ε	=Epsilon	เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนในตัวแปร Y
ζ	=Zeta	เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อนของตัวแปร η
ΔX	=Lamda-X	เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอย X บน η
ΔY	=Lamda-Y	เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอย Y บน ξ
Γ	=Gamma	เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก ξ กับ η
β	=Beta	เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร η
Φ	=Phi	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่าง ξ
Ψ	=Psi	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน ζ
$\Theta\delta$	=Theta-delta	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน δ
$\Theta\varepsilon$	=Theta-epsilon	เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน ε

หลักการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL)

หลักการวิเคราะห์โมเดลได้แก่ การประมาณค่าพารามิเตอร์ในโมเดลโดยการวิเคราะห์เป็นภาพรวมตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) ไปพร้อม ๆ กัน และมีการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พร้อมทั้งรายงานดัชนีความสอดคล้องด้วย แบ่งการวิเคราะห์เป็น 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (identification of the model) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (parameter estimation from the model) การทดสอบเทียบความกลมกลืนสอดคล้อง (goodness of fit test) ระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลลิสเรล ขั้นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดลโดยการใช้การเปรียบเทียบเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และโมเดลลิสเรล การปรับโมเดล (model adjustment) และการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลเป็นความสัมพันธ์แบบเส้นตรงเชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship)
2. ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรทั้งตัวแปรภายนอก และตัวแปรภายในและความคลาดเคลื่อนต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ
3. ลักษณะความเป็นอิสระต่อกัน (independence) ระหว่างตัวแปรและความคลาดเคลื่อนมีข้อตกลงแยกได้ดังนี้ คือ ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ตัวแปรและความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน แต่ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแต่ละกลุ่มอาจสัมพันธ์กันได้
4. สำหรับการวิเคราะห์อนุกรมเวลา (time series data) ที่มีการวัดข้อมูลมากกว่า 2 ครั้ง การวัดตัวแปรต้องไม่ได้อิทธิพลจากช่วงเวลาเหลือม (time lag) ระหว่างการวัด

การตรวจสอบความตรงของโมเดล (Validation of the model)

ขั้นตอนนี้เป็น การตรวจสอบความตรงของโมเดลอิสระที่เป็นสมมติฐานวิจัย หรือการประเมินผลความถูกต้องของโมเดล หรือการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดล ซึ่งจะเสนอค่าสถิติที่ช่วยในการตรวจสอบ 5 วิธี คือ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

1. ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและสหสัมพันธ์ของค่าประมาณพารามิเตอร์ (standard errors and correlations of estimates) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมอิสระจะให้ค่าประมาณพารามิเตอร์ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานและค่าสถิติที่ และสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณ ถ้าค่าประมาณที่ได้ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมีขนาดใหญ่ และโมเดลวิจัยอาจจะยังไม่ดีพอ ถ้าสหสัมพันธ์ระหว่างค่าประมาณมีค่าสูงมาก เป็นการบอกว่าเป็นโมเดลการวิจัยก็อาจจะไม่เป็นบวกแน่นอน และเป็นโมเดลที่ยังไม่ดีพอ
2. สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (multiple correlations and coefficients of determination) สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกทีละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วย ค่าสถิติเหล่านี้ควรมีค่าสูงสุดไม่เกินหนึ่ง และค่าที่สูงแสดงว่าโมเดลมีความตรง
3. ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit measures) เป็นค่าสถิติที่จะตรวจสอบความตรงในภาพรวมทั้งหมดของโมเดล และยังสามารถเปรียบเทียบระหว่างโมเดลว่าโมเดลใดจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่ากัน ค่าสถิติในกลุ่มนี้มี 4 ประเภท ได้แก่

3.1 ค่าสถิติไค – สแควร์ (chi-square statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความถดถอยมีค่าเป็น 0 โดยคำนวณจากผลคูณขององศาอิสระกับค่าของฟังก์ชันความถดถอย ถ้าค่าไค – สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งใกล้ 0 มาก แสดงว่าโมเดลลิสเรลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อกำหนดของการใช้ ค่าไค – สแควร์มี 4 ประการคือ (1) ตัวแปร ภายนอกสังเกตได้ต้องมีการแจกแจงปกติไม่มีความโค้ง (2) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม (3) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ (4) ฟังก์ชันความถดถอยมีค่าเป็น 0 จริงตามสมมติฐานที่ได้ทดสอบ

3.2 ดัชนีวัดระดับความถดถอย (goodness-of fit index = GFI) ดัชนี GFI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 และเป็นค่าที่ไม่ขึ้นกับขนาดกลุ่มตัวอย่าง แต่ลักษณะการแจกแจงขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความถดถอยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.3 ดัชนีวัดระดับความถดถอยที่ปรับแก้แล้ว (adjusted goodness-of fit index = AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้แล้ว โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ค่าดัชนี AGFI นี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GFI

3.4 ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (root mean square residual = RMR) ดัชนี RMR เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบระดับความถดถอยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดล 2 โมเดล เฉพาะกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าของดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่า โมเดลมีความถดถอยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (analysis of residuals) การตรวจสอบความถดถอยของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ควรพิจารณาถึงค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานด้วย ถ้าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูล ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่า 2.00 ถ้ายังมีค่าเกิน 2.00 ต้องปรับโมเดล นอกจากนี้โปรแกรมลิสเรลยังให้ผลในรูปของกราฟ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอไทล์ปกติ ถ้าได้เส้นกราฟมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม อันเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ดัชนีดัดแปรโมเดล (model modification indices) เป็นค่าสถิติเฉพาะของพารามิเตอร์แต่ละตัวมีค่าเท่ากับค่าไค-สแควร์ ที่จะลดลงเมื่อกำหนดให้พารามิเตอร์ตัวนั้นเป็นพารามิเตอร์อิสระ หรือมีการผ่อนคลายข้อกำหนดเงื่อนไขบังคับของพารามิเตอร์นั้น มีประโยชน์ช่วยในการตัดสินใจที่จะปรับโมเดลให้ดีขึ้น

โดยทั่วไปโมเดลการวัดจะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการวัดองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรแฝง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามเชิงทฤษฎีหรือไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงอย่างไร วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือใช้สำรวจและระบุองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแปรน้อยลงและได้องค์ประกอบร่วม การวิเคราะห์ในลักษณะนี้โดยทั่วไปเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ซึ่งจะมีจุดอ่อนที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริง เนื่องจากการไปกำหนดให้ทุกตัวแปรในโมเดลเป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมทุกตัวและส่วนที่เป็น ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรที่ศึกษาไม่สัมพันธ์กัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบอีกประเด็นหนึ่ง คือการตรวจสอบโมเดลสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับ ซึ่งเรียกกันว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ซึ่งช่วยลดข้อด้อยของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต้องคำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ ตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีความแปรผันเนื่องจากองค์ประกอบร่วม (common factor = F) และองค์ประกอบเฉพาะ (unique factor = U)
2. ความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบ องค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบเฉพาะมีอิสระต่อกัน นั่นคือ ความแปรปรวนร่วมมีค่าเท่ากับ 0
3. คุณสมบัติด้านการบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบ ข้อตกลงนี้จะวิเคราะห์ความแปรปรวนในตัวแปรสังเกตได้ออกเป็นผลบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบเฉพาะและความแปรปรวนขององค์ประกอบร่วม

ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมเมตริกสหสัมพันธ์ 2) การสกัดตัวประกอบ (Extracting Initial Factors) มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาจำนวนแฟคเตอร์รวมน้อยที่สุดระหว่างตัวแปร 3) วิธีการหมุนแกน (Method Rotation) เป็นวิธีการเพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีโครงสร้างง่ายไม่ซับซ้อน 4) การสร้างตัวแปรประกอบ (Composite Variable) และสเกลองค์ประกอบ (Factor Scale) การสร้างองค์ประกอบต้องมีเกณฑ์การสร้างให้สเกลองค์ประกอบ ใกล้เคียงองค์ประกอบร่วมที่ควรจะเป็นมากที่สุด

Stevens (1996 อ้างถึงใน ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, ม.ป.ป.) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการวิเคราะห์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ทฤษฎีทั่วไป	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทฤษฎีการทดสอบ
<ul style="list-style-type: none"> ● อยู่บนพื้นฐานของจุดอ่อนในการค้นคว้าเอกสาร ● ใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับจำนวนขององค์ประกอบ ● ใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ● ตัวแปรจะถูกบรรจุอย่างอิสระในทุกองค์ประกอบ 	<ul style="list-style-type: none"> ● อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่มีผู้วิจัยแล้ว ● จำนวนองค์ประกอบถูกกำหนดไว้แล้ว ● องค์ประกอบถูกกำหนดให้สัมพันธ์กันหรือไม่สัมพันธ์กัน ● ตัวแปรถูกกำหนดให้บรรจุอยู่ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง

ตอนที่ 5 เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทมีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Discriminant Analysis คำว่า Analysis หมายถึง การวิเคราะห์ และคำว่า Discriminant หมายถึง ตัวจำแนกหรือตัวแบ่งหน่วยวิเคราะห์ (ออกเป็นกลุ่มเป็นประเภท) จึงเรียกเป็นไทยสั้นๆว่าการวิเคราะห์จำแนกประเภท

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์จำแนกประเภท

การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีวัตถุประสงค์ที่จะคัดเลือกตัวแปรกลุ่มหนึ่งหรือตัวแปรชุดหนึ่งที่นักวิจัยคิดว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ต้องการศึกษา (ตัวแปรตาม) โดยจะชี้ให้เห็นว่า การเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวแปรใดบ้าง (ตัวแปรอิสระ) สมการที่ได้จะให้น้ำหนักของตัวแปรที่จะใช้ในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม สมการนี้เรียกว่า สมการจำแนกประเภท (Discriminant Function)

จำนวนสมการที่ได้จะน้อยกว่าจำนวนกลุ่มของประชากรที่ต้องการจำแนก 1 กลุ่มเสมอ หรือถ้ามีจำนวนกลุ่มมากกว่าตัวแปร จำนวนสมการจะเท่ากับ จำนวนตัวแปรที่ใช้จำแนกประเภท (Discriminant Variable) สมการแต่ละสมการที่ได้จะพยายามแบ่งแยกกลุ่มต่างๆที่ต่างกันอย่างมากที่สุด (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

คุณสมบัติของเทคนิควิธี

การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีคุณสมบัติหลายอย่างที่คล้ายกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบโลจิสและแบบมัลติโนเมียลโลจิสโดยเฉพาะในด้านตัวแปรตามและในรูปแบบของสมการ

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรการวิเคราะห์จำแนกประเภท อาศัยเทคนิคการวิเคราะห์การผันแปรโดยพิจารณาจากเมตริกการผันแปรร่วมภายในกลุ่ม (within groups variance-covariance matrix) เป็นหลัก

การวิเคราะห์จำแนกประเภทมีความต้องการทางด้านข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตามและตัวแปรอิสระดังนี้

1. ตัวแปรตามเป็นตัวแปรกลุ่มซึ่งอาจจะมี 2 กลุ่ม หรือมากกว่า 2 กลุ่มก็ได้
2. ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรเชิงปริมาณที่วัดได้ในระดับช่วงหรืออัตราส่วน หรือมีคะแนนที่เป็นตัวแปรหุ่นที่มีค่าเป็น 1 หรือ 0

ประเภทของการวิเคราะห์จำแนกประเภท

การวิเคราะห์จำแนกประเภท สามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

1. การวิเคราะห์แบบตรงหรือแบบมาตรฐาน (Standard หรือ Direct)

การวิเคราะห์จำแนกประเภทแบบตรงหรือแบบมาตรฐานคือ การทำการวิเคราะห์ทดสอบตัวแปรที่ใช้ในการจำแนกทุกตัวพร้อมกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบปกติ

2. การวิเคราะห์แบบเชิงชั้น (Hierarchical)

การวิเคราะห์แบบเชิงชั้น คือการวิเคราะห์จำแนกที่จัดตัวแปรออกเป็นชุดๆ และจัดลำดับตัวแปรแต่ละชุดว่าชุดใดควรเข้าเป็นอันดับแรก ชุดใดควรเป็นอันดับรองมา มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบเชิงชั้น

3. การวิเคราะห์แบบทางอ้อมหรือแบบขั้นตอน (Indirect หรือ Stepwise)

การวิเคราะห์แบบทางอ้อมหรือแบบขั้นตอน คือการวิเคราะห์ทดสอบคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการจำแนกให้เข้ามาอยู่ในสมการเท่านั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน

สถิติที่สำคัญในการวิเคราะห์จำแนกประเภท

ในการนำเทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทมาใช้ มีสถิติที่จะใช้ในการตัดสินความสำคัญของสมการวิเคราะห์จำแนกประเภทสถิติที่สำคัญๆ มีด้วยกัน 3 ตัว คือ

1. ค่าไอเกน (Eigenvalue) เป็นค่าที่ได้จากกระบวนการหาสมการการวิเคราะห์จำแนกประเภท เป็นค่าที่ใช้วัดความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของสมการ ค่ารวมของไอเกน (Eigenvalue) วัดความผันแปร (total variance) ทั้งหมดของตัวแปรจำแนกประเภท (ตัวแปรอิสระ) เมื่อค่าไอเกน (Eigenvalue) แต่ละค่าคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของค่ารวมของไอเกน (Eigenvalue) ทั้งหมด ค่าที่ได้

สามารถนำไปใช้อ้างอิง ความสำคัญเชิงเปรียบเทียบของสมการที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสมการการวิเคราะห์จำแนกประเภทที่ได้ ได้ตามลำดับของความสำคัญ เราจึงสามารถใช้ค่าไอเกน (Eigenvalue) กำหนดจำนวนสมการที่ต้องการหาได้โดยกำหนดค่าขั้นต่ำของไอเกน (Eigenvalue)ไว้

2. ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation) เป็นสถิติที่สามารถใช้ในการตัดสินความสำคัญของสมการกับกลุ่มของตัวแปร ซึ่งระบุการเป็นสมาชิกกลุ่มนั้นๆของตัวแปรตาม โดยจะชี้ให้เห็นว่าการเป็นสมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับสมการที่หามาได้มากน้อยเพียงใด อาจตีความหมายได้ว่า ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation) กำลังสอง หมายถึงสัดส่วนของการผันแปรของสมการที่อธิบายโดยกลุ่ม ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation) ที่ต่ำหมายความว่า สมการนั้นไม่สามารถใช้ในการคาดคะเนการเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้นได้ดี

3. ค่าวิลคซแลมบ์ดา (Wilks's Lambda) เป็นมาตรวัดอำนาจการจำแนกของตัวแปรเดิม โดยที่ยังไม่ได้หักออกจากสมการจำแนก กล่าวคือ ค่าของแลมบ์ดา (Lambda) มากเท่าใด ตัวแปรหรือข้อมูลที่เหลือจะอธิบายการเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยสมการใหม่จะน้อยลงไปเท่าใดเราสามารถแปลงค่าของแลมบ์ดา (Lambda) เป็นค่าไคสแควร์ (Chi-square) ได้ ในการทดสอบความสำคัญทางสถิติ ถ้าค่าของไคสแควร์ (Chi-square) ต่ำแสดงว่า แลมบ์ดา (Lambda) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่ม

การนำสมการจำแนกกลุ่มที่สร้างขึ้นมาใช้ในการพยากรณ์ case ใหม่ หรือ case ที่ยังไม่ถูกจัดกลุ่ม โดยทั่วไปจะมีหลักเกณฑ์ที่ใช้จัดกลุ่มว่าควรอยู่ในกลุ่มใด 3 เทคนิคด้วยกัน ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

1. Maximum likelihood และ probability methods

เทคนิค maximum likelihood คำนวณหาค่าความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่ case ใหม่จะอยู่ในกลุ่มที่ i , $i = 1, 2, \dots, k$ แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน นั่นคือ หา $P(\text{case อยู่ในกลุ่มที่ } i)$ เช่น ถ้ามี 2 กลุ่มจะหา $P(\text{case อยู่ในกลุ่มที่ } 1)$ และ $P(\text{case อยู่ในกลุ่มที่ } 2)$

ถ้าพบว่า $P(\text{case อยู่ในกลุ่มที่ } 2) > P(\text{case อยู่ในกลุ่มที่ } 1)$ จะกำหนดให้ case นั้นอยู่ในกลุ่มที่ 2 วิธีการนี้จะต้องอาศัยเงื่อนไขที่ว่าตัวแปร ต้องมีการแจกแจงแบบ multivariate normal และความน่าจะเป็นที่คำนวณจะเป็น posterior probability

2. Distance functions

เป็นการคำนวณหาระยะห่างจาก case ที่ต้องการจัดไปยังค่ากลางของกลุ่ม (Group centroid) ถ้าระยะห่างดังกล่าวห่างจากค่ากลางของกลุ่มใดต่ำสุด จะจัดให้ case ดังกล่าวอยู่ในกลุ่มที่มีระยะห่างต่ำสุดนั้น โดยที่การคำนวณหาระยะห่างใช้ Mahalanobis distance นั่นคือ หาค่า Mahalanobis distance ของ case นั้นกับจุดกลางของกลุ่มต่างๆ และจะจัด case อยู่ในกลุ่มที่มีระยะห่างจาก case นั้นถึงจุดกลางกลุ่มต่ำสุด

3. Linear classification functions

วิธีการนี้จะใช้สมการจำแนกกลุ่มของ Fisher โดยการแทนค่าของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจำแนกกลุ่มของ case ใหม่ แล้วคำนวณหาค่าตัวแปรตามหรือ discriminant score (D) ถ้าค่า D ของกลุ่มใดมีค่ามากที่สุด จะจัด case ให้อยู่ในกลุ่มนั้น สำหรับโปรแกรม SPSS for Windows จะใช้วิธีนี้ในการจัดกลุ่ม case

ตอนที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา จำแนกออกได้ 2 ประเภท คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนนาฏศิลป์ โดยแยกเป็นงานวิจัยในประเทศ และ ต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 130 คน ครูดีเด่น จำนวน 427 คน ผลการวิจัยได้องค์ประกอบสำคัญในการประเมินผล การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน จำนวน 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นครู
2. คุณภาพการสอน
3. การบริการวิชาการและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
4. ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

5. การปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์
6. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
7. ปริมาณและคุณภาพงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย
8. ความรู้ความสามารถในการสอน
9. การรักษาวินัย

อนงศินาถ วงศ์อัครางกูร (2539) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และทัศนคติ ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากลำดับที่ 1-5 ได้ดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า

ด้านความรู้ 1. มีความรู้ด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ 2. เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ 3. เป็นผู้มีความรอบรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ 4. มีความรู้ในวิทยาการณีนใหม่ ๆ 5. มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี

ด้านคุณลักษณะและทัศนคติ 1. เป็นคนมีเหตุผล 2. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และสังคม 3. เป็นผู้ใฝ่รู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มุ่งการณีกไกล 5. มีความเป็นนักประชาธิปไตย เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ด้านทักษะการปฏิบัติ 1. สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร 2. รู้จักใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3. สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษได้ในฐานะที่เป็นภาษาสากล 4. มีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงาน 5. มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต

ประภารัต มีเหลือ (2540) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถภาพครุณักวิจัย โดยศึกษากรอบโครงสร้างและรายการสมรรถภาพของครุณักวิจัย และตรวจสอบความถูกต้องด้วยผู้เชี่ยวชาญ 15 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ครุที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 จำนวน 348 คน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ สมรรถภาพที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ เรียงลำดับคือ ด้านความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัย ด้านทักษะในการพัฒนาด้านการเรียนการสอน ด้านจรรยาณักวิจัย ด้านบุคคคลิกภาพและคุณธรรมของครุ ด้านทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้และการใช้ข้อมูลข่าวสารและด้านความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อความรู้ โดยที่องค์ประกอบทั้ง 7 ตัวรวมกันอธิบายความแปรปรวนของสมรรถภาพของครุณักวิจัยได้ร้อยละ 57.70

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนนาฏศิลป์

อุษา สบถุภ (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า

1. การสอนภาคทฤษฎี อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษา มีส่วนร่วมในการเรียนมากกว่าวิธีอื่น ๆ มีการนำสื่อมาใช้บ้าง การปลูกฝังความมีวินัย และคุณธรรมปฏิบัติบ้าง โดยอาจารย์อบรมให้รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่ค่อยว่ากล่าวตักเตือนหรือปรามนักเรียน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย โดยอาจารย์แสดงความเป็นกันเองด้วยท่วงทิวาจา และสีหน้ายิ้มแย้มกับนักศึกษา ไม่ค่อยได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ด้านการประเมินผลใช้วิธีสังเกตความสนใจในบทเรียนของนักศึกษา การถามคำถามในด้านความรู้ ความจำ และ ความเข้าใจ

2. การสอนภาคปฏิบัติ อาจารย์ใช้วิธีสาธิตทำรำให้นักศึกษารำตาม การอธิบายท่ารำ ประกอบการสาธิต และการบอกนาฏยศัพท์ในขณะที่ต่อท่ารำมากกว่าวิธีการอื่น ๆ การฝึกปฏิบัติ และเทคนิคการสอนที่สำคัญ คือการแก้ไขข้อบกพร่องด้วยการจับท่ารำให้นักศึกษา ส่วนสื่อการสอนที่ใช้ในการสอน คือเครื่องบันทึกเสียง ด้านการปลูกฝังการมีวินัยและคุณธรรม อาจารย์ปฏิบัติบ้าง โดยอาจารย์ให้นักศึกษารู้จักแบ่งงานและฝึกหัดเป็นกลุ่มในระดับปานกลาง การให้โอกาสให้นักศึกษาถามท่ารำและการชมเชยนักเรียนน้อยที่สุด ด้านประเมินผลใช้วิธีการสังเกตท่ารำจากการที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติ และการสอบปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ตามประเภทของบทเรียนที่สอน ห้องเรียนภาคทฤษฎีไม่มีสภาพเหมาะสม

สุภาพร สหนาวิน (2538) ได้ศึกษาสมรรถภาพด้านการสอนของครูนาฏศิลป์ในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการใช้สื่อ สมรรถภาพด้านเนื้อหา การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการวางแผนการสอนครูได้ศึกษาหลักสูตร และจัดทำคู่มือ ตลอดจนวิธีวัดและประเมินผล ในการดำเนินการสอนครูดำเนินการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ในด้านเนื้อหาครูมีความรู้ความเข้าใจในด้านภาษาท่า การรำประจักษ์หน้ากับนักเรียนภาคปฏิบัติ ครูจัดให้มีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนในแต่ละบทเรียน วิธีการที่ใช้คือการวัดและประเมินผลก่อนเรียนโดยการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนด้วยการทบทวนท่ารำ ในด้านเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทเรียน นักเรียนมีความรู้และทักษะในด้านการรำ ครูจะนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

งานวิจัยในต่างประเทศ

Wozniak (1990) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Predictors of outstanding Teachers of the arts (arts teacher) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ ผู้สอนศิลปะที่มีความสามารถในการสอนศิลปะ ดนตรี ทัศนศิลป์ เต้นรำ และภาพยนตร์ จาก 5 เมืองในเขตพื้นที่รัฐวิสคอนซิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและนักเรียน ดำเนินการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ครู ผู้บริหาร และนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โครงสร้างของเมดเลย์ (medley) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ของครู บุคลิกภาพ การฝึกอบรม ความสามารถในการสอน และคุณลักษณะพิเศษ เมื่อจำแนกลักษณะที่ดีของอาจารย์พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.17 – 3.79 มีอายุระหว่าง 35-56 ปี มีประสบการณ์ด้านการสอน 10 – 35 ปี มีความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ การวิเคราะห์ความรู้เนื่อหาตามหลักการของศิลปะ ความสามารถในการสอนภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนศิลปะซึ่งเป็นตัวประเมินการสอนเมื่อเปรียบเทียบความเป็นนักวิชาการทางศิลปะ และ ศิลปิน กว่า 75 % ของศิลปินมีความสามารถในการสอนได้มีเพียง 12 % ที่ยอมรับว่ามีความสามารถในการสอนเชิงวิชาการ

เรย์โนลด์ (Renold, 1998: 50) ได้ศึกษาองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในสหราชอาณาจักรโดยศึกษาคุณลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพและองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพพบว่าครูควรใช้สื่อหลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง สอนโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ใช่สอนตามหนังสือและโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูหรือบุคลากรโรงเรียนควรมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันการจัดการเรียนการสอนที่ทำทลายความสามารถ มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน มีการบันทึกผลการเรียนเพื่อพัฒนา และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

เชฟเฟลอร์ (Scheffer, 1997) ได้วิจัยเรื่อง “The Identification of Computer Competencies Needed by Public School Teacher” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่ครูโรงเรียนรัฐบาลต้องการตามการรับรู้ของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ครู และนักการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่คัดสรรแล้วซึ่งมีทั้งหมด 67 สมรรถภาพย่อย จาก 10 กลุ่มสมรรถภาพด้วยกัน จาก 10 กลุ่มใหญ่ แบ่งออกเป็นสมรรถภาพ 2 ด้าน คือ สมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ทั่วไปที่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพทั่วไปนี้แบ่งย่อยเป็น 4 กลุ่ม และสมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการเรียนการสอน แบ่งย่อย ออกเป็น 6 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 5 สมรรถภาพกลุ่มย่อยใน 5 กลุ่มใหญ่ เปรียบเทียบนักเทคโนโลยีทางการศึกษากับนักการศึกษา แตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่ม และสำหรับครูกับนักการศึกษาไม่แตกต่างกันสมรรถภาพโดยทั่วไปในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็นปัญหา

สำหรับนักเทคโนโลยีทางการศึกษาแต่มีความสำคัญต่อครู แต่สมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้จะมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะความต้องการด้านการประเมิน และรวบรวมส่วนประกอบของระบบคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ในการสอน ต้องการความรู้เรื่องผลกระทบของคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อสังคม เมื่อคอมพิวเตอร์เกี่ยวข้องกับนักเรียน พัฒนาการตามแผนสำหรับการใช้คอมพิวเตอร์ภายใต้ การสอน ส่งเสริมการวางแผนที่มีต่อการรวมคอมพิวเตอร์เข้าไปในหลักสูตรการสอนของโรงเรียน ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการในห้องเรียน และใช้แหล่งข้อมูลคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์

สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ เป็นสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์โดยพิจารณาจากงานในหน้าที่ของครูนาฏศิลป์เป็นหลัก เหตุผลที่พิจารณาจากงานเป็นหลักเนื่องจาก สมรรถภาพ หมายถึงการแสดงออกถึงทักษะมโนทัศน์ (Concept) และเจตคติ (Attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนไปปฏิบัติอยู่ได้ (Carter V. Good, 1973)

วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ใช้กิจกรรมการแสดงออกเป็นสื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ ลักษณะการสอนของครูนาฏศิลป์จึงแตกต่างจากวิชาอื่นๆ คือ สอนให้นักเรียนมีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระปลุกฝังให้นักเรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ครูนาฏศิลป์ ยังมีหน้าที่นอกเหนือจากการสอน คือ จัดกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นผู้ฝึกซ้อม และให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูนาฏศิลป์แตกต่างไปจากครูอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ครูนาฏศิลป์จึงจำเป็นต้องมีสมรรถภาพหลายด้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูนาฏศิลป์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครูพบว่าสมรรถภาพที่จำเป็นของครูประถมศึกษา แบ่งได้เป็น 5 ด้านใหญ่ ๆ คือ

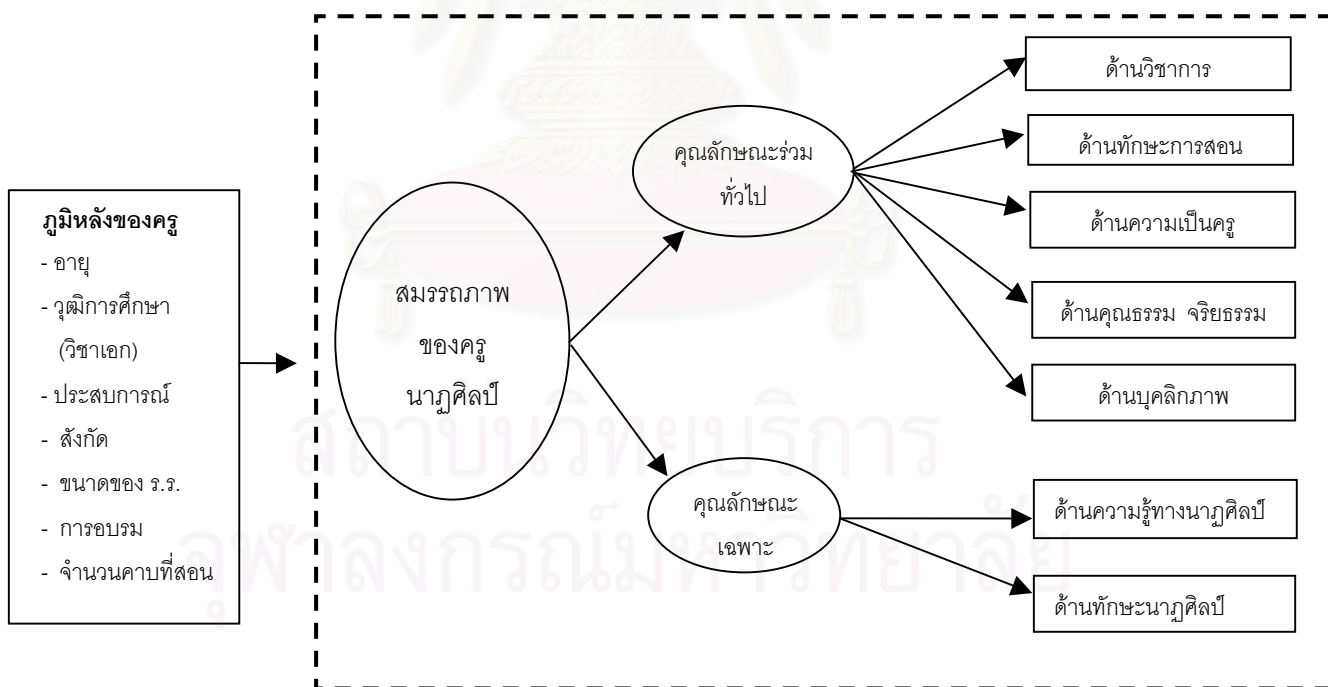
1. ด้านวิชาการ
2. ด้านทักษะการสอน
3. ด้านความเป็นครู
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
5. ด้านบุคลิกภาพ

ส่วนสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์เมื่อพิจารณาจากแนวการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ภาระหน้าที่และงานที่รับผิดชอบจะประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้หลักการทางนาฏศิลป์ และ ด้านทักษะนาฏศิลป์ ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะของครูนาฏศิลป์

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางด้านอายุ วุฒิการศึกษา (วิชาเอก) ประสบการณ์ สังกัด ขนาดของโรงเรียน การอบรม และจำนวนคาบในการสอนนั้นมีผลต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูด้วยดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้โดยศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพและแบ่งสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์เป็นคุณลักษณะร่วมทั่วไป และคุณลักษณะเฉพาะ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อให้ได้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของสมรรถภาพแต่ละด้าน นำมาวิเคราะห์จัดกลุ่มครูนาฏศิลป์

สำหรับการศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูนาฏศิลป์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อหาตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านคุณลักษณะร่วมทั่วไป และคุณลักษณะเฉพาะ

แผนภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา และศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูนาฏศิลป์ที่สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 826 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูนาฏศิลป์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จากสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2546 และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่ โดย Woiss (1972 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ได้กำหนดอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปรแฝง ในงานวิจัยนี้มี 7 ตัวแปร จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Woiss จึงควรเป็น 140 คน ส่วนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Stevens, J (1986 อ้างถึงใน ญัฐภรณ์ หลาวทอง, 2544) ได้กำหนดว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบควรใช้กลุ่มตัวอย่าง 5 หน่วย ต่อ 1 ตัวแปรซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ ในงานวิจัยนี้มีข้อคำถามทั้งหมด 73 ข้อ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้อย่างน้อยที่สุดควรมี 365 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ของ Stevens, J และเนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามประมาณ 80 % (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ผู้วิจัยจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เป็น 500 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลตอบกลับเพียงพอในการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของ Stevens, J

ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) 2 ขั้นตอน โดยมีสังกัดโรงเรียน เป็นตัวแปรแบ่งชั้น สำหรับหน่วย การสุ่มขั้นที่ 1 คือโรงเรียน หน่วยการสุ่มขั้นที่ 2 คือ ครูนาฏศิลป์ ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สุ่มโรงเรียนโดยแยกสังกัด ได้แก่โรงเรียนรัฐบาล (สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร) และ โรงเรียนเอกชน (สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน)ให้มีจำนวนโรงเรียนในแต่ละสังกัดเท่ากัน และสุ่มรายชื่อโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยการจับฉลาก สังกัดละ 250 โรงเรียน รวมทั้งหมด 500 โรงเรียน
2. สุ่มตัวอย่างครูนาฏศิลป์จากโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้สุ่มครูนาฏศิลป์ โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 500 คน

ตารางที่ 3.1 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย

สังกัด	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนรัฐบาล (สังกัด กทม.)	431	250
โรงเรียนเอกชน (สังกัด สช.)	395	250
รวม	826	500

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยกรอบแนวคิดในการทำวิจัยและรายการสมรรถภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และ แบบสอบถามสำหรับครูนาฏศิลป์ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมข้อความ เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สังกัด และขนาดโรงเรียน มีทั้งหมด 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ ด้านความรู้ความสามารถ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะร่วมทั่วไป และ คุณลักษณะเฉพาะ โดยองค์ประกอบหลักทั้ง 2 ด้าน ครอบคลุม องค์ประกอบย่อยดังนี้

1. คุณลักษณะร่วมทั่วไป มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน

2. คุณลักษณะเฉพาะ มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ ด้านทักษะนาฏศิลป์

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสมรรถภาพด้านการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ด้านบุคลิกภาพ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถภาพที่สำคัญในการปฏิบัติงานของครู การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพครู คุณลักษณะครูที่ดี งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จนได้องค์ประกอบแล้ว จากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาองค์ประกอบเพื่อตรวจสอบความครอบคลุม เหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหาขององค์ประกอบสมรรถภาพ และเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาโครงสร้างให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะส่งกรอบแนวคิดและโครงสร้างองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาก่อน และ นัดวันเวลาในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ประกอบด้วย

1. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์	จำนวน	3	คน
2. ศึกษานิเทศก์ด้านนาฏศิลป์	จำนวน	2	คน
3. ครูนาฏศิลป์	จำนวน	3	คน
4. ผู้บริหาร	จำนวน	2	คน

เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

1. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ในสถาบันผลิตครูนาฏศิลป์ มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี
2. ศึกษานิเทศก์นาฏศิลป์ เป็นศึกษานิเทศก์ด้านนาฏศิลป์ มีประสบการณ์นิเทศก์วิชานาฏศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี
3. ครูนาฏศิลป์ เป็นครูนาฏศิลป์ ซึ่งมีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

จากขั้นตอนการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่านนั้น ผลการตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหาความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม พบว่า แบบสอบถามสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษามีความครอบคลุมโครงสร้างของเนื้อหาและมีความเหมาะสมกับประมาณข้อคำถาม ผลการตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามพบว่า ในแบบสอบถามด้านวิชาการมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 1,2,3 และ 4 ด้านทักษะการสอนมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 4,9, และ 11 ด้านความเป็นครูมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 1,2,3 และ 7 ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 7 ด้านบุคลิกภาพมีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 5,8,12 ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์มีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 1,2,6,11 และด้านทักษะนาฏศิลป์มีความไม่ชัดเจนในข้อคำถามที่ 1,2,3,4,5 และ 6

ส่วนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคือค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.50 เพื่อนำไปทดลองใช้ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC น้อยกว่า 0.50 ออก พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC น้อยกว่า 0.05 คือ ข้อคำถามด้านคุณธรรม จริยธรรมข้อที่ 7 (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก จ)

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ข้อคำถามที่ได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบ	ข้อ ที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
ด้านวิชาการ	1	สามารถวิเคราะห์จุดหมายหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร	สามารถวิเคราะห์จุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรวิชาสามัญศิลป์
	2	สามารถพัฒนาหลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น	สามารถพัฒนาหลักสูตรวิชาสามัญศิลป์ได้สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
	3	มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา	มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา
	4	เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
ด้านทักษะ การสอน	4	มีทักษะในการใช้คำถาม	มีทักษะในการใช้คำถามที่สั้นและชัดเจน
	9	สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้	สามารถให้คำปรึกษาปัญหาแก่ผู้เรียนได้
	11	สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ความสามารถในการใช้สื่อ - ท่านสามารถสร้างสื่อการสอนเองได้ - ท่านสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
ด้านความเป็นครู	1	มีจิตวิญญาณในการเป็นครู	มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
	2	มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู	- ท่านคิดว่าครูเป็นอาชีพที่สร้างสรรค์สังคม
	3	เห็นคุณค่าและศรัทธาในวิชาชีพครู	- ท่านคิดว่าครูเป็นอาชีพที่หนักและต้องเสียสละ - ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มั่นคง
	7	(ข้อคำถามที่เพิ่มขึ้น)	มีการปลูกฝังให้นักเรียนรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย
ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	7	มีศีลธรรม	(ข้อคำถามที่ตัดออกเนื่องจากมีความซ้ำซ้อนกับข้อคำถามอื่น)
	7	(ข้อคำถามที่เพิ่มขึ้น)	เป็นผู้มีความอดทน
ด้าน บุคลิกภาพ	5	พูดชัดถ้อยคำ	พูดจาชัดถ้อยคำออกเสียงอักขระชัดเจน
	8	ร่าเริงสนุกสนาน	มีอารมณ์ขัน ร่าเริงสนุกสนาน
	12	(ข้อคำถามที่เพิ่มขึ้น)	เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดี

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ ที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
ด้านความรู้ ทางนาฏศิลป์	1	มีความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับ หลักการละครไทยได้	มีความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎี การละครไทยได้
	2	มีความรู้ในการจัดการแสดงในโรงเรียนได้	มีความรู้ในกระบวนการจัดการแสดง เช่น การกำกับการแสดง , การจัดเวที ฯลฯ
	6	(ข้อความที่เพิ่มขึ้น)	มีความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม
	11	(ข้อความที่เพิ่มขึ้น)	มีความรู้เกี่ยวกับการประพันธ์เช่น บทอวยพร บทละคร
ด้านทักษะ นาฏศิลป์	1	สามารถแสดงนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี	สามารถแสดงท่าทางนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง ตามทำนองและจังหวะ
	2	(ข้อความที่เพิ่มขึ้น)	สามารถประดิษฐ์ท่าทำได้ถูกต้องตามหลัก ทางนาฏศิลป์
	3	สามารถเล่นดนตรีบางชนิดได้	สามารถบรรเลงดนตรีบางชนิดได้
	4	ฝึกหัดท่ารำและท่วงทีลีลาให้อยู่ในระดับ มาตรฐาน	มีการพัฒนาตนเองทางนาฏศิลป์อย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
	5	สามารถประยุกต์ชุดการแสดงต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม	สามารถประยุกต์เครื่องแต่งกายได้เหมาะสม กับสถานการณ์และรูปแบบของการแสดง
	6	สามารถเป็นกรรมการตัดสินการประกวด ความสามารถทางนาฏศิลป์ได้	สามารถวิพากษ์วิจารณ์ผลงานการแสดงได้ อย่างมีหลักการ
	7	สามารถจับท่ารำให้กับนักเรียนได้	สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการรำของ นักเรียนได้
	8	(ข้อความที่เพิ่มขึ้น)	สามารถคิดสร้างสรรค์การแสดงในเชิงร่วม สมัยได้
	11	จัดการแสดงภายในและภายนอกโรงเรียน ได้	สามารถดำเนินการอย่างมีระบบในการ จัดการแสดง

ผลที่ได้จากการตรวจสอบความเหมาะสม และความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และการนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ตัวบ่งชี้สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้สมรรถภาพ
คุณลักษณะร่วมทั่วไป	1. ด้านวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1) การวิเคราะห์จุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรวิชานาฏศิลป์ 2) การพัฒนาหลักสูตรวิชานาฏศิลป์ได้สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น 3) ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา 4) ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน 5) ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม 6) ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม 7) ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี 8) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ครู 9) ความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย 10) การผลิตผลงานทางวิชาการหรือวิจัยในชั้นเรียนได้
	2. ด้านทักษะการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1) การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การจัดทำแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง 3) ทักษะในการเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย 4) ทักษะในการใช้คำถามที่สั้นและชัดเจน 5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชา 7) การปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ 8) การกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 9) การให้คำปรึกษาปัญหาแก่ผู้เรียนได้ 10) ความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ 11) ความสามารถในการใช้สื่อ 12) ความสามารถในการวัดและประเมินผล
	3. ด้านความเป็นครู	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน 2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3) การอุทิศเวลาให้การสอนและนักเรียน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้สมรรถภาพ
		4) ความสนใจและห่วงใยลูกศิษย์อยู่เสมอ 5) ความกระตือรือร้นในการสอน 6) การถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์โดยไม่ปิดเบียนและปิดบัง 7) การปลูกฝังให้นักเรียนรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย 8) มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
	4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	1) ความเมตตากรุณา 2) ความยุติธรรม 3) ความซื่อสัตย์ สุจริต 4) ความเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) การเป็นคนตรงต่อเวลา 6) ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ 7) การเป็นผู้มีความอดทน
	5. ด้านบุคลิกภาพ	1) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3) การมีท่าทางสง่าผ่าเผย 4) การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย 5) การพูดจาชัดถ้อยคำออกเสียงอักขระชัดเจน 6) การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 7) ความสุภาพอ่อนน้อม 8) การมีอารมณ์ขันร่าเริงสนุกสนาน 9) การมีความเชื่อมั่นในตนเอง 10) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 11) การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล 12) การเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดี 13) การเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ
คุณลักษณะเฉพาะ	6. ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์	1) ความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการละครไทยได้ 2) ความรู้ในกระบวนการจัดการแสดง เช่น การกำกับการแสดง, การจัดเวที ฯลฯ 3) ความรู้พื้นฐานทางดนตรีไทย 4) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีสากล

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	ตัวบ่งชี้สมรรถภาพ
		5) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีนาฏศิลป์นานาชาติ 6) ความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม 7) ความรู้เกี่ยวกับประวัติ ที่มาของชุดการแสดงต่าง ๆ 8) ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง 9) ความรู้เกี่ยวกับการแสดงโขน 10) ความสามารถในการจัดการแสดงได้เหมาะสมกับโอกาส 11) ความรู้เกี่ยวกับการประพันธ์ เช่น บทอวยพร บทละคร 12) ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
	7. ด้านทักษะนาฏศิลป์	1) การแสดงท่าทางนาฏศิลป์ได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ 2) การประดิษฐ์ท่ารำได้ถูกต้องตามหลักทางนาฏศิลป์ 3) ความสามารถบรรเลงในการดนตรีบางชนิดได้ 4) การพัฒนาตนเองทางนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 5) การประยุกต์เครื่องแต่งกายได้เหมาะสมกับสถานการณ์และรูปแบบของการแสดง 6) การวิพากวิจารณ์ผลงานการแสดงได้อย่างมีหลักการ 7) การแก้ไขข้อบกพร่องในการรำของนักเรียนได้ 8) ความคิดสร้างสรรค์การแสดงในเชิงร่วมสมัยได้ 9) ความสนใจและติดตามการเคลื่อนไหวทางนาฏศิลป์ 10) ความสามารถในการแต่งกายและแต่งหน้าให้กับนักเรียน 11) การดำเนินการอย่างมีระบบในการจัดการแสดง

ขั้นตอนที่ 5 นำกรอบแนวคิดที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาที่มีความสมบูรณ์ โดยได้สมรรถภาพในคุณลักษณะรวมทั่วไป 5 ด้าน 50 ข้อ และสมรรถภาพในคุณลักษณะเฉพาะ 2 ด้าน 23 ข้อ รวมทั้งสิ้น 7 ด้าน 73 ข้อ ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 จำนวนข้อคำถามและองค์ประกอบแต่ละด้านจำแนกรายข้อ

องค์ประกอบ	ข้อคำถามข้อที่	จำนวนข้อ
คุณลักษณะร่วมทั่วไป		
8. ด้านวิชาการ	1.1-1.10	10
9. ด้านทักษะการสอน	2.1-2.12	12
10. ด้านความเป็นครู	3.1-3.7	8
11. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.1-4.7	7
12. ด้านบุคลิกภาพ	5.1-5.13	13
คุณลักษณะเฉพาะ		
13. ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์	6.1-6.12	12
14. ด้านทักษะนาฏศิลป์	7.1-7.11	11
	รวม	73

ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และ ความเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ และ รูปแบบการพิมพ์ เพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงข้อคำถามที่อาจารย์เสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 5 คน และสัมภาษณ์ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจคำชี้แจงและข้อคำถามชัดเจนหรือไม่ แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 8 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (TRY OUT) กับครูนาฏศิลป์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละด้านมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.7881 – 0.9257 และเมื่อพิจารณารวมทั้งฉบับพบว่า มีค่าความเที่ยง 0.9635 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 3.5 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

องค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา	ค่าความเที่ยง
1. ด้านวิชาการ	0.8163
2. ด้านทักษะการสอน	0.9257
3. ด้านความเป็นครู	0.7881
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	0.8389
5. ด้านบุคลิกภาพ	0.9127
6. ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์	0.8983
7. ด้านทักษะนาฏศิลป์	0.9069
ความเที่ยงทั้งฉบับ	0.9635

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งไปรษณีย์ มีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ครูใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน มอบให้ครูนาฏศิลป์ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 1 คน และให้ครูนาฏศิลป์ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์

3. ตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ในระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 5 มีนาคม 2547 พบว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 275 ชุด คิดเป็นร้อยละ 55

4. ดำเนินการติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืน โดยติดต่อกลับไปทางโรงเรียน แต่ละโรงเรียนทางโทรศัพท์ในวันที่ 8 - 10 มีนาคม 2547 และรอผลถึงวันที่ 25 มีนาคม จึงสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมารวม 388 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.6 จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด 500 ฉบับ ซึ่งมีปริมาณเพียงพอตามที่ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้ 365 คน

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

ตาราง 3.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง และอัตราตอบกลับแบบสอบถาม

สังกัด	กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ)	อัตราการตอบกลับ	ร้อยละในแต่ละสังกัด
สังกัด กทม.	250 (50.00)	206 (82.4)	53.09
สังกัด สช.	250 (50.00)	182 (72.8)	46.91
รวม	500 (100.00)	388 (77.6)	100.00

หมายเหตุ ค่าใน () แทนจำนวนร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และใช้ค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเก็บรวบรวมเพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัวเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยายให้ทราบค่าเฉลี่ย (MEAN) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา สำหรับตัวแปรต่อเนื่อง และวิเคราะห์ค่าร้อยละสำหรับตัวแปรนามบัญญัติและตัวแปรจัดลำดับ การวิเคราะห์ในส่วนนี้ใช้โปรแกรม SPSS

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) จากข้อมูลในส่วนของการประเมินสมรรถภาพที่ได้ปฏิบัติจริงจากครูนาฏศิลป์ที่ประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละด้าน โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

3. วิเคราะห์เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถจำแนกระหว่างกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ด้วยโปรแกรม SPSS for Window version 10.0 โดยผู้วิจัยได้นำคะแนนองค์ประกอบคุณลักษณะร่วมทั่วไป และคุณลักษณะเฉพาะที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาคำนวณโดยใช้สมการผลบวกเชิงเส้นของตัวแปรสังเกตได้ เพื่อนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม กรณีในการแบ่งกลุ่มสูงและต่ำ ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากค่าเฉลี่ยคือหากมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในกลุ่มสูง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในกลุ่มต่ำ โดยแบ่งครูนาฏศิลป์ออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มคณาจารย์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ
- กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มคณาจารย์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ
- กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มคณาจารย์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะสูง
- กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มคณาจารย์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะสูง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา และเพื่อศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และองค์ประกอบเชิง ยืนยันอันดับสอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัว ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรคุณลักษณะและภูมิหลังของกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสะดวก และมีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

Mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
Max	หมายถึง	คะแนนสูงสุด
Min	หมายถึง	คะแนนต่ำสุด
Skewness	หมายถึง	ค่าความเบ้
Kurtosis	หมายถึง	ค่าความโด่ง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
R ²	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย
df	หมายถึง	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
P	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
RMR	หมายถึง	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ

GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index)

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

COMPET	หมายถึง	สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์
GEN	หมายถึง	คุณลักษณะร่วมทั่วไป
SPEC	หมายถึง	คุณลักษณะเฉพาะ
ACDEM	หมายถึง	ด้านวิชาการ
TEACH	หมายถึง	ด้านทักษะการสอน
INSTR	หมายถึง	ด้านความเป็นครู
MORAL	หมายถึง	ด้านคุณธรรม จริยธรรม
PERSON	หมายถึง	ด้านบุคลิกภาพ
KNDRM	หมายถึง	ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์
SKDRM	หมายถึง	ด้านทักษะนาฏศิลป์
BACKG	หมายถึง	ภูมิหลังของครูนาฏศิลป์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

การแจกแจงความถี่ และ ร้อยละ ของตัวแปรข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับครูนาฏศิลป์การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา จำนวน 388 คน โดยที่ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา วิชาเอก การฝึกอบรม สังกัด ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูนาฏศิลป์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 88.14 และ 11.86 ตามลำดับ มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.60 รองลงมาคือช่วงอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.84 ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.06 ผู้ตอบส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 55.15 และศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.92 รองลงมาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 5.41 ส่วนใหญ่จบวิชาเอกนาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 72.68 และเคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 51.80 ไม่เคยเข้ารับ

การอบรม คิดเป็นร้อยละ 48.20 ในด้านโรงเรียนที่สังกัดส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 53.09 เมื่อพิจารณาขนาดโรงเรียนพบว่า เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดปานกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 43.56 , 32.47 และ 23.97 ตามลำดับ สำหรับด้านประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.2 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของครูนาฏศิลป์จำแนกตามลักษณะของตัวแปรจัดประเภท

ตัวแปร	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	46	11.86
	หญิง	342	88.14
	รวม	388	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	142	36.60
	30 - 39 ปี	108	27.84
	40 - 49 ปี	92	23.71
	50 - 59 ปี	38	9.79
	60 ปี ขึ้นไป	8	2.06
	รวม	388	100.00
สถานภาพ	โสด	214	55.15
	สมรส	155	39.95
	หย่าร้าง	13	3.35
	อื่นๆ	6	1.55
	รวม	388	100.00
วุฒิการศึกษา	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	21	5.41
	ปริญญาตรี	345	88.92
	ปริญญาโท	20	5.15
	ปริญญาเอก	2	0.52
	รวม	388	100.00
วิชาเอก	จบเอกนาฏศิลป์	282	72.68
	ไม่ได้จบเอกนาฏศิลป์	106	27.32
	รวม	388	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
การอบรม	เคยเข้ารับการอบรม	201	51.80
	ไม่เคยเข้ารับการอบรม	187	48.20
	รวม	388	100.00
สังกัด	โรงเรียนรัฐบาล (สังกัด กทม.)	206	53.09
	โรงเรียนเอกชน (สังกัด สช.)	182	46.91
	รวม	388	100.00
ขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก	93	23.97
	ขนาดปานกลาง	126	32.47
	ขนาดใหญ่	169	43.56
	รวม	388	100.00
ประสบการณ์	1-10 ปี	218	56.2
	11-20 ปี	97	25
	21-30 ปี	51	13.1
	31-40 ปี	16	4.1
	41-50 ปี	3	0.8
	รวม	388	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดกรอบแนวคิดสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาไว้ 7 องค์ประกอบคือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ และ ด้านทักษะนาฏศิลป์ นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และ ค่าความโด่ง

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ พบว่า ด้านวิชาการ (ACDEM) มีค่ามัธยฐานเลขคณิต เท่ากับ 3.69 ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุดเท่ากับ 4.53 และด้านความรู้ทางนาฏศิลป์มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3.47 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) พบว่าด้านความรู้ทางนาฏศิลป์มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายสูงสุดเท่ากับ 19.29 และด้านความเป็นครู มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 9.42 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) พบว่าค่าความเบ้ของตัวแปรทุกด้าน

มีค่าเป็นลบ แสดงว่าครุณากุติลปี มีสมรรถภาพตามตัวแปรต่างๆ สูงกว่าค่าเฉลี่ยเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Kurtosis) พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งเป็นบวก แสดงว่ารูปร่างการกระจายมีลักษณะเป็นโค้งสูงกว่าโค้งปกติ ยกเว้นตัวแปรด้านความเป็นครูและด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าความโด่ง เป็นลบคือเท่ากับ -0.10 และ -0.61 แสดงว่ารูปร่างการแจกแจงมีลักษณะเป็นโค้งเตี้ย ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	Mean	SD	Min	Max	Skewness	Kurtosis	CV (%)
ด้านวิชาการ (ACDEM)	3.69	0.48	1.00	4.90	-0.45	2.58	13.02
ด้านทักษะการสอน (TEACH)	3.89	0.52	1.00	5.00	-0.53	2.28	13.25
ด้านความเป็นครู (INSTR)	4.48	0.42	3.08	5.00	-0.66	-0.10	9.42
ด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL)	4.53	0.47	3.00	5.00	-0.65	-0.61	10.39
ด้านบุคลิกภาพ (PERSON)	4.32	0.48	2.75	5.00	-0.63	0.21	11.21
ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM)	3.47	0.67	1.00	5.00	-0.50	0.60	19.29
ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM)	3.91	0.70	1.00	5.00	-1.00	1.72	17.99

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัว

ขั้นตอนก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยถ้าตัวแปรใดไม่มีความสัมพันธ์กันแสดงว่าไม่มีองค์ประกอบร่วมและไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์นั้นไปวิเคราะห์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2539) สำหรับค่าสถิติที่ใช้พิจารณานั้นได้แก่ ค่าสถิติของ Bartlett และค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ฮอลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of Sampling = MSA) ซึ่งถ้าค่า MSA มีค่ามากจึงจะมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ และถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.50 แสดงว่าไม่เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์

จากผลการพิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบพบว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.01$) ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่

0.268 ถึง 0.848 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบคุณลักษณะรวมทั่วไป คือ ตัวแปร ด้านวิชาการ (ACDEM) ด้านทักษะการสอน (TEACH) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (MORAL) และด้านบุคลิกภาพ (PERSON) พบว่าคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือด้านความเป็นครู (INSTR) กับ ด้านคุณธรรมจริยธรรม (MORAL) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือด้านคุณธรรมจริยธรรม (MORAL) กับ ด้านวิชาการ (ACDEM) ส่วนตัวแปรในองค์ประกอบคุณลักษณะเฉพาะ คือ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) กับ ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) มีความสัมพันธ์สูงถึง 0.848 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1745.729 ($p < 0.00$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ และค่าดัชนีไครเยอร์ – ไมเยอร์ – ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.793 กล่าวได้ว่าตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งมีความเหมาะสมพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันของตัวแปรสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM	SKDRM
ACDEM	1.000						
TEACH	0.722**	1.000					
INSTR	0.432**	0.468**	1.000				
MORAL	0.296**	0.383**	0.774**	1.000			
PERSON	0.441**	0.485**	0.669**	0.681**	1.000		
KNDRM	0.536**	0.546**	0.354**	0.268**	0.404**	1.000	
SKDRM	0.535**	0.537**	0.419**	0.321**	0.436**	0.848**	1.000
Mean	3.69	3.89	4.48	4.53	4.32	3.47	3.91
SD	0.48	0.52	0.42	0.47	0.48	0.67	0.70
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.						0.793	
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square					1745.729	
df						21	
Sig.						0	

** $p < 0.01$

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจัดตัวแปรเข้าวิเคราะห์ตามกรอบทฤษฎี โดยแบ่งออกเป็น 2 โมเดล คือ โมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป และ โมเดลคุณลักษณะเฉพาะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป

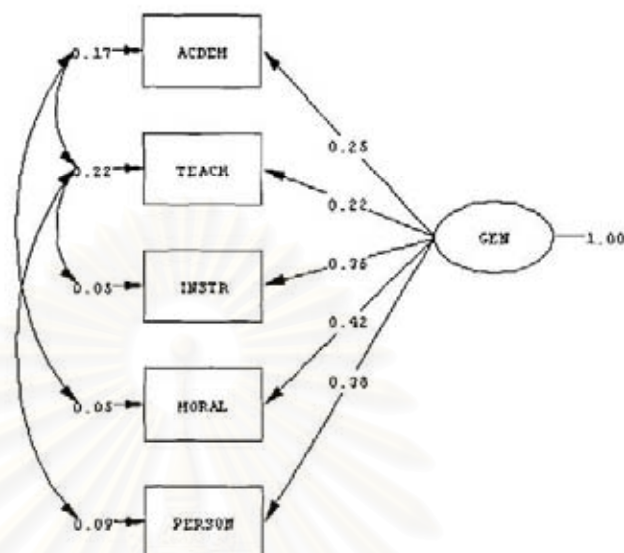
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 2.45 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.12 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของคุณลักษณะร่วมทั่วไป พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.22 – 0.42 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทุกตัว โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.42 มีความผันแปรร่วมกับคุณลักษณะร่วมทั่วไป ร้อยละ 80 รองลงมาคือตัวแปรด้านบุคลิกภาพ (PERSON) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านวิชาการ (ACDEM) และด้านทักษะการสอน (TEACH) ซึ่งมีค่าองค์ประกอบเท่ากับ 0.38, 0.36, 0.25 และ 0.22 ตามลำดับ และมีความผันแปรร่วมกับคุณลักษณะร่วมทั่วไป ร้อยละ 60, 74, 28 และ 19 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.4 และแผนภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป

ข้อคำถาม	น.น.องค์ประกอบ	SE	t	R ²	ส.ป.ส.คะแนนองค์ประกอบ
ACDEM	0.25**	0.02	10.11	0.28	0.69
TEACH	0.22**	0.03	8.08	0.19	-0.47
INSTR	0.36**	0.02	20.25	0.74	0.69
MORAL	0.42**	0.02	21.03	0.80	1.12
PERSON	0.38**	0.02	17.61	0.60	0.40

Chi-Square=2.45, df=1, P-value=0.11726, GFI= 1.00 ,AGFI=0.96, RMSEA=0.061

**p< 0.01

Chi-Square=2.45, df=1, P-value=0.11726, RMSEA=0.061

แผนภาพที่ 4.1 โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะร่วมทั่วไป

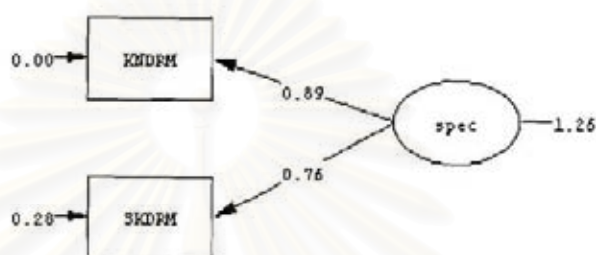
2. โมเดลคุณลักษณะเฉพาะ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะเฉพาะพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.83 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของคุณลักษณะเฉพาะ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.76 – 0.89 โดยตัวแปรที่มี น้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 มีความผันแปรร่วมกับคุณลักษณะเฉพาะ ร้อยละ 100 รองลงมาคือตัวแปรด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) ซึ่งมีค่าองค์ประกอบเท่ากับ 0.76 และมีความผันแปรร่วมกับคุณลักษณะเฉพาะร้อยละ 72 ดังแสดงในตารางที่ 4.5 และแผนภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลคุณลักษณะเฉพาะ

ชื่อคำถาม	น.องค์ประกอบ	SE	t	R ²	ส.ป.ส.คะแนนองค์ประกอบ
KNDRM	0.89	-	-	1.00	1.12
SKDRM	0.76	-	-	0.72	0.00

Chi-Square=0.05, df=1, P-value=0.82644, GFI=1 ,AGFI=1, RMSEA=0.000

Chi-Square=0.05, df=1, P-value=0.82644, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ 4.2 โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะเฉพาะ

3. โมเดลสมรรถภาพครุฑนาฏศิลป์

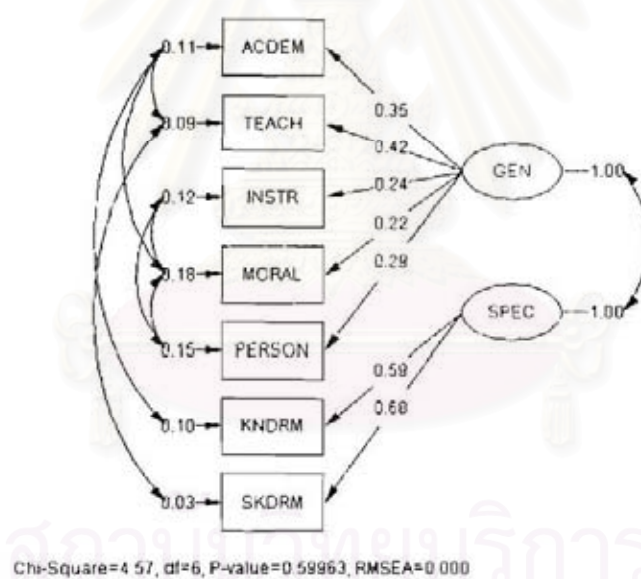
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสมรรถภาพครุฑนาฏศิลป์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 4.57 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.59 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของสมรรถภาพครุฑนาฏศิลป์พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.22 – 0.68 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทุกตัว ดังแสดงในตารางที่ 4.6 และแผนภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

ชื่อค่าตาม	น.น.องค์ประกอบ	SE	t	R ²	ส.ป.ส.คะแนนองค์ประกอบ
ACDEM	0.35	0.03	13.49	0.54	0.34
TEACH	0.42	0.03	14.89	0.67	0.84
INSTR	0.24	0.02	10.98	0.33	0.25
MORAL	0.22	0.03	8.47	0.21	-0.04
PERSON	0.29	0.03	11.37	0.35	0.24
KNDRM	0.59	0.03	19.49	0.77	0.25
SKDRM	0.68	0.03	21.73	0.94	1.10

Chi-Square=4.57, df=6, P-value=0.59963, GFI=1.00, AGFI=0.98, RMSEA=0.000

**p< 0.01

แผนภาพที่ 4.3 โมเดลผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

การสร้างสเกลองค์ประกอบของโมเดลสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ โดยใช้ตัวแปร 7 ตัว ได้แก่ ด้านวิชาการ (ACDEM) ด้านทักษะการสอน (TEACH) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) และด้านบุคลิกภาพ (PERSON) ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) และด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) สามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$\text{GEN} = 0.34(\text{ZACDEM}) + 0.84(\text{ZTEACH}) + 0.25(\text{ZINSTR}) - 0.04(\text{ZMORAL}) \\ + 0.24 (\text{ZPERSON})$$

$$\text{SPEC} = 0.25(\text{ZKNDRM}) + 1.10(\text{ZSKDRM})$$

4. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.15 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.56 นั่นคือค่าไคสแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ลักษณะแผนภาพแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ได้จากการวิเคราะห์นี้แสดงไว้ในแผนภาพที่ 4.4

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.7 และแผนภาพที่ 4.4 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.70 ถึง 0.22 โดยองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 และมีความผันแปรร่วมกับคุณลักษณะร่วมทั่วไป ร้อยละ 99 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) ด้านบุคลิกภาพ (PERSON) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) ด้านทักษะการสอน (TEACH) และด้านวิชาการ (ACDEM) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.57, 0.48, 0.39, 0.33, 0.26 และ 0.22 ตามลำดับ

สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบคุณลักษณะสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาทั้ง 2 ด้าน มีค่าเป็นบวก โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน คือ 1.00 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว ซึ่งองค์ประกอบทั้งสอง มีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา (COMPET) ร้อยละ 100 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองได้นำทอมความคลาดเคลื่อนเข้ามาวิเคราะห์ด้วย พร้อมทั้งยอมให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กัน ซึ่งทอมความคลาดเคลื่อนดังกล่าวเกิดจาก

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น ๆ ในโมเดล ซึ่งเป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวดของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

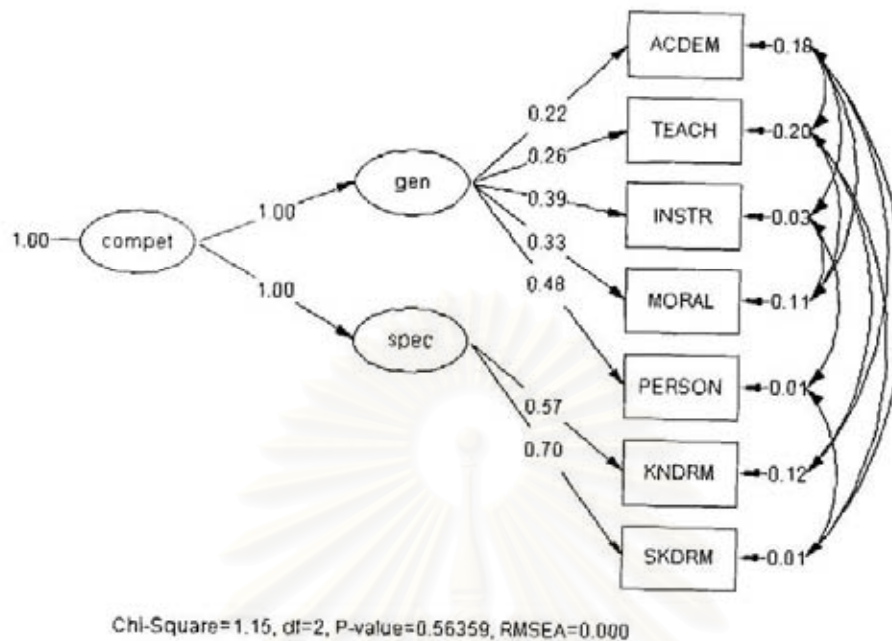
การสร้างสเกลองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา (COMPET) ใช้สเกลองค์ประกอบย่อย 7 ตัว ได้แก่ ด้านวิชาการ (ACDEM) ด้านทักษะการสอน (TEACH) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) ด้านบุคลิกภาพ (PERSON) ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) ซึ่งเขียนอยู่ในรูปสมการได้ดังนี้

$$\text{COMPET} = -0.18(\text{ZACDEM}) - 0.02(\text{ZTEACH}) + 1.73(\text{ZINSTR}) - 0.82(\text{ZMORAL}) + 1.67(\text{ZPERSON}) + 0.33(\text{ZSKDRM}) + 1.50(\text{ZKNDRM})$$

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ข้อคำถาม	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²	ส.ป.ส.คะแนนองค์ประกอบ
คุณลักษณะร่วมทั่วไป (GEN)					
ACDEM	0.22	-	-	0.20	-0.18
TEACH	0.26**	0.02	12.27	0.25	-0.02
INSTR	0.39**	0.06	6.94	0.85	1.73
MORAL	0.33**	0.04	8.57	0.48	-0.82
PERSON	0.48**	0.07	7.05	0.96	1.67
คุณลักษณะร่วมเฉพาะ (SPEC)					
KNDRM	0.57	-	-	0.73	0.33
SKDRM	0.70**	0.05	14.10	0.99	1.50
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง					
องค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา					
คุณลักษณะร่วมทั่วไป (GEN)	1.00**	0.12	8.48	1.00	
คุณลักษณะร่วมเฉพาะ (SPEC)	1.00**	0.06	17.53	1.00	
Chi-Square=1.15, df=2, P-value=0.56359, GFI=1.00, AGFI=0.99, RMSEA=0.000					

**p< 0.01

แผนภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลอิสระลดสมรรถภาพครูนาฏศิลป์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรคุณลักษณะและภูมิหลังของกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ได้นำหน้าขององค์ประกอบและสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบผู้วิจัยได้นำสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบคุณลักษณะร่วมทั่วไปและคุณลักษณะเฉพาะมาคำนวณโดยใช้สมการผลบวกเชิงเส้นของตัวแปรสังเกตได้ เพื่อนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มสูงและต่ำ ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากค่าเฉลี่ยคือหากมีสมรรถภาพสูงกว่าค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในกลุ่มสูง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในกลุ่มต่ำ โดยแบ่งครูนาฏศิลป์ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ
 กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ
 กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะสูง
 กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน แบ่งเข้ากลุ่ม 4 กลุ่มได้จำนวน 113, 57, 81 และ 137 คิดเป็นร้อยละ 29.1, 14.7, 20.9, และ 35.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาภูมิหลังของครุฑนาฏศิลป์ทั้ง 4 กลุ่มนั้นพบว่าส่วนใหญ่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันที่แตกต่างกันไปก็คือ ในด้านประสบการณ์พบว่าในกลุ่มที่ 3 มีประสบการณ์ต่ำที่สุดคือ มีประสบการณ์โดยเฉลี่ย 7.01 ปี โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงที่สุดคือกลุ่มที่ 1 มีประสบการณ์โดยเฉลี่ย 13.26 ปี และวิชาเอกพบว่าครุฑนาฏศิลป์ที่อยู่ในกลุ่มคุณลักษณะเฉพาะสูง (กลุ่มที่ 3 และ 4) จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 0.89 และ 0.83 ส่วนในกลุ่มที่ 1 และ 2 จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ 0.58 และ 0.54 จำนวนคาบที่สอนโดยเฉลี่ยแต่ละกลุ่มคือ 16.10, 17.61, 18.85, และ 18.95 ตามลำดับ ดังรายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.8

เมื่อทดสอบความแปรปรวนร่วมระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี (ค่า Box's M = 277.040, $p=0.000$) การศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่าตัวแปรจำแนกบางตัวมีระดับการวัดระดับ Nominal scale ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์จำแนกกลุ่มโดยแปลงตัวแปรทั้งหมด 8 ตัวแปรให้เป็นตัวแปรดัมมี่ได้ 12 ตัวแปร คือ 1) เพศหญิง 2) ประสบการณ์ 3) วิชาเอกนาฏศิลป์ 4) จำนวนคาบที่สอน 5) การเข้ารับการอบรม 6) โรงเรียนขนาดเล็ก 7) โรงเรียนขนาดกลาง 8) สังกัดกรุงเทพมหานคร 9) อายุต่ำกว่า 30 ปี 10) อายุ 31-39 ปี 11) อายุ 40-49 ปี 12) อายุ 50-59 ปี และตัวแปรที่สามารถจำแนกระหว่างกลุ่มครุฑนาฏศิลป์ทั้ง 4 กลุ่ม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) ประสบการณ์ 2) วิชาเอกนาฏศิลป์ 3) จำนวนคาบที่สอน 4) การเข้ารับการอบรม 5) โรงเรียนขนาดเล็ก 6) อายุต่ำกว่า 30 ปี และ อายุ 40-49 ปี ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย / ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ผลการคัดเลือกตัวแปรภูมิหลังของกลุ่ม
ครุฑนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

ตัวแปร	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม		F	Sig
	(n=113)		(n=57)		(n=81)		(n=137)		(n=388)			
	ร้อยละ	29.1	ร้อยละ	14.7	ร้อยละ	20.9	ร้อยละ	35.3	ร้อยละ	100		
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
เพศหญิง	0.85	0.36	0.95	0.23	0.85	0.36	0.90	0.30	0.88	0.32	1.502	.214
ประสบการณ์	13.26	11.12	15.02	10.53	7.01	7.68	11.85	9.35	11.71	10.09	9.378	.000
วิชาเอกนาฏศิลป์	0.58	0.50	0.54	0.50	0.89	0.32	0.83	0.38	0.73	0.45	15.146	.000
จำนวนคาบที่สอน	16.10	7.17	17.61	6.94	18.85	5.27	18.95	4.92	17.90	6.14	5.438	.001
การเข้ารับการอบรม	0.38	0.49	0.44	0.50	0.47	0.50	0.58	0.49	0.48	0.50	3.679	.012
โรงเรียนขนาดเล็ก	0.38	0.49	0.28	0.45	0.21	0.41	0.12	0.33	0.24	0.43	8.165	.000
โรงเรียนขนาดกลาง	0.31	0.46	0.28	0.45	0.40	0.49	0.31	0.47	0.32	0.47	.837	.474
สังกัด กทม.	0.47	0.50	0.54	0.50	0.51	0.50	0.59	0.49	0.53	0.50	1.326	.266
อายุต่ำกว่า 30 ปี	0.32	0.47	0.23	0.42	0.59	0.49	0.33	0.47	0.37	0.48	8.636	.000
อายุ 30-39 ปี	0.30	0.46	0.25	0.43	0.21	0.41	0.31	0.47	0.28	0.45	1.112	.344
อายุ 40-49 ปี	0.22	0.42	0.35	0.48	0.15	0.36	0.26	0.44	0.24	0.43	2.707	.045
อายุ 50-59 ปี	0.12	0.33	0.14	0.35	0.05	0.22	0.09	0.28	0.10	0.30	1.451	.227
หมายเหตุ	Box's M = 277.040		F Approx = 1.660		df1 = 156		df2 = 99341.95		Sig 0.000			

การวิเคราะห์จำแนกให้ฟังก์ชันจำแนก 3 ฟังก์ชัน เมื่อทดสอบนัยสำคัญของฟังก์ชันจำแนกที่ 1 ปรากฏว่า สามารถจำแนกกลุ่มได้ ($\chi^2 = 117.485$, $df = 36$, $p=0.000$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกมีค่าไอเกน = 0.226 แสดงว่าฟังก์ชันจำแนกที่ได้นี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544) และตัวแปรจำแนกที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับฟังก์ชันจำแนกด้วยค่าสหสัมพันธ์คานอนิคัล = 0.430 ฟังก์ชันจำแนกนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.2 และเมื่อทดสอบนัยสำคัญของฟังก์ชันจำแนกที่ 2 ปรากฏว่าสามารถจำแนกกลุ่มได้ ($\chi^2 = 40.281$, $df = 22$, $p=0.010$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกมีค่าไอเกน = 0.094 แสดงว่าฟังก์ชันจำแนกที่ได้นี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่มและตัวแปรจำแนกที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับฟังก์ชันจำแนกด้วยค่าสหสัมพันธ์คานอนิคัล = 0.293 ฟังก์ชันจำแนกนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 27.9 ส่วนฟังก์ชันจำแนกที่ 3 เมื่อทดสอบนัยสำคัญ

ปรากฏว่าไม่สามารถจำแนกกลุ่มได้ ($\chi^2 = 6.273$, $df = 10$, $p=0.792$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกมีค่าไอเกน = 0.017 แสดงว่าฟังก์ชันจำแนกที่ได้นี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่มและตัวแปรจำแนกที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับฟังก์ชันจำแนกด้วยค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกัล = 0.128 ฟังก์ชันจำแนกนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5

ตารางที่ 4.9 ค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจจำแนกประเภท

Function	Eigen value	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	0.226	67.2	67.2	0.430	0.733	117.485	36	0.000
2	0.094	27.9	95.0	0.293	0.899	40.281	22	0.010
3	0.017	5.0	100.00	0.128	0.984	6.273	10	0.792

จากฟังก์ชันที่ได้ทั้ง 3 ฟังก์ชัน พบว่า ฟังก์ชันที่สามารถจำแนกกลุ่มครุฑนาฏศิลป์ได้มี 2 ฟังก์ชัน คือ ฟังก์ชันที่ 1 และ ฟังก์ชันที่ 2 (มีค่า $p < 0.05$) เมื่อพิจารณาประกอบกับค่าเฉลี่ยคะแนนจำแนก (Group Centroids) และแผนภาพ Territorial Map (ภาคผนวก ข หน้า 148) พบว่า ฟังก์ชันที่ 1 สามารถจำแนก กลุ่มครุฑนาฏศิลป์ในด้านคุณลักษณะเฉพาะ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนจำแนก (Group Centroids) ของกลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะสูง (กลุ่ม 3 และ กลุ่ม 4) เท่ากับ -0.552 และ -0.328 และกลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะต่ำ (กลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2) เท่ากับ 0.549 และ 0.484 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรที่ Pedhazur (1982, อ้างถึงในวิมลพลราช, 2540) ได้แนะนำว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.3 เป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักเด่น จะเห็นได้ว่า ตัวแปรสำคัญในการจำแนกระหว่างกลุ่มครุฑนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะสูง และ ต่ำ มีทั้งหมด 3 ตัวแปร ได้แก่ วิชาเอกนาฏศิลป์ โรงเรียนขนาดเล็ก และ จำนวนคาบที่สอน เมื่อพิจารณาตามเครื่องหมาย (+,-) ของค่า Group Centroids พบว่าลักษณะแนวโน้มที่ครุฑนาฏศิลป์มีคุณลักษณะเฉพาะสูง คือจบวิชาเอกนาฏศิลป์ ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และมีจำนวนคาบในการสอนมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10 และแผนภาพที่ 4.5 สามารถเขียนเป็นสมการจำแนกได้ดังนี้

สมการจำแนกในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.861 + 0.073(\text{SEX}) + 0.048(\text{EXP}) - 1.397(\text{MAJ}) - 0.058(\text{TEC}) - 0.761(\text{AB}) \\ + 0.620(\text{SIZE1}) - 0.272(\text{SIZE2}) - 0.005(\text{INN}) + 0.769(\text{AGE1}) + 1.164(\text{AGE2}) \\ + 0.834(\text{AGE3}) + 0.681(\text{AGE4})$$

สมการจำแนกในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.023(\text{SEX}) + 0.471(\text{EXP}) - 0.592(\text{MAJ}) - 0.349(\text{TEC}) - 0.377(\text{AB}) + 0.258 \\ (\text{SIZE1}) - 0.127(\text{SIZE2}) - 0.002(\text{INN}) + 0.360(\text{AGE1}) + 0.522(\text{AGE2}) \\ + 0.353(\text{AGE3}) + 0.202(\text{AGE4})$$

และในฟังก์ชันที่ 2 พบว่าสามารถจำแนกครูนาฏศิลป์ในด้านคุณลักษณะร่วมทั่วไป โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนจำแนก (Group Centroids) ของกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูง (กลุ่ม 2 และ กลุ่ม 4) เท่ากับ 0.312 และ 0.292 และกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำ (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3) เท่ากับ -0.219 และ -0.408 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปตามที่ Pedhazur (1982, อ้างถึงในวิมล พลราช, 2540) ได้เสนอแนะไว้ จะเห็นได้ว่า ตัวแปรสำคัญในการจำแนกระหว่างกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูง และ ต่ำ มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ อายุต่ำกว่า 30 ปี ประสบการณ์ อายุช่วง 40 - 49 ปีและการเข้ารับการอบรม เมื่อพิจารณาตามเครื่องหมาย (+,-) ของค่า Group Centroids พบว่า ลักษณะแนวโน้มที่ครูนาฏศิลป์มีคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูง คือ มีประสบการณ์มาก มีอายุในช่วง 40-49 ปี และได้รับการอบรมทางนาฏศิลป์ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.10 และแผนภาพที่ 4.5 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการจำแนกได้ดังนี้

สมการจำแนกในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.648 + 1.027(\text{SEX}) + 0.042(\text{EXP}) - 0.220(\text{MAJ}) - 0.029(\text{TEC}) + 0.181(\text{AB}) \\ - 1.467(\text{SIZE1}) - 1.068(\text{SIZE2}) + 0.485(\text{INN}) - 0.126(\text{AGE1}) + 0.450(\text{AGE2}) \\ + 0.725(\text{AGE3}) + 0.010(\text{AGE4})$$

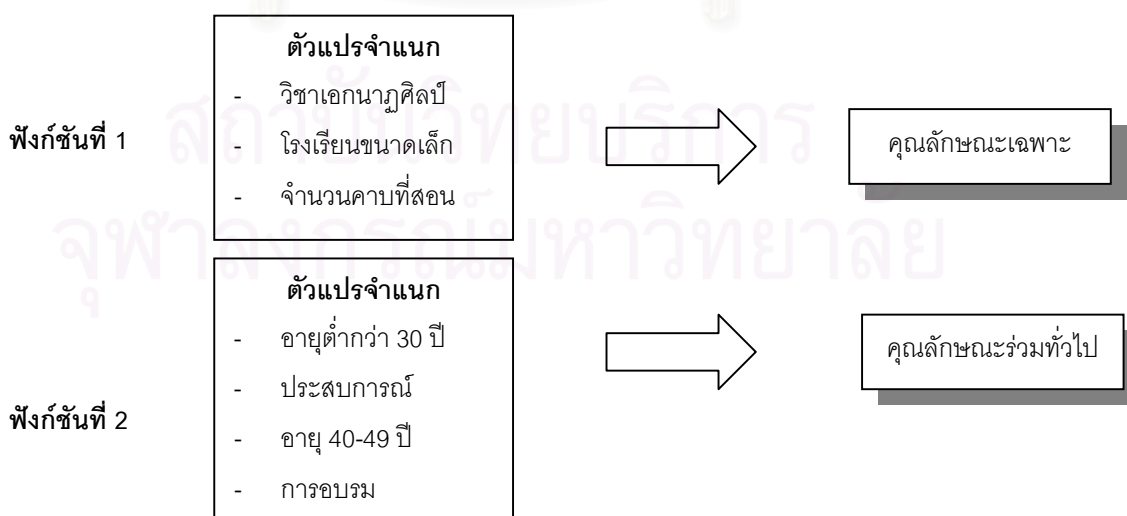
สมการจำแนกในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.332(\text{SEX}) + 0.412(\text{EXP}) - 0.93(\text{MAJ}) + 0.172(\text{TEC}) + 0.089(\text{AB}) + -0.610 \\ (\text{SIZE1}) - 0.501(\text{SIZE2}) + 0.242(\text{INN}) - 0.059(\text{AGE1}) + 0.202(\text{AGE2}) \\ + 0.307(\text{AGE3}) + 0.003(\text{AGE4})$$

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงตัวแปรจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจำแนกกลุ่มคุณ
นาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

ตัวแปร	Function 1			Function 2			Function 3		
	คะแนน	คะแนน	สัมประสิทธิ์	คะแนน	คะแนน	สัมประสิทธิ์	คะแนน	คะแนน	สัมประสิทธิ์
	ดิบ	มาตรฐาน	ตัวแปร	ดิบ	มาตรฐาน	ตัวแปร	ดิบ	มาตรฐาน	ตัวแปร
เพศหญิง (SEX)	0.073	0.023	0.015	1.027	0.308	-0.042	-1.566	-0.506	-0.408
ประสบการณ์ (EXP)	0.048	0.471	0.461	0.042	0.412	<u>0.512</u>	0.062	0.603	0.718
วิชาเอกนาฏศิลป์ (MAJ)	-1.397	-0.592	<u>-0.718</u>	-0.220	-0.093	-0.039	0.847	0.359	0.290
จำนวนคาบ (TEC)	-0.058	-0.349	<u>-0.399</u>	0.029	0.172	0.232	-0.073	-0.441	-0.294
การอบรม (AB)	-0.761	-0.377	-0.267	0.181	0.089	<u>0.351</u>	0.434	0.215	0.248
โรงเรียนขนาดเล็ก (SIZE1)	0.620	0.258	<u>0.454</u>	-1.467	-0.610	-0.428	0.035	0.015	-0.046
โรงเรียนขนาดกลาง (SIZE2)	-0.272	-0.127	-0.118	-1.068	-0.501	-0.187	-0.078	-0.037	-0.085
สังกัด (INN)	-0.005	-0.002	-0.117	0.485	0.242	0.278	0.191	0.095	0.014
อายุต่ำกว่า 30 ปี (AGE1)	0.769	0.360	-0.373	-0.126	-0.059	<u>-0.606</u>	0.830	0.389	-0.300
อายุ 30 - 39 ปี (AGE2)	1.164	0.522	0.050	0.450	0.202	-0.157	1.863	0.836	0.589
อายุ 40 - 49 ปี (AGE3)	0.834	0.353	0.144	0.725	0.307	<u>0.398</u>	-0.142	-0.060	-0.304
อายุ 50 - 59 ปี (AGE4)	0.681	0.202	0.210	0.010	0.003	0.121	-0.304	-0.090	-0.015
ค่าคงที่	0.861	-	-	-1.648	-	-	-0.300	-	-

หมายเหตุ ค่า (group centroids) ฟังก์ชันที่ 1 กลุ่มที่ 1 = 0.549 กลุ่มที่ 2 = 0.484 กลุ่มที่ 3 = -0.552 กลุ่มที่ 4 = -0.328
ฟังก์ชันที่ 2 กลุ่มที่ 1 = -0.219 กลุ่มที่ 2 = 0.310 กลุ่มที่ 3 = -0.407 กลุ่มที่ 4 = 0.292

แผนภาพที่ 4.5 ตัวแปรจำแนกสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

เมื่อนำฟังก์ชันที่ได้มาจำแนกกลุ่ม ปรากฏว่า ฟังก์ชันที่ได้สามารถจำแนกกลุ่มครุฑศิลป์ ได้ถูกต้อง 42.3 % และสามารถจำแนกกลุ่มครุฑศิลป์ในกลุ่มที่ 1 (ครุฑศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ) ได้ถูกต้อง 33.6 % สามารถจำแนกครุฑศิลป์ในกลุ่มที่ 2 (ครุฑศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ) ได้ 35.1 % สามารถจำแนกครุฑศิลป์ในกลุ่มที่ 3 (กลุ่มครุฑศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะสูง) ได้ 56.8% และสามารถจำแนกครุฑศิลป์ในกลุ่มที่ 4 (กลุ่มครุฑศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะสูง) คิดเป็น 42.3% ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ผลการจำแนกกลุ่มครุฑศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกันจากสมการจำแนกประเภท

กลุ่มจริง	จำนวน	กลุ่มที่จำแนก			
		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
กลุ่มที่ 1 (ทั่วไปต่ำ เฉพาะต่ำ)	113	38 (33.6%)	27 (23.9%)	24 (21.2%)	24 (21.2%)
กลุ่มที่ 2 (ทั่วไปสูง เฉพาะต่ำ)	57	12 (21.1%)	20 (35.1%)	6 (10.5%)	19 (33.3%)
กลุ่มที่ 3 (ทั่วไปต่ำ เฉพาะสูง)	81	7 (8.6%)	11 (13.6%)	46 (56.8%)	17 (21.0%)
กลุ่มที่ 4 (ทั่วไปสูง เฉพาะสูง)	137	19 (13.9%)	22 (16.1%)	36 (26.3%)	60 (43.8%)
		ผลการจำแนกกลุ่มได้ถูกต้องคิดเป็น 42.3 %			

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา และศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสมรรถภาพครูนาฏศิลป์จำนวน 10 คน ใช้สำหรับในการสัมภาษณ์และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มที่ 2 คือ ครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 388 คน ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูนาฏศิลป์เกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน

วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตอนที่ 3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัว โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) ตอนที่ 4 วิเคราะห์จำแนกตัวแปรคุณลักษณะและภูมิหลังของกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน (Discriminant Analysis) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาสรุปตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลการกำหนดองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดกรอบแนวคิดสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา โดยได้ตัวบ่งชี้จำนวน 73 ตัวจาก 2 องค์ประกอบหลัก และ 7 องค์ประกอบย่อย คือ

องค์ประกอบคุณลักษณะร่วมทั่วไป มีองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบด้านวิชาการ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ย่อย 10 ตัว องค์ประกอบด้านทักษะการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 12 ตัว องค์ประกอบด้านความเป็นครู ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 8 ตัว องค์ประกอบด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 7 ตัว องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 13 ตัว

องค์ประกอบคุณลักษณะเฉพาะ มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 12 ตัว องค์ประกอบด้านทักษะนาฏศิลป์ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อย 11 ตัว

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) นั้นก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบพบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 โมเดลได้แก่ โมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป โมเดลคุณลักษณะเฉพาะ และโมเดลสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. โมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะร่วมทั่วไป พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิสูจน์จากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 2.45 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.12 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของคุณลักษณะร่วมทั่วไปพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว และได้ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวได้แก่ ด้านวิชาการ (ACDEM) ด้านทักษะการสอน (TEACH) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) และ ด้านบุคลิกภาพ (PERSON)

2. โมเดลคุณลักษณะเฉพาะ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะเฉพาะพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.83 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของคุณลักษณะเฉพาะ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก และได้ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) และ ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM)

3. โมเดลสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 4.57 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.59 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบของสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกมีขนาดตั้งแต่ 0.22 – 0.68 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว

4. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในรูปของค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 1.15 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.56 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ (PERSON) ด้านทักษะนาฏศิลป์ (SKDRM) ด้านความเป็นครู (INSTR) ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ (KNDRM) ด้าน คุณธรรม จริยธรรม (MORAL) ด้านทักษะการสอน (TEACH) และด้านวิชาการ (ACDEM)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบคุณลักษณะสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาทั้ง 2 ด้าน พบว่ามีค่าเป็นบวก คือมีค่าตั้งแต่ 0.39 ถึง 0.66 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปน้อย คือ คุณลักษณะเฉพาะ (SPEC) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.66 และคุณลักษณะร่วมทั่วไป (GEN) มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ 0.39 ซึ่งองค์ประกอบทั้งสอง มีค่าผันแปรร่วมกับองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา

(COMPET) ร้อยละ 100 สามารถเขียนสเกลองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา

2. การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

ผลการวิเคราะห์จำแนกตัวแปรคุณลักษณะและภูมิหลัง ของครูนาฏศิลป์ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ กลุ่มที่ 2 ครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ กลุ่มที่ 3 ครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะสูง กลุ่มที่ 4 ครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะสูง ปรากฏว่าการวิเคราะห์จำแนกให้ฟังก์ชัน 3 ฟังก์ชัน โดยฟังก์ชันที่สามารถจำแนกกลุ่มคุณลักษณะเฉพาะได้ดีที่สุด คือ ฟังก์ชันที่ 1 สามารถจำแนกกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญ ($\chi^2 = 117.485$, $df = 36$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกมีค่าไอเกน = 0.226 แสดงว่าฟังก์ชันจำแนกที่ได้นี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่มและตัวแปรจำแนกที่ศึกษามีความสำคัญกับฟังก์ชันจำแนกด้วยค่าสหสัมพันธ์คานอนิคัล = 0.430 ฟังก์ชันจำแนกนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 67.2 ตัวแปรอิสระที่ดีที่สุดใช้ในการจำแนกกลุ่มมีทั้งหมด 3 ตัวแปร เรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์จำแนกมาตรฐานจากมากไปน้อยได้แก่ ตัวแปรวิชาเอกนาฏศิลป์ ตัวแปรโรงเรียนขนาดเล็กและ จำนวนคาบที่สอน ส่วนฟังก์ชันที่ 2 สามารถจำแนกกลุ่มคุณลักษณะร่วมทั่วไปได้อย่างมีนัยสำคัญ ($\chi^2 = 40.281$, $df = 22$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนก มีค่าไอเกน = 0.094 และตัวแปรจำแนกที่ศึกษา มีความสำคัญกับฟังก์ชันจำแนกด้วยค่าสหสัมพันธ์คานอนิคัล = 0.293 ฟังก์ชันจำแนกนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 27.9 ตัวแปรอิสระที่ดีที่สุดใช้ในการจำแนกกลุ่มมีทั้งหมด 4 ตัวแปร เรียงลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์จำแนกมาตรฐานจากมากไปน้อยได้แก่ อายุต่ำกว่า 30 ปี ประสบการณ์ อายุช่วง 40 – 49 ปี และการเข้ารับการอบรม ผลการจัดจำแนกกลุ่มสามารถจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ตามสมรรถภาพที่แตกต่างกัน ได้ถูกต้อง 42.3 %

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบและศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์และศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูนาฏศิลป์ ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกเกี่ยวกับองค์ประกอบ

สมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกภูมิหลังกับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดของแต่ละประเด็นดังนี้

1. องค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ ได้เป็น 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบคุณลักษณะร่วมทั่วไป และ องค์ประกอบคุณลักษณะเฉพาะ โดยคุณลักษณะร่วมทั่วไปมีองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ ส่วนองค์ประกอบเฉพาะมี 2 องค์ประกอบย่อยคือ องค์ประกอบด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ และ ทักษะนาฏศิลป์ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า สมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในภาพรวมนั้น เกิดจากคุณลักษณะเฉพาะเป็นอันดับแรก รองลงมาคือคุณลักษณะร่วมทั่วไป อย่างไรก็ตามลำดับความสำคัญจากผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นผลสืบเนื่องจากการวิเคราะห์ องค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ในครั้งนี้เป็นการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งมีข้อมูล ตามสภาพความเป็นจริง โดยตามสภาพจริงนั้นอาจมีสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้สมรรถภาพครูมีการจัดลำดับความสำคัญ ตามลำดับองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะเฉพาะ เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยความรู้ทางนาฏศิลป์และด้านทักษะทางนาฏศิลป์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะเฉพาะนี้เป็นการแสดงออกถึงความรู้และทักษะเนื้อหาในวิชาที่สอน ซึ่งครูผู้สอนไม่ว่าจะสอนในวิชาใดก็ตาม จะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดีจึงจะสามารถถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวคเลอร์ (Vogler, 1972) สคริเวน (Scriven, 1991) ที่ว่าครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รวมทั้งงานวิจัยของ รัชณี ขวัญบุญจัน (2536) ประภารัต มีเหลือ (2540) และสุวิมล ว่องวานิช (2544) อีกทั้งโดยพื้นฐานของวิชานาฏศิลป์นี้เป็นลักษณะของวิชาเฉพาะสาขา อย่างที่กรมวิชาการ (2545) ได้กำหนดให้วิชานาฏศิลป์นี้เป็นวิชาหนึ่งในสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีสุนทรียภาพ กิจกรรมนี้สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม นอกจากนี้กรมวิชาการยังได้กำหนดมาตรฐานผู้เรียน ในสาระนาฏศิลป์ไว้ 2 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 มีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า นาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและ

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ดังนั้นผู้ที่ทำการสอนวิชานี้จึงต้องมีความรู้และทักษะเฉพาะทางด้านนี้โดยตรง หรืออาจจะต้องมีพรสวรรค์ทางด้านนี้ประกอบด้วยจึงจะทำให้เข้าใจในเนื้อหาวิชา และสามารถถ่ายทอดออกมาให้กับนักเรียนได้ อย่างที่ อมรา กล้าเจริญ (2536) ได้กล่าวถึงการสอนนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาไว้ว่า วิชานาฏศิลป์นี้เป็นวิชาทักษะ มีการฝึกฝนที่ถูกต้อง ฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไขเมื่อมีการฝึกผิดวิธี ดังนั้นในการวางรากฐานในการสอนวิชานี้ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก ครูผู้สอนจะต้องรู้จักพลิกแพลงเลือกวิธีสอน และใช้วิธีการเฉพาะตน ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างความนิยม ความรักและเกิดสุนทรียะกับตัวผู้เรียน

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะร่วมทั่วไป เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ประกอบไปด้วย ด้านวิชาการ ด้านทักษะการสอน ด้านความเป็นครู ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะตามหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติ และต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะผู้ที่เป็นครูจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะร่วมเหล่านี้เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะสอนในวิชาใดก็ตาม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครู ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2538) ซึ่งทำการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายการสอน โดยได้องค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบคือ คุณลักษณะความเป็นครู คุณภาพการสอน การบริการวิชาการและการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ปริมาณและคุณภาพงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ความรู้ความสามารถในการสอน และการรักษาวินัย และงานวิจัยของประภารัต มีเหลือ (2540) เรื่องสมรรถภาพครูนักวิจัย และ ของสุวิมล ว่องวานิช (2544) เรื่อง มาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารการศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของสคริเวน (Scriven, 1991) ที่ว่านอกจากครูจะต้องมีภาระหน้าที่ในการสอนแล้ว ควรจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านอื่นประกอบด้วย ได้แก่ ด้านทักษะการประเมิน และด้านลักษณะของความเป็นครู

จากผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ว่าหน้าที่สำคัญขององค์ประกอบแต่ละด้านจะไม่เท่ากัน แต่น้ำหนักขององค์ประกอบก็มีความแตกต่างกันไม่มากนัก แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงถึงสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งครูนาฏศิลป์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินและพัฒนาครูควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้าน ไม่ควรให้ความสำคัญกับด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

2. การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกภูมิหลังกับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกันทั้ง 4 กลุ่มโดยแบ่งเป็น ครูที่มีลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ อยู่กลุ่มที่ 1 ครูที่มีลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะต่ำ อยู่กลุ่มที่ 2 ครูที่มีลักษณะร่วมทั่วไปต่ำและคุณลักษณะเฉพาะสูง อยู่กลุ่มที่ 3 ครูที่มีลักษณะร่วมทั่วไปสูงและคุณลักษณะเฉพาะสูง อยู่กลุ่มที่ 4 ผลการวิเคราะห์จำแนกปรากฏว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ทั้ง 4 กลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 7 ตัวแปร โดยในฟังก์ชันที่ 1 สามารถจำแนกกลุ่มครูนาฏศิลป์ที่มีคุณลักษณะเฉพาะสูง (กลุ่ม 3 และ กลุ่ม 4) กับคุณลักษณะเฉพาะต่ำ (กลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2) มีตัวแปรจำแนก 3 ตัวแปร ได้แก่ วิชาเอกนาฏศิลป์ โรงเรียนขนาดเล็ก และ จำนวนคาบที่สอน ส่วนในฟังก์ชันที่ 2 เป็นฟังก์ชันที่ใช้สำหรับจำแนกคุณลักษณะร่วมทั่วไป มีตัวแปรในการจำแนก ได้แก่ อายุต่ำกว่า 30 ปี และ อายุ 40 – 49 ปี ประสบการณ์ และการเข้ารับการอบรม ซึ่งสามารถอธิบายความสำคัญของตัวแปร โดยจำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

ก. กลุ่มคุณลักษณะเฉพาะ มีตัวแปรจำแนก เรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่

1. วิชาเอกนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรนี้มีอำนาจจำแนกสูง โดยเฉพาะในการจำแนกกลุ่มคุณลักษณะเฉพาะของครูนาฏศิลป์ นั่นคือครูนาฏศิลป์ที่จบโดยตรงนั้นจะมีสมรรถภาพในคุณลักษณะเฉพาะสูงกว่าครูที่ไม่ได้จบโดยตรงทั้งนี้เพราะ วิชานาฏศิลป์เป็นลักษณะของวิชาเฉพาะประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและการปฏิบัติ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านนี้โดยตรง จึงจะสามารถถ่ายทอดให้กับนักเรียน ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wozniak (1990) ซึ่งทำงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนศิลปะ พบว่า ลักษณะของครูสอนศิลปะที่ดีส่วนใหญ่จะต้องมีความสามารถในการสอน และมีคุณลักษณะพิเศษ คือ มีความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ การวิเคราะห์ความรู้เนื้อหาตามหลักการทางศิลปะ และมีความสามารถในการสอนภาคปฏิบัติ

2. ขนาดโรงเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีแนวโน้มว่าครูที่มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานสูง ในด้านคุณลักษณะเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ในขณะที่ครูที่มีสมรรถภาพต่ำส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัฒน์ ทัดเที่ยง (2535) ได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความสามารถ

พื้นฐานในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ต่ำกว่า ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่นั้นจะมีความพร้อมมากกว่าไม่ว่าจะเป็นในด้านงบประมาณและจำนวนอัตรากำลังครู กล่าวคือ โรงเรียนที่มีจำนวนครูเพียงพอครูก็จะได้สอนในวิชาที่ตนเองถนัดและเป็นวิชาที่ได้เรียนมาสายตรง ซึ่งตรงข้ามกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนครูค่อนข้างน้อย และครูจะต้องสอนในทุกรายวิชา แม้บางวิชาครูจะไม่มี ความถนัดเลยก็ตาม จึงทำให้วิชานาฏศิลป์นี้เป็นวิชาที่ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้ง โรงเรียนขนาดใหญ่มีงบประมาณเพียงพอสามารถให้การสนับสนุนในเรื่องนาฏศิลป์และการจัดการแสดงต่างๆในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่จึงทำให้ครูนาฏศิลป์ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะ ในการจัดการแสดงได้เป็นอย่างดี เพราะความชำนาญในด้านนี้นั้นจะเกิดขึ้นจากการได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ

3. จำนวนคาบในการสอน จากผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีจำนวนคาบในการสอนมาก มีแนวโน้มในการมีสมรรถภาพในคุณลักษณะเฉพาะสูง การที่ผลเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่า วิชานาฏศิลป์เป็นลักษณะของวิชาที่เน้นทักษะในการปฏิบัติ อย่างที่หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์มีใจความว่า “การสอนนาฏศิลป์ควรฝึกให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มาก และในเวลาเดียวกันก็สร้างเสริมความรู้และทักษะพื้นฐานทางดนตรี และนาฏศิลป์ จึงควรสอนด้วยการสาธิตและปฏิบัติจริงให้มาก” ซึ่งสำหรับตัวครูนาฏศิลป์นั้น เมื่อมีจำนวนคาบในการสอนมาก จึงเป็นการได้ฝึกทักษะในการปฏิบัติมากจึงทำให้เกิดความชำนาญ ส่งผลให้มีสมรรถภาพในคุณลักษณะเฉพาะสูงด้วย

ข. คุณลักษณะร่วมทั่วไป มีตัวแปรจำแนก ได้แก่

1. อายุ เป็นตัวแปรหนึ่งในการจำแนกสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ จากงานวิจัยพบว่า ครูที่มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงนั้นส่วนใหญ่เป็นครูในกลุ่มอายุ 40-49 ปี จะเห็นได้ว่า ครูที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูมากกว่าจึงทำให้มีสมรรถภาพในด้านการเป็นครูสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สุชี (2529) ที่พบว่า ครูที่มีอายุมากมีประสบการณ์มาก มักจะสร้างสมความรู้ ความสามารถความชำนาญในการทำงานมาก จึงมีผลทำให้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้านความเป็นครู สูงกว่าครูที่มีอายุน้อย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาทรอป (Lathrop, 1979 อ้างถึงใน ชัยพฤติน หะยี, 2541) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการขาดงานของครูกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานว่า อายุ

มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู ครูที่มีอายุมากมีแนวโน้มจะมีขวัญในการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย

2. ประสพการณ์ จากผลการวิเคราะห์จำแนกพบว่า ครูที่มีประสพการณ์ในการสอนมาก ส่งผลให้มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงกว่าครูที่มีประสพการณ์น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2523) เรื่อง การสำรวจภูมิหลังและคุณภาพของครู ซึ่งพบว่าครูที่มีประสพการณ์สอนต่างกันมีคุณภาพในการประกอบอาชีพครูต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ครูที่มีประสพการณ์มากกว่า 13 ปี มีคุณภาพสูงกว่า ครูที่มีประสพการณ์ 6 ปี หรือต่ำกว่า นอกจากนี้ สุจิตร์ โนคำ (2527) ยังพบว่า ครูวิชาการของกลุ่มโรงเรียนมีประสพการณ์ในการสอน 6 ปีขึ้นไป ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในแนวปฏิบัติได้มากกว่า ครูที่มีประสพการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

3. การอบรม เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไป โดยพบว่า ครูที่มีการได้รับการฝึกอบรมจะมีสมรรถภาพสูงกว่า ครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวิวัฒน์ ทัดเที่ยง (2535) ได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการฝึกอบรม มีสมรรถภาพพื้นฐานด้านทักษะสูงกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การอบรมนั้นเป็นการส่งเสริมและช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้และประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้น

จากการวิเคราะห์จำแนก พบว่าตัวแปรที่ไม่ส่งผลในการจำแนกสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ ได้แก่ ตัวแปรสังกัด ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ ในโรงเรียนรัฐบาล และ โรงเรียนเอกชน จะเห็นได้ว่าทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนต่างมีครูนาฏศิลป์ที่มีสมรรถภาพที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ครูนาฏศิลป์ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน ต่างก็ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดมาตรฐาน จรรยาวิชาชีพครูไว้ และยังมีข้อกำหนดให้ครูทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูทุกคนต่างก็ต้องมีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพครูทั้งสิ้น จึงทำให้ครูจากทั้งสองสังกัดมีสมรรถภาพในการสอนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนในระดับประถมศึกษาสามารถนำรายการสมรรถภาพในแต่ละองค์ประกอบ ที่ได้ไปพัฒนาให้ครูได้ประเมินสะท้อนตนเอง เพื่อคัดเลือกครู หรือนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการจำแนกภูมิหลังพบว่า การฝึกอบรมนั้นส่งผลต่อสมรรถภาพครู ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมสัมมนา หรือ อบรมเชิงปฏิบัติการให้ทั่วถึงกับครูนาฏศิลป์อย่างน้อยปีละครั้งเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนให้แก่ครูทั้งในด้านความรู้ทาง เนื้อหาวิชาการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งเทคนิค และทักษะในการจัดการแสดงต่าง ๆ

3. จากผลการวิจัยพบว่าครูนาฏศิลป์ที่จบเอกนาฏศิลป์โดยตรงนั้น ยังมีสมรรถภาพในด้านคุณลักษณะความเป็นครูน้อย ดังนั้นทางสถาบันที่ผลิตครูนาฏศิลป์ควรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติให้ครบในทุกด้านทั้งด้านคุณลักษณะร่วมของความเป็นครู และ ด้านคุณลักษณะเฉพาะทางนาฏศิลป์ เพื่อให้ได้ครูนาฏศิลป์ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษากับครูนาฏศิลป์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงไม่ควรครอบคลุมไปยังประชากรครูในโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ดังนั้นจึงควรนำองค์ประกอบที่ได้ ไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆด้วย อีกทั้งควรได้มีการทำวิจัยโดยใช้โมเดลองค์ประกอบสมรรถภาพครูนาฏศิลป์นี้กับโรงเรียนในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการวิจัยมีความแตกต่างหรือสอดคล้องกันอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ ว่ามีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

3. เนื่องจากประสิทธิภาพในการจัดกลุ่มของสมการที่ได้ยังไม่ถึงร้อยละ 50 แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาศึกษา ดังนั้นน่าจะมีการศึกษาเพิ่มเติมอีก โดยเพิ่มตัวแปรอื่น ที่คาดว่าจะมีความสำคัญมากเข้าไป เช่น ตัวแปรทัศนคติ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ และ คณะ. (2530). *การศึกษาหาประสิทธิภาพวิสัยครูประถมศึกษาที่ต้องการ*. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- กรรถนิการ์ บาร์มี. (2539). *ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชปัญญา. (2544). *การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวแปรด้วย SPSS for Windows*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *จอมปราชญ์นักการศึกษา: สังเคราะห์ วิเคราะห์ และประยุกต์แนวพระราชดำริด้านการศึกษาและพัฒนาคน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชั๊สเชสมี้เดีย.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2530). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- จารึก อัจฉารินทร์. (2538). *การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพนักวิจัยทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (ม.ป.ป.). *เอกสารประกอบคำบรรยายการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคล์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมนาด ไสภณ. (2531). *พัฒนาการศึกษานาฏศิลป์ไทยในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรัฟุดดิน หะยี. (2541). *การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างกลุ่มที่มีภูมิหลังต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐสุภรณ์ หลาวทอง. (2544). *การพัฒนามาตรฐานนักสากตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2534). *ครูประถมศึกษาที่นักเรียนถามถึง*. *ประชากรศึกษา*. 41(10): 26.

- ทิศนา แคมมณี. (2529). การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน. *วารสารครุศาสตร์*
 จุฬาลงกรณ์. (กรกฎาคม- สิงหาคม): 41-48.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL): สถิติวิเคราะห์สำหรับ*
การวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทริก เทียมพิทักษ์. (2539). *การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์กลุ่มใน*
การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏกำแพงเพชรที่มีลักษณะมุ่งมั่นและ
มุ่งมั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญทรง สังข์ทอง. (2537). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมี*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- บุญสม สุขุมาลพงษ์. (2536). *พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบัน*
ราชภัฏอุดรธานี ตามทัศนะของนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประทีป ปิ่นทอง. (2544) *การพัฒนาโมเดลลิสเรลจรรยานักวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา*
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
วิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีน พวงสำลี. (2513). *คู่มือชุดระบำรำฟ้อน*. พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ประภารัต มีเหลือ. (2540). *การศึกษาสมรรถภาพของครุนักวิจัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร*
มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูร อาษานาม. (2538). *คู่มือการวิจัย*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ. (2530). *การวิจัยและรูปแบบการพัฒนาครูให้มี*
สมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.
 กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- ปรียาพร บุษบา. (2538). *สมรรถภาพของอาจารย์ศิลปศึกษาในสถาบันราชภัฏตามการรับรู้ของ*
ผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปิติพร ถาวรสุข. (2534). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพอาจารย์นิเทศศาสตร์ใน
วิทยาลัยครู: ศึกษาเฉพาะกรณีสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฝึกหัดครู, กรม. (2530). รายงานโครงการวิจัยและรูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึง
ประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- พรนภา บรรจงกาลกุล. (2539). การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนของกลุ่มนิสิต
นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ในสถาบันผลิตครู สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542. (2545, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม
116 ตอนที่ 74 ก: 48-49.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2543). ลักษณะครูผู้เชี่ยวชาญ. วารสารข้าราชการครู. 17(5): 14-21.
- เพิ่มวุฒ บุปผามาตะนัง. (2542). ครูไทยในสหัสวรรษใหม่. ประชากรศึกษา. 50(1): 22-26.
- ไพรวลัย พิทักษ์สาธิต. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการสอนกับภูมิหลังของครู.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา จินดาศรี. (2530). การวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์
โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามการประเมินโดยตนเองและนักเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มัทนา ปั่นม่วง. (2536). องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของครูประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- รสพร ทองโรจน์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครู
คณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525.
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

- รัชนี้ ขวัญบุญจัน. (2536). *สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา จันทรแสง. (2537). *การวิเคราะห์ตัวประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์
ตามการประเมินตนเองและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชากร, กรม. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือ
การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิมล พลราช. (2540). *การเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกพหุ
วิภาคกับการวิเคราะห์จำแนกในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาในการศึกษาและผล
ประเมินวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวดี โพธิ์งาม. (2539). *การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิปัญญาไทย
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2535). *การพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา เอกสารการสอน
ชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวัฒน์ ทัดเที่ยง. (2536). *การศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา
ในจังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. (2530). *การศึกษาคุณภาพของครูประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2535). *100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร.
- ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (ม.ป.ป.). *คำบรรยายวิชาการวิเคราะห์องค์ประกอบ*. กรุงเทพมหานคร:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. (2531). *การประเมินผลการเรียนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2538). *การวิเคราะห์ห้องศึ่ประกอบที่เมาะสมในการประเมินผล การปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายงานการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและระบบบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2543). *ข้อเสนอเชิงนโยบาย: การปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สังวรณ์ ังดกระโทก. (2541). *การใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับตรวจสอบความตรงของ โมเดลสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานการประถมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์. (2526). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดย ภาพประกอบคำบรรยาย การใช้ภาพประกอบคำบรรยาย และคำแนะนำของครูกับการสอนโดยใช้ครูนาฏศิลป์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . *ตัวชี้ลักษณะครูที่ดี การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะของผู้บริหารที่สนับสนุน Childed Center*. วันที่สืบค้น สิงหาคม 12, 2546 แหล่งที่มา http://www.onec.go.th/move/news/nov_27b.htm
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักพัฒนาข้าราชการครู. (2540-2541). *ระบบพัฒนา ข้าราชการครู*. *วารสารข้าราชการครู*. 18(2): 16-21.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2538). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. กองมาตรฐานวิชาชีพครู. (2537). *การกำหนดแนวทางในการออก ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2539). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนทร เทียนงาม. (2538). *โมเดลสมรรถภาพการวิจัย: การวิเคราะห์ด้วยลิสเรล*. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตร โนคำ. (2527). *บทบาทและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- สุจิตรา จันทราวิภาส. (2536). การศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประจำกลุ่มการศึกษา
นอกโรงเรียนสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามการรับรู้ของตนเองและผู้ดำเนินงาน
และนักการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา นอกระบบ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาและการวาง
ระบบประเมินภายใน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาพร สุชี. (2529). การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเองของครูประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิหลังต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
สารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ สหนาวิน. (2538). สมรรถภาพด้านการสอนของครูนาฏศิลป์ในโรงเรียนร่วมพัฒนา
หลักสูตร จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรพล พลเยี่ยม. (2544). สมรรถภาพของครู อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัด
กองวิทยาลัยเทคนิค และกองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา จังหวัดนครพนม.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาเทคโนโลยีการศึกษา.
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์นารถ วงศ์อัครางกูร. (2539). สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุค
โลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา กล้าเจริญ. (2535). วิธีสอนนาฏศิลป์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร.
- อมรวชิษฐ์ นาคกรทรรพ. (2540). ความฝันของแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ตะวันออก.
- อัญชลี ธีระสาสน์. (2542). การวิเคราะห์จำแนกเปรียบเทียบปัจจัยระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาที่
ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จในการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์
ภาษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาดุรงค์ มนตรีศาสตร์. (2525). นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น.
กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของคุรุสภา.
- อุษา สบฤกษ์. (2536). การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, J. R. (1980). *Cognitive Psychology and Its Implications*. 2nd ed. San Francisco: Freeman.
- Armstrong, H. R. (1973). Performance Evaluation. *The National Elementary Principle*. 5(7): 51-55.
- Assin, D. N. (1995). Teacher Education in an Era of Transformation. *Preparing Teacher for All the World Children: And Era transformation*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Gates, B. (1995). *The Road Ahead*. New York: Viking Penquin.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Hall, G. E., & Jorn, H. L. (1976). *Competency-Based Education*. New York: Prentice Hall.
- Joseph, F., & Hair, Jr. (1995). *Multivariate Data Analysis*. 4th ed. New Jersey: A Simon & Schuster Company.
- Neilsen, L. (1990). To Be a Good Teacher: Growing Beyond the Garden Path. *Reading Teacher*. 44(2): 52-53.
- Raynold, D. (1992). Schooling for Literacy: A Review of Research on Teacher Effectiveness and Implication for Contemporary Education Policy. *Education Review*. 24(5): 128.
- Scheffler, F. L. (1998). The Identification of Computer Competencies Needed by Public School Teachers. *Dissertation Abstract International*. 58: 145-A.
- Scriven, M. (1991). *Duties of the teacher*. Michigan: Center for Research on Educational Accountability and Teacher Evaluation.
- Vogler, D. E. (1972). *Identifying and Validation Professional Occupational Teacher Education Competencies In Competencies For Teacher*. Illinois: United State Office of Education.
- Wazniak, M. (1990). *Predictor of Outstanding teacher of the Art. (Art Teacher)*. Ph.d. dissertation. The University of Wiscansin – Madsan.
- Wexelblatt, R. (1991). Professors at Paly. *College Teacher*. 39(1): 31-36.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาลักษณะภูมิหลังของครูที่มีสมรรถภาพที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

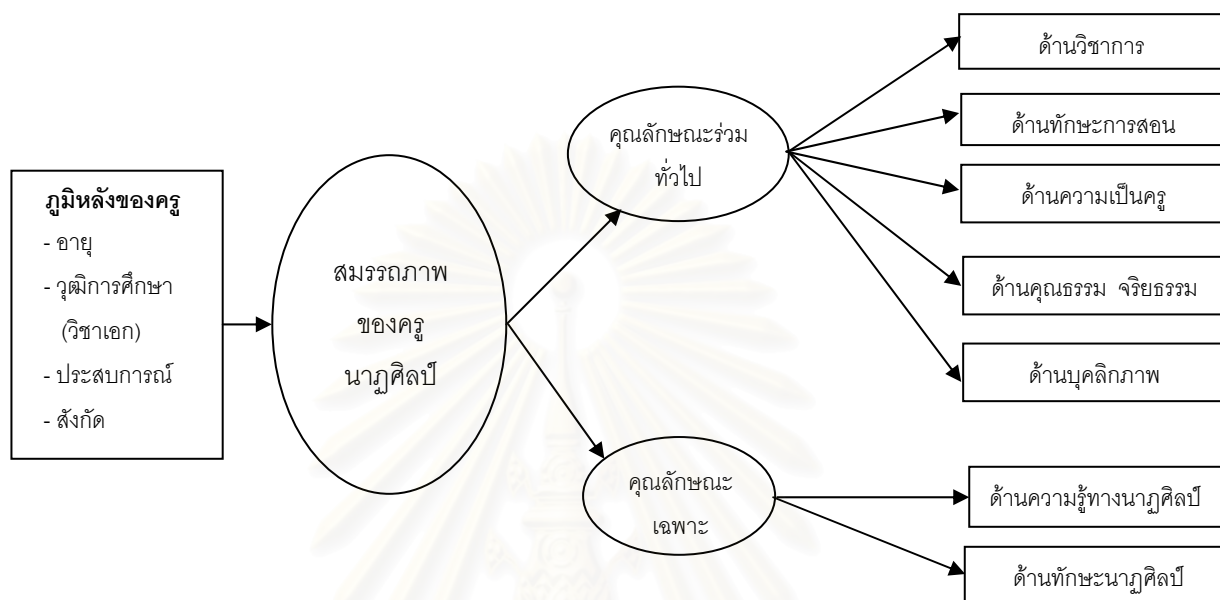
สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ เป็นสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์โดยพิจารณาจากงานในหน้าที่ของครูนาฏศิลป์เป็นหลัก เหตุผลที่พิจารณาจากงานเป็นหลักเนื่องจาก สมรรถภาพ หมายถึงการแสดงออกถึงทักษะในทัศน์ (Concept) และเจตคติ (Attitude) ที่บุคคลจะต้องมีในการทำงานทุกชนิดและสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนไปปฏิบัติอยู่ได้ (Carter V. Good, 1973)

วิชานาฏศิลป์เป็นวิชาที่ใช้กิจกรรมการแสดงออกเป็นสื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ลักษณะการสอนของครูนาฏศิลป์จึงแตกต่างจากวิชาอื่นๆ คือ สอนให้นักเรียนมีความเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ครูนาฏศิลป์ ยังมีหน้าที่นอกเหนือจากการสอน คือ จัดกิจกรรมการแสดงต่างๆ ในโรงเรียน เป็นผู้ฝึกซ้อมและให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูนาฏศิลป์แตกต่างไปจากครูอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ครูนาฏศิลป์จึงจำเป็นต้องมีสมรรถภาพหลายด้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครูนาฏศิลป์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครูพบว่าสมรรถภาพที่จำเป็นของครูประถมศึกษา แบ่งได้เป็น 5 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านทักษะการสอน
3. ด้านความเป็นครู
4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
5. ด้านบุคลิกภาพ

ส่วนสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ เมื่อพิจารณาจากแนวการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ภาระหน้าที่และงานที่รับผิดชอบจะประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้หลักการทางนาฏศิลป์ และ ด้านทักษะนาฏศิลป์ ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะของครูนาฏศิลป์

แผนภาพกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสมรรถภาพที่สำคัญในการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์
2. เป็นประโยชน์ต่อสถาบันที่ผลิตครูนาฏศิลป์ ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ตามความต้องการของสังคม
3. เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำความรู้นี้มาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตร อบรมครูนาฏศิลป์ทั้งก่อนประจำการ และ ครูประจำการเพื่อเสริมสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา ที่ทำให้รู้และตระหนักถึงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มี คุณภาพยิ่งขึ้น
5. เป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินสมรรถภาพครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

ประเด็นการสัมภาษณ์

จากกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้มีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ท่านคิดว่าครูนาฏศิลป์ควรมีสมรรถภาพอย่างไรบ้าง

2. ท่านคิดว่าครูนาฏศิลป์ควรมีความรู้ความสามารถในด้านความเป็นครูอย่างไรบ้าง

3. ถ้าพูดถึงครูนาฏศิลป์ที่ดีมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร

4. ท่านคิดว่าภูมิหลังในด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์

5. นอกจากสมรรถภาพทั้ง 7 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้วนั้น ควรมีด้านใดเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลอย่างน้อยเพียงใด และโปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ด้านวิชาการ

ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถวิเคราะห์จุดหมายหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร				
2. สามารถพัฒนาหลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น				
3. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา				
4. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล				
5. มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม				
6. มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนชุมชน และสิ่งแวดล้อม				
7. มีความรู้ความก้าวหน้าในเทคโนโลยี				
8. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ครู				
9. มีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย				
10. สามารถผลิตผลงานทางวิชาการและวิจัยในชั้นเรียนได้				

สมรรถภาพด้านความรู้เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ด้านทักษะการสอน

ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้				
2. สามารถจัดทำแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง				
3. มีทักษะใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย				
4. มีทักษะในการใช้คำถาม				
5. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
6. สามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชา				
7. สามารถปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ				
8. สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
9. สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้				
10. มีความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ				
11. สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ				
12. วัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม <ul style="list-style-type: none"> - สามารถวัดและประเมินผลครอบคลุมทุกจุดมุ่งหมายของการสอน - สามารถวางแผนการให้คะแนนได้อย่างเหมาะสม - สามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลได้อย่างถูกต้อง 				

สมรรถภาพด้านทักษะการสอนเพิ่มเติม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. มีเมตตากรุณา				
2. มีความยุติธรรม				
3. มีความซื่อสัตย์				
4. มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม				
5. มีความตรงต่อเวลา				
6. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่				
7. มีศีลธรรม				

สมรรถภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านบุคลิกภาพ

ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้				
2. สามารถให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน				
3. สามารถสร้างความสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้อย่างเหมาะสม				
4. สามารถวางตัวให้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ				
5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
6. มีท่าทางสง่าผ่าเผย				
7. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย				
8. พูดชัดถ้อยคำ				
9. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี				
10. สุภาพอ่อนน้อม				
11. มีอารมณ์ขัน ร่าเริงสนุกสนาน				
12. มีความเชื่อมั่นในตนเอง				
13. มีความคิดสร้างสรรค์				
14. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล				
15. แสวงหาความรู้อยู่เสมอ				

สมรรถภาพด้านบุคลิกภาพ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์

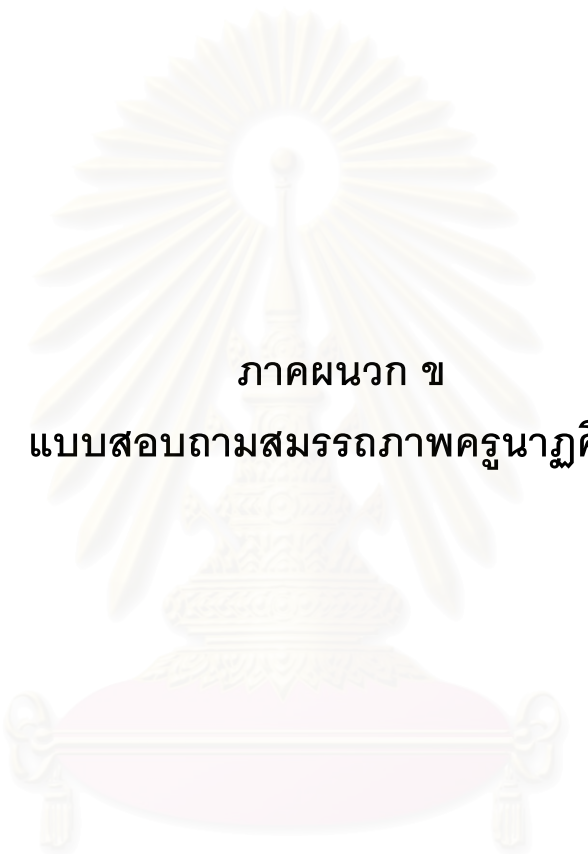
ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. มีความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับหลักการทางนาฏศิลป์ได้				
2. มีความรู้ในการจัดการแสดงในโรงเรียนได้				
3. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีไทยและสากล				
4. มีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์นานาชาติ				
5. มีความรู้เกี่ยวกับประวัติที่มาของชุดการแสดงต่าง ๆ				
6. มีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง				
7. มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงโขน				
8. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม				
9. สามารถเขียนเสนอโครงการนาฏศิลป์ในโรงเรียนได้				

สมรรถภาพด้านความรู้ทางนาฏศิลป์ เพิ่มเติม

ด้านทักษะนาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถแสดงนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี				
2. สามารถจดจำท่ารำได้อย่างแม่นยำ				
3. เชื่อมั่นในตนเองไม่เปลี่ยนแปลงท่ารำบ่อย ๆ				
4. ฝึกหัดท่ารำและท่วงทีลีลาให้อยู่ในระดับมาตรฐาน				
5. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้				
6. สามารถเล่นดนตรีบางชนิดได้				
7. สามารถแต่งกายและแต่งหน้าให้กับนักเรียนได้				
8. จัดการแสดงภายในและภายนอกโรงเรียนได้				
9. สามารถประยุกต์ชุดการแสดงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม				
10. สามารถจับท่ารำให้กับนักเรียนได้				
11. สามารถเป็นกรรมการตัดสินการประกวดความสามารถทางนาฏศิลป์ได้				
12. สนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านนาฏศิลป์อยู่เสมอ				

สมรรถภาพด้านทักษะนาฏศิลป์ เพิ่มเติม

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสมรรถภาพครูนาฏศิลป์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา

เรียน...อาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ที่เคารพ

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวภาวิณี บุญเสริม เป็นนิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำลังอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา” ซึ่งขณะนี้อยู่ในระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์แก่วิชานาฏศิลป์ ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น คำตอบของท่านจะเป็นความลับ ซึ่งจะไม่มีการเผยแพร่ใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้ กรุณาตอบแบบสอบถามโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และส่งกลับภายในวันที่ 29 ก.พ. 2547

ขอแสดงความนับถือ
น.ส.ภาวิณี บุญเสริม
(ผู้วิจัย)

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์ด้านความรู้ความสามารถ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงหน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง
2. อายุ (1) ต่ำกว่า 30 ปี (2) 30-39 ปี
 (3) 40-49 ปี (4) 50-59 ปี
 (5) 60 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ (1) โสด (2) สมรส
 (3) หย่าร้าง (4) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี (ถ้าเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)
5. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 (1) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (2) ปริญญาตรี
 (3) ปริญญาโท (4) ปริญญาเอก

6. ท่านจบวิชาเอกนาฏศิลป์หรือไม่
 (1) ใช่ วิชาโท.....
 (2) ไม่ใช่ (โปรดระบุ)
 วิชาเอก..... วิชาโท.....
7. ท่านเคยได้รับการอบรมทางด้านนาฏศิลป์หรือไม่
 (1) ไม่เคย ผ่านการอบรม
 (2) เคย ผ่านการอบรมจำนวน.....ครั้ง
8. โรงเรียนที่ท่านสังกัด
 (1) สังกัดกรุงเทพมหานคร (2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
9. ขนาดของโรงเรียน
 (1) ขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า 400 คน)
 (2) ขนาดปานกลาง (นักเรียน 400 - 800 คน)
 (3) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 800 คน ขึ้นไป)
10. จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์.....คาบ (คาบละ 50-60 นาที)
11. วิชาที่ท่านต้องรับผิดชอบในการสอนนอกเหนือจากวิชานาฏศิลป์
 (1) ไม่มี (2) มี โปรดระบุวิชาที่สอน.....
12. หน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายนอกจากการสอน
 (1) ไม่มี (2) มี โปรดระบุ.....
 ทำสัปดาห์ละ.....ชั่วโมง
13. โรงเรียนของท่านมีครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ทั้งหมด.....คน
14. ใน 1 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ท่านได้มีการจัดการแสดงนาฏศิลป์อย่างน้อยเพียงใด
 (1) ไม่เคยจัดการแสดงเลย (2) ประมาณ 1-3 ครั้ง
 (3) ประมาณ 4 - 6 ครั้ง (4) ประมาณ 6 -10 ครั้ง
 (5) มากกว่า 10 ครั้ง
15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครู

ระดับความคิดเห็น	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง 1	ไม่เห็นด้วย 2	ไม่แน่ใจ 3	เห็นด้วย 4	เห็นด้วย อย่างยิ่ง 5
15.1 ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่สร้างสรรค์					
15.2 ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่หนักและต้องเสียสละ					
15.3 ท่านคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มั่นคง					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์ด้านความรู้ความสามารถ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้ความสามารถของท่านมากที่สุด ซึ่งระดับความรู้ความสามารถของท่านที่เกิดขึ้นมีค่าตั้งแต่ 1 - 5 มีความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ท่านได้มีความรู้ความสามารถประเด็นนั้นอยู่ในระดับต่ำ
- 2 หมายถึง ท่านได้มีความรู้ความสามารถประเด็นนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
- 3 หมายถึง ท่านได้มีความรู้ความสามารถประเด็นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ท่านได้มีความรู้ความสามารถประเด็นนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
- 5 หมายถึง ท่านได้มีความรู้ความสามารถประเด็นนั้นอยู่ในระดับสูง

ข้อรายการ	ระดับความสามารถ				
	1	2	3	4	5
ด้านวิชาการ					
1. ท่านสามารถวิเคราะห์จุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรวิชานาฏศิลป์					
2. ท่านสามารถพัฒนาหลักสูตรวิชานาฏศิลป์ได้สนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น					
3. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา					
4. ท่านมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน					
5. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม					
6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม					
7. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยี					
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ครู					
9. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย					
10. ท่านสามารถผลิตผลงานทางวิชาการหรือวิจัยในชั้นเรียนได้					
ด้านทักษะการสอน					
1. ท่านสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้					
2. ท่านสามารถจัดทำแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง					
3. ท่านมีทักษะในการเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย					
4. ท่านมีทักษะในการใช้คำถามที่สั้นและชัดเจน					
5. ท่านมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
6. ท่านสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชา					
7. ท่านสามารถปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ					
8. ท่านสามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
9. ท่านสามารถให้คำปรึกษาปัญหาแก่ผู้เรียนได้					
10. ท่านมีความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ					

ข้อรายการ	ระดับความสามารถ				
	1	2	3	4	5
11.ความสามารถในการใช้สื่อ					
- ท่านสามารถสร้างสื่อการสอนเองได้
- ท่านสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
12.ความสามารถในการวัดและประเมินผล					
- ท่านสามารถวัดและประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์ของหลักสูตร
- ท่านสามารถวางแผนการให้คะแนนได้อย่างชัดเจน
- ท่านสามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลได้อย่างหลากหลาย
- ท่านสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง
ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์					
1.ท่านมีความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีการละครไทยได้					
2.ท่านมีความรู้ในกระบวนการจัดการแสดง เช่น การกำกับการแสดง , การจัดเวที ฯลฯ					
3.ท่านมีความรู้พื้นฐานทางดนตรีไทย					
4. ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีสากล					
5. ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีนาฏศิลป์นานาชาติ					
6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเพลงไทยเดิม					
7. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับประวัติที่มาของชุดการแสดงต่าง ๆ					
8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง					
9. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการแสดงโขน					
10.ท่านสามารถจัดการแสดงได้เหมาะสมกับโอกาส					
11.ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการประพันธ์ เช่น บทอวยพร บทละคร					
12.ท่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม					
ด้านทักษะนาฏศิลป์					
1. ท่านสามารถแสดงท่าทางนาฏศิลป์ได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ					
2. ท่านสามารถประดิษฐ์ท่ารำได้ถูกต้องตามหลักทางนาฏศิลป์					
3.ท่านสามารถบรรเลงดนตรีบางชนิดได้					
4.ท่านมีการพัฒนาตนเองทางนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
5. ท่านสามารถประยุกต์เครื่องแต่งกายได้เหมาะสมกับสถานการณ์และรูปแบบของการแสดง					
6. ท่านสามารถวิพากษ์วิจารณ์ผลงานการแสดงได้อย่างมีหลักการ					
7. ท่านสามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการรำของนักเรียนได้					
8. ท่านสามารถคิดสร้างสรรค์การแสดงในเชิงร่วมสมัยได้					

ข้อรายการ	ระดับความสามารถ				
	1	2	3	4	5
9. ท่านมีความสนใจและติดตามการเคลื่อนไหวทางนาฏศิลป์					
10. ท่านสามารถแต่งกายและแต่งหน้าให้กับนักเรียน					
11. ท่านสามารถดำเนินการอย่างมีระบบในการจัดการแสดง					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของครูนาฏศิลป์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด ซึ่งระดับปฏิบัติ หรือระดับพฤติกรรมของท่านที่เกิดขึ้นมีค่าตั้งแต่ 1 - 5 มีความหมายดังนี้

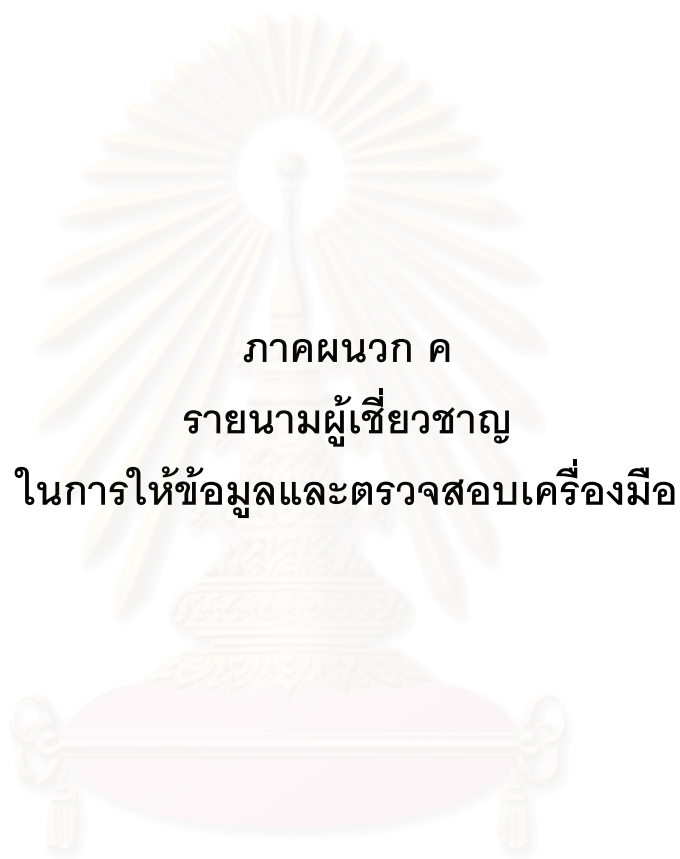
- 1 หมายถึง ท่านได้มีการปฏิบัติ **น้อยครั้งมาก** หรือมีพฤติกรรม น้อยกว่า 20%
- 2 หมายถึง ท่านได้มีการปฏิบัติเป็น **บางครั้ง** หรือมีพฤติกรรม 20-39%
- 3 หมายถึง ท่านได้มีการปฏิบัติ **ค่อนข้างบ่อย** หรือมีพฤติกรรม 40-59%
- 4 หมายถึง ท่านได้มีการปฏิบัติเป็น **บ่อย ๆ** หรือมีพฤติกรรม 60-79%
- 5 หมายถึง ท่านได้มีการปฏิบัติเป็น **ประจำ** หรือมีพฤติกรรม 80-100%

ข้อรายการ	ระดับปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
ด้านความเป็นครู					
1. ท่านมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน					
2. ท่านมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน					
3. ท่านอุทิศเวลาให้การสอนและนักเรียน					
4. ท่านมีความสนใจและห่วงใยศิษย์อยู่เสมอ					
5. ท่านมีความกระตือรือร้นในการสอน					
6. ท่านถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์โดยไม่ปิดป้องและปิดบัง					
7. ท่านมีการปลูกฝังให้นักเรียนรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย					
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม					
1. ท่านมีเมตตา กรุณา					
2. ท่านมีความยุติธรรม					
3. ท่านมีความซื่อสัตย์ สุจริต					
4. ท่านมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม					
5. ท่านเป็นคนตรงต่อเวลา					
6. ท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
7. ท่านเป็นผู้มีความอดทน					

ข้อรายการ	ระดับปฏิบัติ				
	1	2	3	4	5
ด้านบุคลิกภาพ					
1. ท่านมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้					
2. ท่านมีการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน					
3. ท่านมีได้การสร้างความสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้อย่างเหมาะสม					
4. ท่านมีการวางตัวได้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ					
5. ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
6. ท่านมีท่าทางสง่าผ่าเผย					
7. ท่านแต่งกายสะอาดเรียบร้อย					
8. ท่านพูดจาชัดถ้อยคำออกเสียงอักขระชัดเจน					
9. ท่านเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
10. ท่านมีความสุขพออ่อนน้อม					
11. ท่านมีอารมณ์ขัน ร่าเริงสนุกสนาน					
12. ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเอง					
13. ท่านมีความคิดสร้างสรรค์					
14. ท่านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล					
15. ท่านเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบดี					
16. ท่านเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

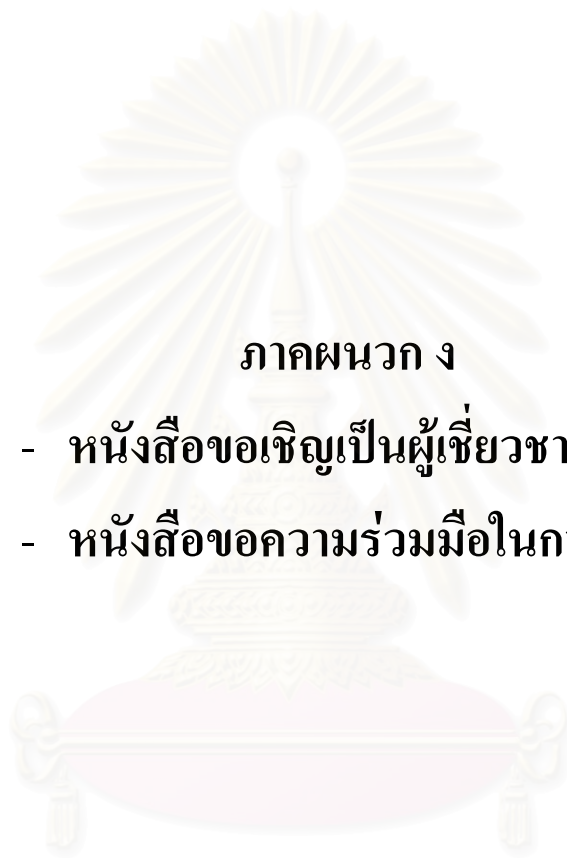

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ในการให้ข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.อุษา สบฤกษ์ คณบดีคณะศิลปศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร
2. ดร.ชนัย วรรณะลี หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร
3. อาจารย์ประสาท ทองอร่าม นักวิชาการละคร ระดับ 7
สำนักการสังคีต กรมศิลปากร
4. อาจารย์อัปสร พกุลานนท์ศึกษานิเทศก์ระดับ 8
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์สุมนา แก่นทอง ศึกษานิเทศก์ระดับ 7
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์อรุณ พงษ์สิทธิผล ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบางสะแกใน
สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร
7. อาจารย์สุชาดา เจริญยิ่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางแค (เนืองสังวาลย์)
สำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
8. อาจารย์วุฒิพงษ์ ทองก้อน หัวหน้าแผนกหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา
สำนักพัฒนาวิชาการ / อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
(วิทยาการสาระนาฏศิลป์ สำนักพัฒนาวิชาการ)
9. อาจารย์ผ่องพรรณ พลเพชร อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดเวฬุราชิน
สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร
10. อาจารย์ลาวัลย์ กุลคิลก อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดกิ่งเพชร
สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2702)/ 3.1.1

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

17 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลและตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน อาจารย์ ประสาท ทองอร่าม

เนื่องจาก นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา (นอกเวลาราชการ) ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบและศึกษามูลหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรายพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยขั้นตอนหนึ่ง คือ การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในการนี้จึงใคร่ขอความกรุณาท่านแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้เพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลแก่นิสิตด้วย ภาควิชาฯหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/0763

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

10 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2. รายชื่อโรงเรียน

ด้วย นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูผู้ทำการสอนวิชานาฏศิลป์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวภาวิณี บุญเสริม ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/0764

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

10 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2. รายชื่อโรงเรียน

ด้วย นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาชีพศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาชีพศึกษาศาสตร์ อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูผู้ทำการสอนวิชานาฏศิลป์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวภาวิณี บุญเสริม ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/0765

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

10 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาวิจัย การศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่ สัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับครูผู้ทำการสอนวิชานาฏศิลป์ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวภาวิณี บุญเสริม ได้ทำการเก็บ ข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

บันทึกข้อความ

126

ส่วนราชการ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๐ ๒๕๓๗ ๒๐๔๗ โทรสาร ๐ ๒๕๓๗ ๒๐๔๗)

ที่ กท ๐๘๐๖/๑๒๖๘๙

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการเขต

ด้วย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหนังสือที่ ศธ.๐๕๑๒.๖(๒๗๐๐.๐๖๐๓)/๐๗๖๓ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขออนุญาตให้ นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตชั้นมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา” โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตนี้ตามรายชื่อที่แนบ รายละเอียดผู้วิจัยจะประสานกับทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

สำนักงานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยนี้จะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ สมควรอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุญาต และแจ้งผู้บริหาร โรงเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือต่อไปด้วย
จักขอขอบคุณยิ่ง

(นางสาวประพนธ์ เนื่องประเสริฐ)

นางสาวประพนธ์ เนื่องประเสริฐ

ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานศึกษา

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0211 / 1702

สำนักบริหารงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. 10300

18 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่โรงเรียน

ด้วย นางสาวภาวิณี บุญเสริม นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับสมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา” มีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรเทพ ตันประเสริฐ)

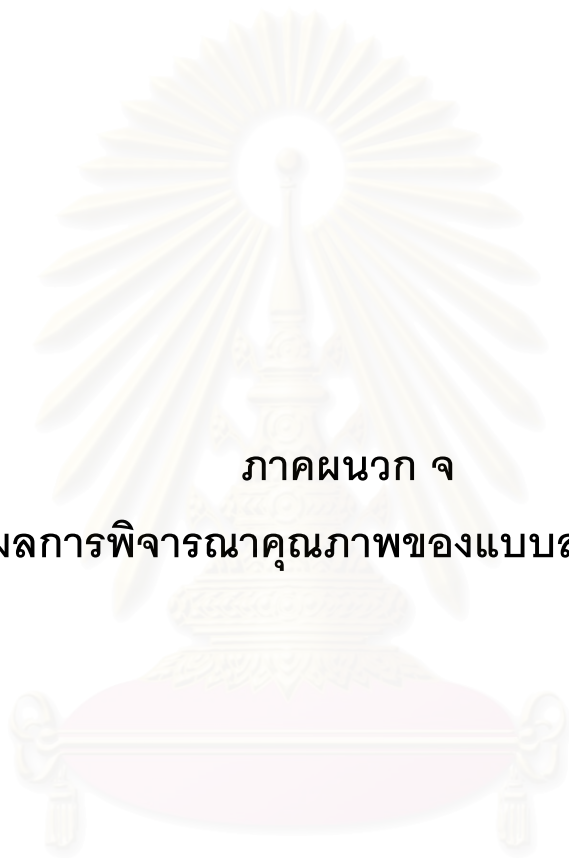
รอง ผอ.สำนักฯ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน

โทร. 0 2281 7112

โทรสาร 0 2282 8654

ภาคผนวก จ

- ผลการพิจารณาคูณภาพของแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการพิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม

ด้านวิชาการ

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถวิเคราะห์จุดหมายหลักการและโครงสร้างของหลักสูตร	1.00	ปรับภาษาเล็กน้อย
2. สามารถพัฒนาหลักสูตรสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น	1.00	ปรับภาษาเล็กน้อย
3. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา	0.8	ปรับภาษาเล็กน้อย
4. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
5. มีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม	0.8	
6. มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนและสิ่งแวดล้อม	1.00	
7. มีความรู้ความก้าวหน้าในเทคโนโลยี	0.9	
8. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ครู	0.9	
9. มีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย	0.8	
10. สามารถผลิตผลงานทางวิชาการและวิจัยในชั้นเรียนได้	0.8	

ด้านทักษะการสอน

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	1.00	
2. สามารถจัดทำแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริง	1.00	
3. มีทักษะใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย	0.9	
4. มีทักษะในการใช้คำถาม	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
5. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.00	
6. สามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาวิชา	0.9	
7. สามารถปกครองชั้นเรียนได้อย่างเป็นระเบียบ	1.0	
8. สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.0	
9. สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้	1.0	ปรับภาษาเล็กน้อย
10. มีความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ	0.9	
11. สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.9	เพิ่มรายละเอียดย่อย

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
12. วัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม	0.9	

ด้านความเป็นครู

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. มีจิตวิญญาณในการเป็นครู	0.9	ให้รวมข้อคำถาม 1,2,3
2. มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู	0.9	
3. เห็นคุณค่า และ ความศรัทธาในวิชาชีพครู	0.9	
4. มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน	1.0	
5. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	1.0	
6. อุทิศเวลาให้การสอนและนักเรียน	1.0	
7. มีความสนใจและห่วงใยศิษย์	1.0	
8. มีความกระตือรือร้นในการสอน	1.0	
9. ถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์โดยไม่บิดเบือนและปิดบัง	1.0	

ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. มีเมตตากรุณา	1.0	
2. มีความยุติธรรม	0.9	
3. มีความซื่อสัตย์	1.0	ปรับภาษาเล็กน้อย
4. มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม	1.0	
5. มีความตรงต่อเวลา	1.0	
6. มีความเชื่อเพื่อเพื่อน	1.0	
7. มีศีลธรรม	0.4	ตัดทิ้งเนื่องจากมีความซ้ำซ้อน

ด้านบุคลิกภาพ

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้	0.9	
2. สามารถให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	0.9	
3. สามารถสร้างความสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้อย่างเหมาะสม	0.9	
4. สามารถวางตัวให้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ	1.0	
5. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	0.9	
6. มีท่าทางสง่างาม	0.9	
7. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย	1.0	
8. พูดชัดถ้อยคำ	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
9. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	1.0	
10. สุภาพอ่อนน้อม	1.0	
11. มีอารมณ์ขัน ร่าเริงสนุกสนาน	1.0	
12. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	1.0	
13. มีความคิดสร้างสรรค์	1.0	
14. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	0.9	
15. แสวงหาความรู้อยู่เสมอ	0.8	

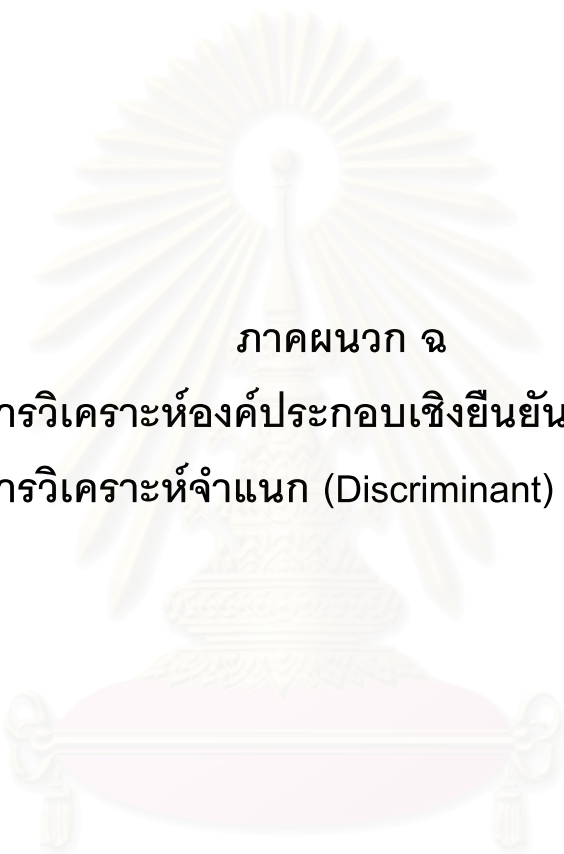
ด้านความรู้ทางนาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. มีความรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับหลักการทางนาฏศิลป์ได้	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
2. มีความรู้ในการจัดการแสดงในโรงเรียนได้	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
3. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีไทยและสากล	0.9	
4. มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีนาฏศิลป์นานาชาติ	0.8	
5. มีความรู้เกี่ยวกับประวัติที่มาของชุดการแสดงต่าง ๆ	1.0	
6. มีความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมือง	1.0	
7. มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงโขน	1.0	

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
8. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	1.0	
9. สามารถเขียนเสนอโครงการนาฏศิลป์ในโรงเรียนได้	0.9	

ด้านทักษะนาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้	IOC	ข้อเสนอแนะ
1. สามารถแสดงนาฏศิลป์ได้เป็นอย่างดี	0.8	ปรับภาษาเล็กน้อย
2. สามารถจดจำท่ารำได้อย่างแม่นยำ	0.8	
3. เชื้อมั่นในตนเองไม่เปลี่ยนแปลงท่ารำบ่อย ๆ	0.8	
4. ฝึกหัดท่ารำและท่วงทีลีลาให้อยู่ในระดับมาตรฐาน	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
5. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	0.9	
6. สามารถเล่นดนตรีบางชนิดได้	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
7. สามารถแต่งกายและแต่งหน้าให้กับนักเรียนได้	1.0	
8. จัดการแสดงภายในและภายนอกโรงเรียนได้	1.0	ปรับภาษาเล็กน้อย
9. สามารถประยุกต์ชุดการแสดงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
10. สามารถจับท่ารำให้กับนักเรียนได้	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
11. สามารถเป็นกรรมการตัดสินการประกวดความสามารถทางนาฏศิลป์ได้	0.9	ปรับภาษาเล็กน้อย
12. สนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านนาฏศิลป์อยู่เสมอ	0.9	

ภาคผนวก จ

- ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2
- ผลการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DATE: 4/14/2004
TIME: 15:49

L I S R E L 8.53

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2002
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\LISREL\SE.LPJ:

```
TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)
!DA NI=7 NO=388 NG=1 MA=CM
SY='C:\LISREL\SE.DSF' NG=1
SE
1 2 3 4 5 6 7 /
MO NY=7 NK=1 NE=2 LY=FU,FI BE=FU,FI GA=FU,FI PH=ST PS=SY,FR TE=FU,FI
LE
GEN SPEC
LK
COMPET
FI PS(1,1) PS(2,2)
FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(1,2) TE(1,6)
TE(2,6)C
TE(1,7) TE(2,7) TE(3,5) TE(3,4) TE(1,3) TE(5,7) TE(1,4) TE(2,4)
FR LY(2,1) LY(3,1) LY(4,1) LY(5,1) LY(7,2) GA(1,1) GA(2,1)
VA 0.56 LY(1,1)
VA 0.87 LY(6,2)
PD
OU RS FS SS MR SE TV AD=OFF
```

```
TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)
Number of Input Variables 7
Number of Y - Variables 7
Number of X - Variables 0
Number of ETA - Variables 2
Number of KSI - Variables 1
Number of Observations 388
```

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Covariance Matrix

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
ACDEM	0.23					
TEACH	0.18	0.27				
INSTR	0.09	0.10	0.18			

MORAL	0.07	0.09	0.15	0.22		
PERSON	0.10	0.12	0.14	0.16	0.24	
KNDRM	0.17	0.19	0.10	0.08	0.13	0.45
SKDRM	0.18	0.19	0.12	0.11	0.15	0.40

Covariance Matrix

	SKDRM
SKDRM	0.49

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	GEN	SPEC
ACDEM	0	0
TEACH	1	0
INSTR	2	0
MORAL	3	0
PERSON	4	0
KNDRM	0	0
SKDRM	0	5

GAMMA

	COMPET
GEN	6
SPEC	7

PSI

	GEN	SPEC
GEN	0	
SPEC	8	0

THETA-EPS

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
ACDEM	9					
TEACH	10	11				
INSTR	12	0	13			
MORAL	14	15	16	17		
PERSON	0	0	18	0	19	
KNDRM	20	21	0	0	0	22
SKDRM	23	24	0	0	25	0

THETA-EPS

	SKDRM
SKDRM	26

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Number of Iterations = 21

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	GEN	SPEC
ACDEM	0.56	- -
TEACH	0.67 (0.05) 12.27	- -
INSTR	1.00 (0.14) 6.94	- -
MORAL	0.85 (0.10) 8.57	- -
PERSON	1.23 (0.17) 7.05	- -
KNDRM	- -	0.87
SKDRM	- -	1.07 (0.08) 14.10

GAMMA

	COMPET
GEN	0.39 (0.05) 8.48
SPEC	0.66 (0.04) 17.53

Covariance Matrix of ETA and KSI

	GEN	SPEC	COMPET
GEN	0.15		
SPEC	0.12	0.43	
COMPET	0.39	0.66	1.00

PHI

	COMPET
	1.00

PSI

	GEN	SPEC
GEN	- -	
SPEC	-0.13 (0.02) -8.40	- -

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

	GEN	SPEC
GEN	1.00	
SPEC		1.00

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

	GEN	SPEC
GEN	1.00	
SPEC		1.00

THETA-EPS

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
ACDEM	0.18 (0.01) 13.06					
TEACH	0.12 (0.01) 9.79	0.20 (0.02) 13.10				
INSTR	0.00 (0.01) 0.55	- -	0.03 (0.02) 1.41			
MORAL	0.00 (0.01) -0.50	0.01 (0.01) 1.15	0.03 (0.01) 2.50	0.11 (0.01) 8.53		
PERSON	- -	- -	-0.05 (0.02) -2.93	- -	0.01 (0.02) 0.36	
KNDRM	0.11 (0.02) 7.25	0.12 (0.02) 7.31	- -	- -	- -	0.12 (0.02) 5.42
SKDRM	0.11 (0.02) 6.55	0.11 (0.02) 6.38	- -	- -	-0.01 (0.01) -1.40	- -

THETA-EPS

	SKDRM
SKDRM	0.01 (0.03) 0.19

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
0.20	0.25	0.85	0.48	0.96	0.73

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

SKDRM
0.99

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 2
 Minimum Fit Function Chi-Square = 1.15 (P = 0.56)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 1.15 (P = 0.56)
 Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 5.67)

Minimum Fit Function Value = 0.0030
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.015)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.086)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.79

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.14
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.14 ; 0.15)
 ECVI for Saturated Model = 0.14
 ECVI for Independence Model = 5.86

Chi-Square for Independence Model with 21 Degrees of Freedom = 2252.65

Independence AIC = 2266.65
 Model AIC = 53.15
 Saturated AIC = 56.00
 Independence CAIC = 2301.38
 Model CAIC = 182.13
 Saturated CAIC = 194.91

Normed Fit Index (NFI) = 1.00
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.095
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 3105.93

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0016
 Standardized RMR = 0.0055
 Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.99
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.071

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Fitted Covariance Matrix

ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
-------	-------	-------	-------	--------	-------

	-----	-----	-----	-----	-----	-----
ACDEM	0.23					
TEACH	0.18	0.27				
INSTR	0.09	0.10	0.18			
MORAL	0.07	0.09	0.15	0.22		
PERSON	0.10	0.12	0.14	0.16	0.24	
KNDRM	0.17	0.19	0.10	0.09	0.13	0.45
SKDRM	0.18	0.19	0.13	0.11	0.15	0.40

Fitted Covariance Matrix

	SKDRM
SKDRM	0.50

Fitted Residuals

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
ACDEM	0.00					
TEACH	0.00	0.00				
INSTR	0.00	0.00	0.00			
MORAL	0.00	0.00	0.00	0.00		
PERSON	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
KNDRM	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
SKDRM	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Fitted Residuals

	SKDRM
SKDRM	0.00

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = 0.00
Median Fitted Residual = 0.00
Largest Fitted Residual = 0.00

Stemleaf Plot

```

- 4 | 7
- 3 | 65
- 2 |
- 1 | 530
- 0 | 643221111000
  0 | 1112222
  1 | 6
  2 |
  3 | 01

```

Standardized Residuals

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
ACDEM	0.45					
TEACH	1.01	-0.31				
INSTR	1.00	1.05	- -			
MORAL	-0.21	0.17	1.06	1.06		
PERSON	-0.68	-1.04	-0.31	-0.60	-0.31	
KNDRM	-0.25	-0.31	-1.06	-0.59	0.76	- -
SKDRM	-1.07	1.07	-1.06	-1.01	1.06	-1.06

Standardized Residuals

SKDRM

 SKDRM -1.06

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -1.07
 Median Standardized Residual = -0.28
 Largest Standardized Residual = 1.07

Stemleaf Plot

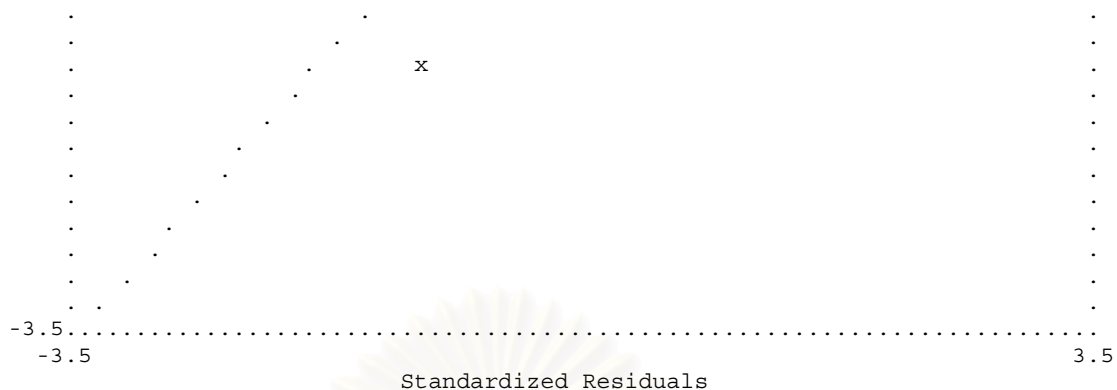
```

-10|7666641
- 8|
- 6|80
- 4|9
- 2|111151
- 0|00
  0|7
  2|
  4|5
  6|6
  8|
 10|0156667
  
```

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Qplot of Standardized Residuals

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Covariances

Y - ETA

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
GEN	0.08	0.10	0.15	0.13	0.18	0.10
SPEC	0.07	0.08	0.12	0.10	0.15	0.38

Y - ETA

	SKDRM
GEN	0.13
SPEC	0.46

Y - KSI

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
COMPET	0.22	0.26	0.39	0.33	0.48	0.57

Y - KSI

	SKDRM
COMPET	0.70

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Factor Scores Regressions

ETA

	ACDEM	TEACH	INSTR	MORAL	PERSON	KNDRM
GEN	-0.07	-0.01	0.67	-0.32	0.65	-0.03
SPEC	-0.50	-0.40	0.20	-0.14	0.30	0.22

ETA

	SKDRM
GEN	0.02
SPEC	0.98

TI SECOND ORDER FACTOR ANALYSIS (COMPET)

Standardized Solution

LAMBDA-Y

	GEN	SPEC
ACDEM	0.22	- -
TEACH	0.26	- -
INSTR	0.39	- -
MORAL	0.33	- -
PERSON	0.48	- -
KNDRM	- -	0.57
SKDRM	- -	0.70

GAMMA

	COMPET
GEN	1.00
SPEC	1.00

Correlation Matrix of ETA and KSI

	GEN	SPEC	COMPET
GEN	1.00		
SPEC	0.47	1.00	
COMPET	1.00	1.00	1.00

PSI

	GEN	SPEC
GEN	- -	
SPEC	-0.53	- -

Time used: 0.020 Seconds

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Discriminant

Group Statistics

GROUP	Mean	Std. Deviation	Valid N (listwise)		
			Unweighted	Weighted	
1.00	SEXN	.8496	.35910	113	113.000
	ประสมการณ์	13.2604	11.12014	113	113.000
	MAJN	.5752	.49651	113	113.000
	จำนวนคาบ	16.1045	7.17387	113	113.000
	ABN	.3805	.48768	113	113.000
	SIZN1	.3805	.48768	113	113.000
	SIZN2	.3097	.46444	113	113.000
	INN	.4690	.50126	113	113.000
	AGE1	.3186	.46800	113	113.000
	AGE2	.3009	.46069	113	113.000
	AGE3	.2212	.41693	113	113.000
	AGE4	.1239	.33093	113	113.000
2.00	SEXN	.9474	.22528	57	57.000
	ประสมการณ์	15.0175	10.53310	57	57.000
	MAJN	.5439	.50250	57	57.000
	จำนวนคาบ	17.6124	6.94294	57	57.000
	ABN	.4386	.50063	57	57.000
	SIZN1	.2807	.45334	57	57.000
	SIZN2	.2807	.45334	57	57.000
	INN	.5439	.50250	57	57.000
	AGE1	.2281	.42332	57	57.000
	AGE2	.2456	.43428	57	57.000
	AGE3	.3509	.48149	57	57.000
	AGE4	.1404	.35044	57	57.000
3.00	SEXN	.8519	.35746	81	81.000
	ประสมการณ์	7.0088	7.68458	81	81.000
	MAJN	.8889	.31623	81	81.000
	จำนวนคาบ	18.8483	5.26870	81	81.000
	ABN	.4691	.50216	81	81.000
	SIZN1	.2099	.40976	81	81.000
	SIZN2	.3951	.49191	81	81.000
	INN	.5062	.50308	81	81.000
	AGE1	.5926	.49441	81	81.000
	AGE2	.2099	.40976	81	81.000
	AGE3	.1481	.35746	81	81.000
	AGE4	.0494	.21802	81	81.000
4.00	SEXN	.8978	.30401	137	137.000
	ประสมการณ์	11.8467	9.35484	137	137.000
	MAJN	.8321	.37513	137	137.000
	จำนวนคาบ	18.9534	4.92182	137	137.000
	ABN	.5839	.49471	137	137.000
	SIZN1	.1241	.33089	137	137.000
	SIZN2	.3139	.46577	137	137.000
	INN	.5912	.49341	137	137.000
	AGE1	.3285	.47138	137	137.000
	AGE2	.3139	.46577	137	137.000
	AGE3	.2555	.43773	137	137.000
	AGE4	.0876	.28374	137	137.000
Total	SEXN	.8814	.32368	388	388.000
	ประสมการณ์	11.7143	10.08703	388	388.000
	MAJN	.7268	.44618	388	388.000
	จำนวนคาบ	17.9048	6.13639	388	388.000
	ABN	.4794	.50022	388	388.000
	SIZN1	.2397	.42745	388	388.000
	SIZN2	.3247	.46888	388	388.000
	INN	.5309	.49969	388	388.000
	AGE1	.3660	.48233	388	388.000
	AGE2	.2784	.44877	388	388.000
	AGE3	.2371	.42586	388	388.000
	AGE4	.0979	.29761	388	388.000

Analysis Case Processing Summary

Unweighted Cases		N	Percent
Valid		388	100.0
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0	.0
	At least one missing discriminating variable	0	.0
	Both missing or out-of-range group codes and at least one missing discriminating variable	0	.0
	Total	0	.0
Total		388	100.0

Tests of Equality of Group Means

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
SEXN	.988	1.502	3	384	.214
ประสบการณ์	.932	9.378	3	384	.000
MAJN	.894	15.146	3	384	.000
จำนวนคาบ	.959	5.438	3	384	.001
ABN	.972	3.679	3	384	.012
SIZN1	.940	8.165	3	384	.000
SIZN2	.994	.837	3	384	.474
INN	.990	1.326	3	384	.266
AGE1	.937	8.636	3	384	.000
AGE2	.991	1.112	3	384	.344
AGE3	.979	2.707	3	384	.045
AGE4	.989	1.451	3	384	.227

Analysis 1

Box's Test of Equality of Covariance Matrices

Log Determinants

GROUP	Rank	Log Determinant
1.00	12	-12.910
2.00	12	-14.399
3.00	11	. ^a
4.00	12	-16.059
Pooled within-groups	12	-14.075

The ranks and natural logarithms of determinants printed are those of the group covariance matrices.

a. Singular

Test Results^a

Box's M		277.040
F	Approx.	1.660
	df1	156
	df2	99341.95
	Sig.	.000

Tests null hypothesis of equal population covariance matrices.

- a. Some covariance matrices are singular and the usual procedure will not work. The non-singular groups will be tested against their own pooled within-groups covariance matrix. The log of its determinant is -13.681.

Summary of Canonical Discriminant Functions**Eigenvalues**

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	.226 ^a	67.2	67.2	.430
2	.094 ^a	27.9	95.0	.293
3	.017 ^a	5.0	100.0	.128

- a. First 3 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1 through 3	.733	117.580	36	.000
2 through 3	.899	40.281	22	.010
3	.984	6.273	10	.792

Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function		
	1	2	3
SEXN	.023	.332	-.506
ประสบการณ์	.471	.412	.603
MAJN	-.592	-.093	.359
จำนวนคาบ	-.349	.172	-.441
ABN	-.377	.089	.215
SIZN1	.258	-.610	.015
SIZN2	-.127	-.501	-.037
INN	-.002	.242	.095
AGE1	.360	-.059	.389
AGE2	.522	.202	.836
AGE3	.353	.307	-.060
AGE4	.202	.003	-.090

Structure Matrix

	Function		
	1	2	3
MAJN	-.718*	-.039	.290
SIZN1	.454*	-.428	-.046
จำนวนคาบ	-.399*	.232	-.294
AGE4	.210*	.121	-.015
AGE1	-.373	-.606*	-.300
ประสบการณ์	.461	.512*	.178
AGE3	.144	.398*	-.304
ABN	-.267	.351*	.248
INN	-.117	.278*	.014
SIZN2	-.118	-.187*	-.085
AGE2	.050	.157	.589*
SEXN	.015	.308	-.408*

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions
Variables ordered by absolute size of correlation within function.

*. Largest absolute correlation between each variable and any discriminant function

Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function		
	1	2	3
SEXN	.073	1.027	-1.566
ประสบการณ์	.048	.042	.062
MAJN	-1.397	-.220	.847
จำนวนคาบ	-.058	.029	-.073
ABN	-.761	.181	.434
SIZN1	.620	-1.467	.035
SIZN2	-.272	-1.068	-.078
INN	-.005	.485	.191
AGE1	.769	-.126	.830
AGE2	1.164	.450	1.863
AGE3	.834	.725	-.142
AGE4	.681	.010	-.304
(Constant)	.861	-1.648	.300

Unstandardized coefficients

Functions at Group Centroids

GROUP	Function		
	1	2	3
1.00	.549	-.219	9.693E-02
2.00	.484	.310	-.248
3.00	-.552	-.407	-.103
4.00	-.328	.292	8.436E-02

Unstandardized canonical discriminant functions
evaluated at group means

Classification

Prior Probabilities for Groups

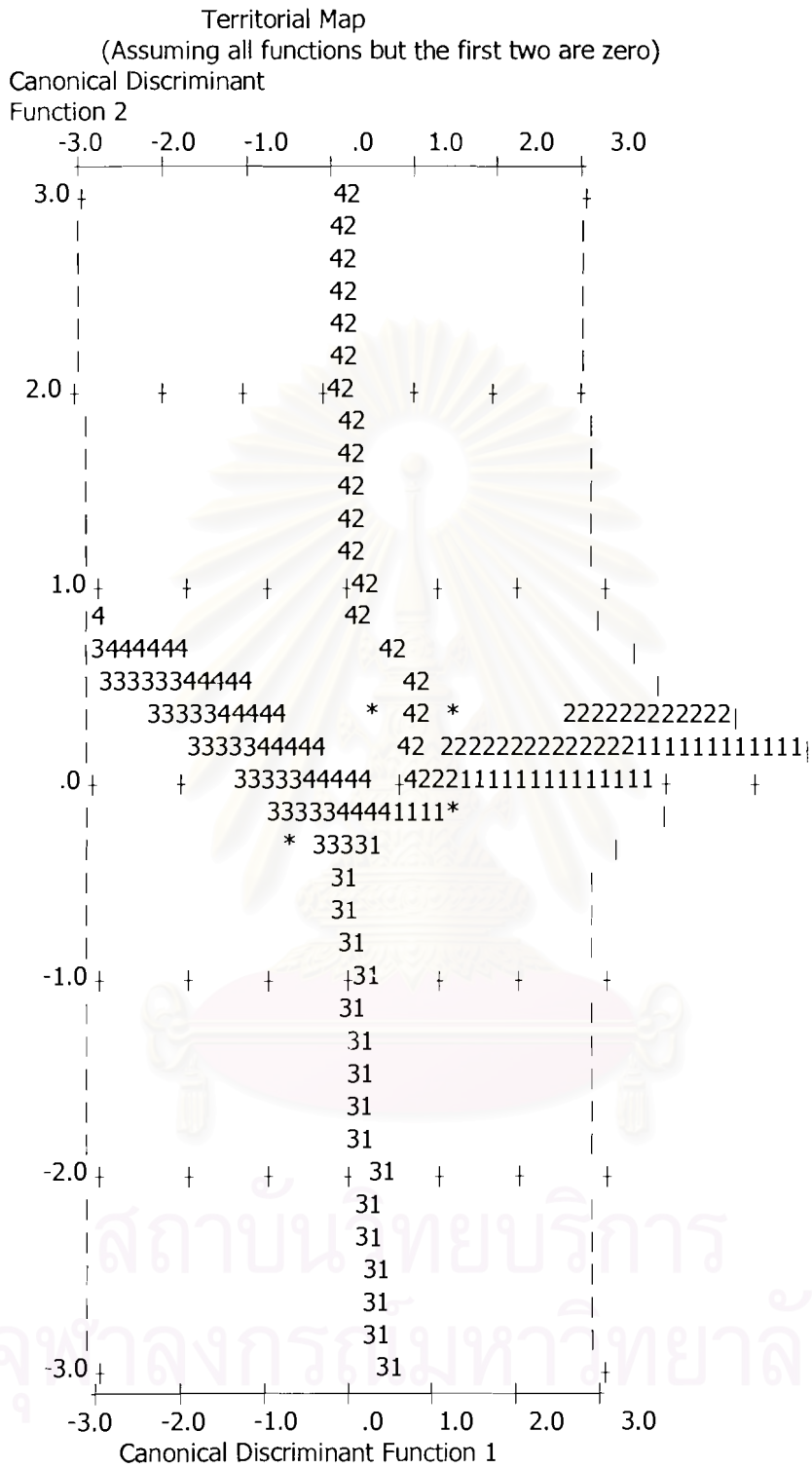
GROUP	Prior	Cases Used in Analysis	
		Unweighted	Weighted
1.00	.250	113	113.000
2.00	.250	57	57.000
3.00	.250	81	81.000
4.00	.250	137	137.000
Total	1.000	388	388.000

Statistics

Classification Function Coefficients

	GROUP			
	1.00	2.00	3.00	4.00
SEXN	9.451	10.531	9.493	9.933
ประสมการณ์	1.922	1.920	1.849	1.901
MAJN	-.203	-.522	1.206	.899
จำนวนคาบ	.576	.621	.650	.643
ABN	1.559	1.554	2.276	2.313
SIZN1	6.266	5.437	5.852	4.971
SIZN2	3.975	3.454	4.490	3.667
INN	-2.285	-2.094	-2.409	-2.035
AGE1	120.143	119.740	119.154	119.393
AGE2	106.088	105.607	104.349	105.274
AGE3	93.215	93.594	92.190	92.857
AGE4	69.561	69.627	68.870	68.973
(Constant)	-74.015	-75.064	-74.775	-75.538

Fisher's linear discriminant functions

Symbols used in territorial map

Symbol Group Label

1 1
 2 2
 3 3
 4 4
 *

Indicates a group centroid

Classification Results^a

	GROUP	Predicted Group Membership				Total
		1.00	2.00	3.00	4.00	
Original	Count	1.00	27	24	24	113
		2.00	12	20	6	57
		3.00	7	11	46	81
		4.00	19	22	36	137
%		1.00	33.6	23.9	21.2	100.0
		2.00	21.1	35.1	10.5	100.0
		3.00	8.6	13.6	56.8	100.0
		4.00	13.9	16.1	26.3	100.0

a. 42.3% of original grouped cases correctly classified.

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภาวิณี บุญเสริม เกิดวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 สำเร็จการศึกษา
ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขานาฏศิลป์ไทย คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อปีการศึกษา 2541 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียน
วัดบางสะแกใน สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย